

<http://misszio.lutheran.hu>

Híd

2010. I. szám
Ára: 400 Ft

evangélikus missziói magazin

fókuszban az idősek

Új ígéretek

Azok a régiek, azok a százsor elbeszéltek,
Azok a sokszor vitatottak, azok az égi szépek,
Azok az elhallgattatottak, azok a vérrel áztatottak,
Azok az értünk hirdettek, azok a Lélekkel áthatottak,
Azok a titkon, sötétben írtak, azok a próbára bírtak,
Azok a legtöbbet olvasottak, azok a legtöbbszőr kigúnyoltak,
Azok a sokszor elégetettek, azok az Istentől leosztottak.
Azok a régiek, azok a mindig újak, újak azoknak, akik
Először hallják, és újak azoknak, akik először értik, és újak
Azoknak, akik vallják, és azoknak is, akik megítélik.
Újak mindig, mert újra szólnak, újra meg újra a szív szaván,
A legszebb ígéretek mindig újak és igazak Isten nyomán.
Új ígéretek a Bibliában, azok az áldott naprakészek,
Azok az embert nemesítő, szellemből gyúrt égi ékek,
Isten igéi a legtöbbet vitatott könyvben, semmi sem
Ázott még annyit gyönggyé vált emberi könnyben.

Banka Gabriella

Hibaigazítás:

Előző számunkban tévesen jelentek meg a Régió Rádió adatai. Helyesen:
Régió Rádió 1485 – AM 1485 kHz
Baranya, Tolna déli, Bács-Kiskun délnyugati része és Horvát-Baranya
vasárnap 8.30 óra
www.regioradio1.hu

A hibáért elnézést kérünk!

A címlapon, valamint a 2., 3., 17., 24. és a 48. oldalon található fotókat
Zsigmond Bálint marosvásárhelyi fotóművész készítette.

Tartalom

FÓKUSZBAN AZ IDŐSEK

- 2 Új ígéretek
- 3 Bevezető
- 4 Philemon és Baucis
- 5 Mozaik
- 6 Milyen nap van ma?
- 7 Dédi
- 8 A kezek evangéliuma
- 9 A háborúban is Isten volt velem
- 10 „Nem csak kenyérről él az ember, hanem Istennek minden igéjével”
- 14 Az öregségről nem csak öregeknek
- 15 Kegyelem és békesség
- 16 Lélektől lélekig
- 18 Egy idős földi zarándok biznyságtétele
- 19 Vallomás
- 20 „Ha a légy megszólalna...”
- 21 Láb helyett szárnyakon
- 22 Készítsd magad, kedves lélek!
- 24 Időskor a Bibliában
- 26 Könyvajánló
- 26 Rejtvény

ÉLŐ VÍZ

- 27 Belmisszió – Ötletbörze a 2009-es missziói pályázatok alapján
- 28 Új reformáció – Reformáció ma
- 32 Hogyan tovább, egyház? – Megtért szívből adakozva
- 34 Tanuljunk egymástól! – Régi és új templomok
- 36 Zsidómisszió – Zsidók Jézusért
- 37 Zsidómisszió – A messiási zsidó mozgalom
- 38 Külmisszió – Testvéreink Kongóban
- 39 Objektív – Beszélő számok
- 40 Tűnődések – Csoóri Sándor költészetének belső gazdagságáról a költő 80. születésnapjának fényében
- 42 Külmisszió – Interserve
- 43 Énekem az Úr – Marika * Kegyelmed Úr Jézus
- 44 Rádiómisszió – Sréter Ferenc * Új kiadványok
- 45 Rádiómisszió – Folyt. köv.
- 46 Imádkozzunk! * Derű
- 47 Hírek
- 48 Hetven felé * Év igéje

A HÍD EVANGÉLIKUS MISSZIÓI MAGAZIN előfizetése egy évre 1600 Ft.

Megrendelhető írásban név és cím beküldésével az Evangélikus Missziói Központ címén: 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.
Adományokat az Evangélikus Missziói Központ számlaszámára lehet küldeni: 11716008–20157087.

HÍD EVANGÉLIKUS MISSZIÓI MAGAZIN – Az Evangélikus Missziói Központ negyedévente megjelenő kiadványa. * 2010. 1. szám * A szerkesztőség levelezési címe: Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40., tel./fax: 06 1 400 3057, e-mail: emvis@lutheran.hu * Felelős szerkesztő és kiadó: Szeverényi János, e-mail: janos.szeverenyi@lutheran.hu, tel.: 06 20 824 5463 * Munkatársak: Balog Eszter, Bencze Imréné, Dankuné Tóth Éva, Sinkáné Zombory Katalin, dr. Garádi Péter, Hulej Enikő, Kis Ferenc Balázs, Kovács László, Kóháti Dorottya, Szeverényi Jánosné * Grafikai tervezés, tördelés: Perl Andrea, Perl János (Kreatív Flotta Stúdió) * Nyomdai kivitelezés: Pauker Nyomdaipari Kft. * Kiadja az Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40., tel./fax: 06 1 400 3057, e-mail: emvis@lutheran.hu, <http://misszio.lutheran.hu>, számlaszám: 11716008–20157087 * HU ISSN 1787–5749 * Egy szám ára 400 Ft, előfizetési díj egy évre 1600 Ft * Megrendelhető a kiadónál. Az Evangélikus Élet hetilapban elhelyezett példányok ingyenesek. Adományokat kérünk és elfogadunk.

„Az a rossz az öregségben, hogy nincs benne jó” – halottam egyszer egy idős testvérünktől.

A test kopása, fáradékonyág, betegségek, fájdalmak, nyugdíjas idő, a fölöslegesség érzése, szűkös anyagiak, félelem a szenvedéstől, haldoklástól, haláltól – igen, ezek is kísérői az öregedésnek.

Ne tagadjuk, a hívő ember is ember, mégpedig törékeny és halandó. Őszintén, költői és isteni ihletettséggel, érzékenységgel ír erről a Biblia is, például a Prédikátor 12,1–7. Azt is tudjuk, hogy nem erény, de nem is szégyen az előrehaladott kor. Átéljük az „elveszített paradicsom” fájdalmát: kiszakadtunk az Egészből, a Teljesből. Meg kell halnunk!

Meghal az istentagadó, a szkeptikus, a közömbös, de a keresztyén hívő is. „Mulandóvá tette életünket bűneink miatt...” – hangzik minden evangélikus temetésen. Ismerjük a folytatást: „...de egyszülött Fiát is adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.”

Ez a lényeg, ez az üzenet: Jézus nagyobb!

Nagyobb a bűnnél, betegségnél, félelemnél, az öregség terheinél és a halálnál.

Lehet az életerős, öntudatos ifjú élete is pokol, hogyha hiányzik a legfontosabb, az Isten jelenléte. És lehet az

időskor is áldott, ha ő, a Teremtő, a Megváltó velünk van, bennünk él, hordoz minket – át a „folyón”, a túlsó partra is.

Különös, furcsa, nehéz, de igen áldásos folyamat az, amiről a népek apostola így ír: „...nem csüggedünk. Sőt ha a külső emberünk megromlik is, a belső emberünk mégis megújul napról napra.” (2Kor 4,16) A külső hallás, látás, szaglás, tapintás, ízlelés gyengül, de a belső erősödik. Jobban, tisztábban látom, hallom, ízlelem őt, az Örökkévalót. Mivel a test, ha gyenge és öreg is, de a szentséges Isten temploma.

Áldjuk Istent ezért a lehetőségért, ajándékért! Köszönjük meg azokat a nagyszülőket, evangélistákat, lelki vezetőket, drága öregjeinket, akiket így éltetett, és tett áldássá számunkra is.

Elesett állapotban is lehet simogatni, ölelni, áldani, imádkozni, jót kívánni.

● SZEVERÉNYI JÁNOS

Legyünk két költő vendégei! Az egyik Ovidius, aki az *Átváltozások*-ban örököltette meg két nagyszerű szerelmes, Philemon és Baucis történetét. Úgy kezdődött, hogy már aggok voltak, amikor Jupiter és Mercurius meglátogatta

ségük, ha a számítógéphez nem értenek? Melyik tacskót érdeklí ma a bölcsesség? Egyáltalán mi a bölcsesség? Ugyanaz, mint az igazság? Szeszélyes egyéni vélemény, tehát semmi?

„Lehet, hogy az aggokkal is baj van?
/ Ma Philemon szégyelli sok évét /
s morog, hogy nem bír az unokákkal /
verseny enni-inni és szeretni
–/ nem vállalja az ősz drága fényét,
/ így lesz a tavasznál is bohóbbá.”

Látjuk, napjainkban Philemon bácsi nem üldögél a bölcsesség aranyasztalánál, inkább lányok után szaladgál. De mi a helyzet Baucis néivel?

„Szép hó-fürtjét Baucis megtagadná / s
ahelyett, hogy ifjúsága mézét / az öregkor
borára cserélné, / holtig torzan éli ifjúságát.
/ Azért szánom én a mai embert, / mert a
szíve nem bír öregedni.”

Kell-e, hogy tudjon öregedni a szívünk? Mit jelent a szív öregedése? Bölcsülést. A test átéli, elszenvedi az időt, belerokkan, a szív összegzi, megéri a sors tapasztalatait, s ezekben látóbb és érettebb lesz. A sors bizony nem látszik mindig igazságosnak. Ez az őskorban sem lehetett másként: Philemon és Baucis szegény volt, akár a templom egere, ám nem hasuk, hanem szívük uralma alatt éltek, ezért szerették egymást, és ezért fogadták be a vándor isteneket.

„Boldog voltál tán gyerekkorodban / s nem
elnyomott, görbe-hátú pára, / ketreche zárt
récénél utolsóbb, / hogy a kedved mindig
visszajárna? / Vagy tán véred termő ifjúsága
/ boldogságot nyújtott, víg nyugalmat / és
nem lázat, bokák citeráját, / minden elmúlásnál
iszonyúbbat, / hogy száználmas roncsát úgy szorítod?”

Ahogy én látom Philemon-társaimat, nem annyira a saját ifjúságukba vágyanak vissza, és ez némi bölcsességre vall, mert úgyis lehetetlen, hanem unokáikét akarják elélni. Miért? Lenézik a

Philemon és Baucis ma

vidéküket. Senki nem fogadta be az isteneket, csak ők. Úgy látszik, az Ég elutasítása ősrégi emberi vonás. Jupiter haragjában a környéket özönvízzel sújtotta, ám az ő kunyhójukat megkímélte, sőt templommá változtatta. Megkérdezte az öregeket is, hogy mire vágnak:

„Csak keveset szól / Baucisszal, s közösen
vele már ezt kéri Philemon: / »Itt mi a papjaitok, szentélyetek őrei légyünk, / s
mert egyetértésben töltöttük az életet
együtt, / egy legyen elhívó óránk, sose lás-
sam a sírját / én feleségemnek, ne temes-
sen el ő soha engem.«”

Így is történt. Boldog életük boldog véget ért. Amikor betelt az idejük, nem haltak meg, hanem fává változtak, s „azt az iker két fát a lakos mutogatja ma is még.”

A másik költő Weöres Sándor, aki *Paranesis* című költeményében az öregségről és még annál is sokkal többről gondolkodott és írt, beszöve a műbe Philemon és Baucis történetét.

„Azért szánom én a mai embert, / mert a
szíve nem bír öregedni. / Hej, a régi vének
hova lettek, / kikre úgy sunyorgott föl a
tacsó, / mint tanácsok arany-asztalára, /
bölcsességre, megelégedésre?”

A régi vének sokat tapasztaltak életről, örömről, halálról, szenvedésről, szertetről, hazáról, de hát mit ér a bölcses-

„bezzeg a mai fiatalokat”, hogy milyen disznók és közönségesek – disznóságban akarják fölülmúlni őket?

„S annyi édességet ad az élet, / hogy siralmas elszakadni tőle? / de ha gyönyör lenne is fenéki: / kívánnád, hogy turkálva-röföge / vakarózhass benne mindörökre? / Azért szánom én a mai embert, / mert a szíve nem bír öregedni. / Homo sapiens, kétlábu testvér, / de szerény, de koldus lett a vágyad: / hajdanában a tökélyre vágytál, / ma a boldogsággal is beéred –”

A boldogság minden korszak vezérszava. Az őskori Philemon és Baucis is boldog akart lenni, el is érte, ahogy főntebb Ovidius megírta. Mai utóda azonban nem fa lett, törzssel, lombokkal, hanem alámerült a földben, s maga is anyaggá változott. Nem lát többé sem a szívével, sem a lelkével, még a szemével sem, csak a mohó gyökerével, az altestével.

„...és még ezt se képzeled nagyobbak, / mint hogy bendőd bírja Marcsa főztjét / és

ágyékok bizseregni tudjon / s legyen életben holmi lim-lom / mit tiédnek, birtoknak becézhes. –”

Erről az öt sorról a lélek- és társadalomtudósok könyvtárakat írtak, ám arról egy betűt sem, hogy mit veszítettünk anyagba merülésünkkel. Helyesebben: kit.

„Isten vendége vagy e világon! / mért nem hagyod, hogy a házigazda / minden termét sorra nyitogassa, / minden kincsét rendre megmutassa? / letelepszel az előszobában, / s ott békében nyújtóznál örökre. / Azért szánom én a mai embert, / mert a szíve nem bír öregedni.”

Szívünk öregedése megérteti velünk, hogy hol a helyünk. Éppen ott és akkor, ahol és amikor a sorsunk szerint kell. Baj, hogy hetvenévesen már nem vagyunk suhanok, kajla suhángok?

Merüljünk föl a földből, kedves Philemonok és Baucisok, és neveljünk lombot!

● CZAKÓ GÁBOR

fókuszban az idősek

Amikor betelt az idejük, nem haltak meg, hanem fává változtak, s „*azt az iker két fát a lakos mutogatja ma is még.*”

● Gyűjtötte: Kis Ferenc Balázs

Mozaik

Elhivatottság és tettekérség

Három hónapja elnökként, a hetvenen túl 1981. március 30-án **Ronald Reagan** ellen merényletet követtek el, melynek során egy lövedék megpattanva az elnöki limuzin ajtókeretén a bal hónalja alatt behatolt a mellkasába, súrolt egy bordát, majd a szívéből körülbelül 2 centiméterre a tüdejében állt meg. Mivel az elnök másodpercek múlva vért kezdett köhögni, és nehezen lélegzett, egy közeli kórházba hajtottak. Akkorra már vérmennyiségének több mint felét elveszítette, és mivel a vérzés nem csillapodott, azonnali műtétet végeztek el rajta.

A kórházat a merénylet utáni 13. napon

hagyta el, kabinetmegbeszélést pedig már a 26. napon tartott. Újraválasztották, így még csaknem 8 évig volt elnök, mely idő alatt öt, a merénylettel össze nem függő műtéten esett át – négy esetben rákos daganatokat távolítottak el. A merényletet követően még 23 évet élt, legnagyobb külpolitikai érdemének a hidegháború befejezését tartják. Hitte, hogy életét egy nemesebb cél érdekében Isten tartotta meg, és hogy minden egyes ember életének célja és értéke van.

http://en.wikipedia.org/wiki/Ronald_reagan

II. János Pált két és fél évvel pápává választását követően, nem sokkal 61. születésnapját megelőzően, 1981. május 13-án a római Szent Péter téren Mehmet Ali Agca több lövéssel hasba lőtte. A merénylet során perforált a végbele, több helyen átlukadt a vékony-

bele, és vérmennyiségének csaknem háromnegyedét elveszítette. A pápán végrehajtott műtét öt óra hosszat tartott, melynek során a vastagbél felső részét – az alsóbb részek gyógyulásáig – ideiglenesen a hasfalra vezették ki.

Egy évre rá Portugáliában egy spanyol pap bajonettel támadt II. János Pálra, és bár a biztonságiak lefogták, megsebesítette őt. A sérülés nem jelentett életveszélyt, és titkára – a lengyel Dziwisz bíboros – csak a pápa halála után hozta nyilvánosságra az esetet, amelyet a Vatikán nem kommentált.

II. János Pál a merényletet követően még 23 évet élt, pápasága során a világ 129 országát látogatta meg. Fontos szerepet tulajdonítanak neki a kommunizmus megdöntésében, és méltán tartják a XX. század egyik legbefolyásosabb vezetőjének.

http://en.wikipedia.org/wiki/John_paul_II

Úgy volt, hogy másnap utaznak. Nóra régóta tervezte, hogy elviszi édesanyját néhány napra valami szép helyre. Egy őszi hétvégére Balatonfüreden foglalt szállást. Előző nap délután fölugrott a Király utcai lakásba, hogy segítsen összehozni.
– Ugyan, Csacsikám, ne fáradj – szabadkozott a telefonban a mama, de Nóra mégis jobbnak látta, ha segít a készülődésben. A

asszony kinyitotta a hűtőt, belenézett:
– Lecsó.
Aztán becsukta, majd megint kinyitotta:
– Lecsó – ismételte egyhangúan. **Nóra ekkor már tudta, valami nincs rendben az édesanyjával.** A konyhaasztalon egy félig nyitott lencsefőzelék-konzerv, a tűzhelyen romlott zöldbaleves. Lefektette a mamát, és odavitte a másik szobában heverő inzulinos fecskendőt.

mellé a díványra, kérte, hogy igyon, simogatta az arcát. A mama egyfolytában ismételte:
– Pihenj le, van takaród? Pihenj le, van takaród?
Amikor Nóra a kezébe adta dédunokája fényképét, amit a dédi készített néhány napja, forgatta a papírt a kezében:
– Mi ez?

Aztán megérkezett az orvos, és megkérdezte, milyen nap van ma? Hány óra? Az öregasszony nem tudta. A cukra 21 fölött volt, a fiatal orvos kórházi helyért rimánkodott a központos kollégánál.
– **Kórház?** – kérdezte a mama rettegve, amikor a szót meghallotta, szemében páni félelem tükröződött.

– Mamikám, muszáj, nagyon fölment a cukrod, be kell vinniük – próbálta megnyugtatni Nóra. A mama nem tiltakozott, a mentősök infúziót adtak, kitolták a liftig. (Nórának beugrott, hogy látta már ugyanezt a jelenetet, amikor, úgy negyven éve, a nagymamáját vitték a Péterfibe, ahol két héttel később meghalt.)

A kórteremben Nóra lefektette édesanyját, a mama úgy nézegetett körbe, ahogy egy néhány hónapos csecsemő fedezi föl a világot.

A mama másnapra jobban lett. De Nóra sokat öregedett azon az éjszakán. Noha semmi rendkívüli nem történt, az élet talán legfájdalmasabb leckéjét kellett tanulnia. Szembe kellett néznie az elmúlással.

● JÁSDI BEÁTA

Mindaz, amit eddig tanult, értéktelen

Milyen nap van ma?

kapucsgőre nem reagált a mama, de ez sokszor előfordult, a hallása már nem a régi – hiába, nyolcvanöt elmúlt (és hallókészülékről hallani sem akart...). Amikor kinyílt az ajtó, Nóra valami furcsát vett észre az édesanya szemében.

– Jaj, Mami, ne hozd rám a frászt!

Nem ismered meg? – kérdezte az asszony, és sietve belépett a lakásba.

– Elkézdted a pakolást?

Meglátta a földön az odakészített bőröndöt, benne néhány holmival.

– Fürdőruha legalább kettő kell! Hol van? Válasz nem érkezett, a mama tanácstalanul álldogált körülötte. Nóra nekiállt a szekrényekben keresgélni, s közben kérdezgetett, de hiába. Akkor vette észre, hogy az édesanya utcai ruhában van, de az ágy vetetlen.

– Mit ettél ma ebédre? –

– Mami, mikor szúrtál utoljára? – kérdezte rosszat sejtve. A mama megtapogatta a fecskendőt, és gyermeki kíváncsisággal rácsodálkozott:

– Mi ez?

Nóra rádöbrent, édesanyja életveszélyben van. Ki tudja, mikor kapott utoljára inzulint? Az arcát is nagyon száraznak látta, kiszáradhatott.

Nóra még soha nem érezte magát ennyire egyedül. Mindaz, amit tanult, egyetemi diploma, nyelvvizsga, vezetői ismeretek és minden egyéb használhatatlan, értéktelen. Kít hívjon, vasárnap délután van, honnan kerítsen segítséget? Az internetet és a

mobiltelefon korszakában eddig minden olyan egyszerűnek tűnt. Megpróbálta elérni a testvéreit, egyiket sem sikerült, végül a férje nézte ki az orvosi ügyelet telefonszámát. A diszpécser intézkedett, az ügyeletes orvos fél órán belül megérkezik, ígérte. Nóra odaült a mamája

kérdezte Nóra rosszat sejtve. Az öreg-

„Istenem, adj nekem türelmet, Hogy elviseljem, amit nem tudok megváltoztatni, Bátorságot, hogy megváltoztassam, amit tudok, És bölcsességet, hogy e kettőt meg tudjam különböztetni.” (Reinhold Niebuhr protestáns teológus)

DÉDI

hogy énram egy egész csapat vár, hogy induljunk már a tóhoz fürödni! Elköszön, és mosolyogva hozzáteszi: „Folyt. köv.”

Dédi százéves, itt a kis családi nyaraló kellős közepén pihenget ibolyakék, szaténgallérú köntösében. A nyaraló telve van négy generáció forgalmas életével. Este vagy délután Dédi kiül a teraszra, köré gyűlik a csapat, és mindenféléről szó esik.

A Balatonra készültünk fürödni, éppen csak átfutottam Dédi szobáján, amikor meghallottam a szavát: „hit és elfogadás”. Különösen az „elfogadás” érintett meg, pont ezt taníttatta nekem is az Úr. Nem lehetett nem odafigyelni. Visszafordultam, Dédi pedig belekezdett egy rövid élettörténetbe.

Kemény idők jártak 1916–18 körül, Dédi akkor 6–8 éves lehetett. Édesapja a háborúban, édesanyja is napokig távol volt, hogy ételmet hozzon a családnak. Tél volt, és amikor anyja megérkezett, ágynak esett.

Dédi szeme a múltba réved: „Ott feküdt az ágyon, nagyon gyenge volt, halálos beteg.” Dédi heves, fájdalommal teli szavakkal beszél tovább. Elém tárul az édesanya halott alakja a belső szobában, fehér selyemblúzban. Aztán a halottas fogat, ahogyan távolodik, és Dédi nem hiszi el, hogy szeretett édesanyja örökre elment. Később felébred az éjszaka közepén, úgy látja, édesanyja ott ül a szobában. A hideg kövön meztláb szalad felé, hogy megölelje, de „csak az üres teret, a semmit öleltem” – mondja mély fájdalommal.

Évekkel később a templomban a pap Jézusról beszél, Dédinek megvilágosodik, hogy az édesanyja az Úr Jézussal van, és most már mindig Jézus fog őrá vigyázni anyja helyett.

„Azóta van hit és elfogadás” – fejezi be arra a napra, majd körülnézve észreveszi,

Másnap Dédi ismét derűsen ül a nappali közepén, tiszta kék szemeit kiemeli az újabb, ezúttal orgonakék, makulátlan állapotban lévő köntös.

Kezei mellett horgolás.

Már nem lát jól, de horgol, szép, egyenletes szemeket.

„Azóta van

Hit és elfogadás

hit és elfogadás” – ismétli meg. Ott, a templomban a Szentlélek beleköltözött ebbe a megtört kisgyermekbe.

Belefog egy újabb történetbe. Immáron fiatal leány, 18 éves, és álarcosbálba készül. Kéményseprőként jelenik meg, arcát vékony, fekete selyemmaszk fedi. A táncterem túloldalán egy sudár alak, fekete öltözetén csontváz rajzolata. Dédi és az ismeretlen kifulladásig táncol. „Soha nem tudtam meg, hogy ki volt” – mondja álmodozva. „Té, ki lehetett az?” – kérdi tőlem, és elfordulva elábrándozik. A válasz nem is fontos, ki tudja már, ki lehetett az?! A jelmezen lévő csontváz, a halál szimbóluma eszembe juttatja, hogy ki tudja, hányszor óv meg bennünket az Úr halálos kísértésektől, rossz választásoktól.

Dédi mindenkiért imádkozik. „Fohászkoszorúm van” – mondja. „Milyen koszorú az, Dédi?” – kérdezem. „Hát imádkozom” – mondja élénken. „Imádkozom az unokákért, a dédunokákért. Van-e annál nagyobb bizonyásgtétel, mint a nehéz kamaszkorban lévő dédunokám megtérése?”

Folyt. köv., Dédi! Isten kegyelméből talán majd csak az Úr előtt találkozunk megint. Hit és elfogadás – köszönöm a tanítást, Dédi! Így kellene élni!

• ÉVA VÁGRÉTI COCKRILLE

• Gyűjtötte: Kis Ferenc Balázs

Mozaik

Mennyei Atyánk! Köszönjük az időseket, akik szeretnek téged, és veled járták végig az útjukat. Ők tanítottak meg bennünket téged követni és hitben megerősödni. Mentoraink voltak, szolgáltak nekünk, példát adtak élénk. Ne hagyj őket magukra, és ha fizikai erejük alábbhagy is, segítsd át őket az akadályokon! Add meg nekik azt a gondoskodást, amelyre szükségük van! Jézus nevében, ámen!

<http://www.circleofprayer.org/circle/4254e6542b27b815d4169ecea29e71ee/>

A kezek evangéliuma

BUDA ANNAMÁRIÁT, a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája Diakóniai Osztályának vezetőjét kérdeztük munkájáról.

Hány idős emberről gondoskodik jelenleg egyházunk, s milyen intézményi keretek között? Evangélikusnak kell-e lennie annak, akit az evangélikus egyház felkarol, befogad?

A Magyarországi Evangélikus Egyház szeretetszolgálatát különböző formában és struktúrában végzi. Sajátosságát felekezeti adja. Szolgálatunkban nagyon sokféle életkorú és helyzetű ember jelenik meg. Fontos szempont munkánkban, hogy a szükségletekre alapozva nyújtsunk segítséget. Az idős emberek is szükségleteik szerint, többféle formában kaphatnak támogatást. Gyülekezeti önkéntesek segítenek a napi életvitel megkönnyítésében, a diakóniai szolgálat intézményei pedig napközi otthonos és bentlakásos formában nyújtanak szolgáltatásokat.

Az otthonukban élő idős emberek számára az étkezésben, a mindennapi élet megszervezésében, a háztartás vezetésében és az ápolási feladatok elvégzésében

nyújtanak segítséget a munkatársaink. Ezek a szolgáltatások országwide mintegy 1500 főhöz jutnak el. A bentlakásos formában az intézményeink többféle szolgáltatástípusban szintén mintegy 1500 gondozott számára nyújtanak otthon, gondozást, ápolást egyéni igények szerint. Diakóniai szolgálatunk országwide 27 településen van jelen, mindhárom egyházkerületben.

Miért fontos ez a szolgálat nekünk, evangélikusoknak? Szeretjük az idős embereket, értékesek számunkra, noha a társadalom egyre inkább elidegenedik saját időseitől, a fiatalság az eszmény, az ideál – diakóniánk üzenetet hordoz a világ felé is...

A diakónia szó jelentése: szeretetszolgálat. Mindez magában rejtje az elfogadás és a továbbadás képességét. Az előbbi nem más, mint az Istentől kapott kegyelem, erre épül az utóbbi, amely a hála jeleként a mindennapi keresztyénségben ölt formát. A diakónia képletes meghatározása: „a kezek evangéliuma” (Sztehlo Gábor). Nagyon fontos számunkra, hogy mindazoknak, akik hozzánk fordulnak, valóban az evangélium üzenetét, Krisztus örömhírét adhassuk tovább a mindennapi gyakorlatban.

Meggyőződéssel valljuk, hogy minden ember Isten képmására teremtett. Minden ember megismételhetetlen személyiséggel és elveszítetlen méltósággal bír. Az emberi élet Isten ajándéka, melynek örülünk, és sérthetetlennek tartjuk. Szolgálatunk végzése közben nem szabad elfelejtenünk, hogy a ránk

bízott segítségre szorulóknak mentális és testi állapotuktól, adott szociális helyzetüktől függetlenül többek, mint amit mi éppen tapasztalunk belőlük. Ők Isten képmásai. A mi feladatunk pedig az, hogy Isten akarata és Krisztus rendelése alapján minden ember örök méltóságához ragaszkodjunk, és azt a végsőkig megőrizzük. Örülünk az élet ajándékának, és ezt az örömet szeretnénk érezhetővé tenni azok számára is, akik hozzánk fordulnak problémáikkal.

Hogyan tekintünk az öregségre? Sokan talán félünk tőle, a Biblia szerint azonban Isten megjutalmaz azzal, ha hosszú életet ad. S hogy legyünk igazán jók az időseinkhez, mivel adhatunk nekik a legtöbbet?

Szolgálatunkban fontos a folyamatos megújulás. Ezt hozzák a munkatársak, a munkába kapcsolódó önkéntesek szolgálatukkal és ötleteikkel. Számítunk a fiatalokra, akik lelkesedésükkel, hitükkel, tetterkészségükkel nagyon sok örömet tudnak vinni egy-egy idős ember életébe, otthonába. Az önkéntes munka során a fiatalok nagyon sokszor maguk is segítséget, támogatást kapnak attól az idős embertől, akinek segítséget nyújtanak. Arról a számolnak be, hogy a diakóniai szolgálatban emberi megerősítést, pozitív visszajelzéseket kapnak, amelyek a mindennapok nehézségein átsegítik őket. Az idősek élettapasztalatából, bölcsességéből, érzékenységéből sokat merítünk munkánk során. Emellett a munkatársak, önkéntesek elköteleződését segíti a diakónia értékeivel való aktív azonosulás, ehhez több lehetőséget is biztosítunk az intézményekben dolgozó lelkészeket keresztül, illetve a különféle képzéseken, továbbképzéseken, csendesnapokon.

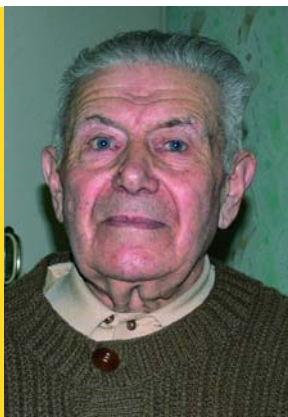
• KŐHÁTI DOROTTYA

„A háborúban is Isten volt velem”

„El volt az rendelve, hogy én Isten gyermeke legyek, nem is lehetek más. Dicsőség ezért az Úrnak! Áldom is emiatt minden napon” – mondja beszélgetésünk so-

Fordulatokkal teli, de mégsem egyedülálló a békési POCSAI SÁNDOR élete, aki 87 évesen is bizonyágtévő keresztyén. Rajta kívül még sok idős személy él közöttünk, aki hasonlókról tudna beszélni, ha volnának, akik megkérdeznék őket. Életéről, hitéről, tanúságairól a Híd magazin-nak mesélt.

rán csillogó tekintettel, tökéletes szellemi frissességgel.

Különösen szípkázik, amikor Isten dolgairól, a hitről kérdezem. Élete is az Úrral való közössége szempontjából érdekes. Tipikus parasztsors az övé. Tányán született és nevelkedett. Szükség volt a dolgos kézre, ezért csak négy osztályt végzett a nyolcosztályos gimnáziumban. 21 évesen vonult be katonának, és mint a Keresztyén Ifjúsági Egyesület tagja ő is egy Újszövetséget kapott a frontra vonulás előtt.

„A katonai zubbonyomba tettem, és amikor csak tudtam, olvastam. Isten különös kegyelmét éreztem a háború során. Nem is lehet másra gondolni, hiszen volt, hogy hatan is meghaltak egy támadásban körülöttem, mindenki más megsebesült, de én sértetlen maradtam. Így vont magához egyre közelebb az Úr.”

Négyéves szovjet hadifogság után csak 1948-ban tért haza Békésre, ahol a munka várta. Életének legnagyobb fordulata ekkor következett.

„Elvittek a barátaim Alcsútra, az ébredési konferenciára. Ott a kereső Istenről, a

bűnbánat fontosságáról hallottam. Attól kezdve lettem hívő ember. A mai napig így élem az életem. Szól hozzám az ige, amit gyakran olvasok. Azt mondja Isten:

örök életet adok neked. Ezzel az ígérettel eltűnik a halálfélelem az életünkben. Én sem félek a haláltól.”

Az egész országon végig-

ban kell lenni Istennel. Ez minden keresztyén életének az alapja.”

Sándor bácsi felesége két éve halt meg, két lányuk messze került, így jelenleg egyedül él. De nem tétlenkedik. A mai napig tart állatokat, és rendben tartja a portát. Tévét nem néz, de sokat olvas. Például a Bibliaszövetség negyedévenkénti lapját, a *Biblia és Gyülekezet* címűt, valamint természetesen különböző bibliai kommentárokat és magát a Szentírást.

Magazinunk témájára utalva Pocsai Sándor úgy véli:

„Nagy felelőssége van az időseknek a sze-

...volt, hogy hatan is meghaltak egy támadásban körülöttem, mindenki más megsebesült, de én sértetlen maradtam. Így vont magához egyre közelebb az Úr.

söprő ébredési hullám következtében felfrissültek, megújultak a protestáns népegyházak. Pocsai Sándor átélte ezt.

Ekkoriban már nagyon vágyott egy szerető, megértő társra. Egy betánista lányt talált. Szerelmük túl-

élte Rózsika családjának hortobágyi kitelepítését és más megpróbáltatásokat is.

Pocsai bácsi sosem titkolta hitét, és Isten még a legsötétebb kommunista időkben is megvédte őt. Bekényszerítették a termelőszövetkezetbe, ahol egyre magasabb pozícióba helyezték. Felettesei megbecsülték, mert gondos és megbízható munkatárs volt. Közben (1955-től) presbiter volt a békési református egyházközségnek, jelenleg tiszteletbeli presbiter. Kilenc éven át a gondnoki tisztelet is betöltötte.

„Nem elég, ha csak eljárnak a templomba. Hinni és cselekedni kell! Elsősorban is ragaszkodni a Bibliához, mert kapcsolat-

mélyes tanúságtévésben, vagyis a gyakorlati keresztyén élet bemutatásában. Ez hiánycikk manapság, pedig erre mindenkinek mindenkor készen kell állni. Az idősek sokszor megfordulnak betegek között, kórházakban vagy idősotthonban. Én az orvosoknak is el szoktam mondani, hogy ők Isten angyalai. Mivel ezt nem értik, ilyenkor kifejttem, hogy Jézus ma már nem személyesen jön a világba gyógyítani, kezét a betegekre téve, hanem a tudományt kihasználva az orvosokon keresztül. Ez tehát az idősek feladata.”

• SZEGFŰ KATALIN

„Nem csak kenyérrrel él az ember, hanem Istennek minden igéjével”

GULÁCSY LAJOS, a Kárpátaljai Református Egyház nyugalmazott püspöke 1925. január 8-án született Tivadarfalván. 1994–1998 között töltötte be a püspöki tisztséget.

Szokást tanult, de pályakezdőként szőtt terveit keresztülhúzta a második világháború. Reményvesztetten tért haza Magyarországról. Kárpátalján az akkor induló ébredési mozgalom magával ragadta, élő hitet kapott, és szolgálni kezdett. 1949-ben letartóztatták, mert hitoktatást és konfirmációi felkészítést végzett a munkácsi gyülekezetben. A vád: „szovjetellenes propaganda, a haladó tudomány gátlása és az ifjúság félrevezetése.”

Olyan ember élményeiről, gondolatairól olvashatunk, aki sorsát, döntéseit minden körülmények között Istenre tudta bízni. Hiteles keresztyén maradt a kazahsztáni lágerben is. Az ott töltött hét év alatt szolgálatnak tekintette az elhurcoltakkal való sorsközösséget, fogolytársainak a nyomorúságban is bizonyosságot tudott tenni arról, hogy velünk az Isten.

A 85 éves Gulácsy Lajos idős kora ellenére a munkácsi református gyülekezet és a helyi cigány gyülekezet lelkipásztora-ként ma is szüntelenül dolgozik. A munkácsi református gyülekezetben végzett evangelizációs szolgálatom idején beszélgettem vele 2009. november 1-jén.

Beszéljen egy kicsit a családjáról!

Nyolcan voltunk testvérek, én voltam a hetedik. Amikor édesanyám velem volt áldott állapotban, rá akarták venni, hogy vetesse el a magzatot. El is ment az orvoshoz, de lelkiismeretfurdalása támadt. Így születtem meg a „*halál árnyékában*” (Zsolt 23,4).

Édesapám eredetileg vasutas volt, de gazdálkodott. Sokat dolgoztunk, sokszor morogtunk is, hogy más gyerek játszik. Felnőtt koromban aztán hálát adtam az Úrnak, hogy megtanultam dolgozni.

Hogyan kapta az elhívást, hogyan került a teológiára?

Fémipari iskolát végeztem, és 1943-ban Budapesten, a mátyásföldi repülőgyárban műszaki tisztviselőként elég jól kerestem. Nagy terveim voltak, és úgy látszott, meg is fognak valósulni, de jött a háború. Úgy jöttem haza, hogy elvesztettem az életkedvem. Akkoriban Kárpátalján csodálatos ébredési hullám indult el. Megértettem, hogy nem a földi dolgok határozzák meg az élet értelmét, hanem az Istennel való kapcsolat. Így indult meg az életem új, lelki síkon, visszanyertem a reménységemet, az életcélokat, és beálltam a missziói munkába. Eleinte iratterjesztéssel foglalkoztam, később teológusként már segédlelkészi beosztást kaptam, mert az egész kárpátaljai egyházban csupán huszonnégyen voltunk.

Hány gyülekezet volt?

A szovjet időben, 1946–48-ban, 86 gyülekezetünk maradt. Csaptól egészen Rahóig jártam helyettesíteni.

A szovjet hatalom idején miben változott meg az egyház élete?

Lezárták a kapcsolatot a külfölddel. Magunknak kellett megoldani a problémáinkat. Nagyon fontos volt akkor a presbitérium helytállása. 1945-ben, 1948–49-ben és később is a presbitérium mentette meg a református egyházat.

A 86 gyülekezetnek miért csak 24 lelkésze volt?

Korábban 104 lelkész volt, de sokan nem várták meg az oroszokat, akik röpcédulákat dobáltak: „Urak, papok, szaladjatok! Ti, parasztok, maradjatok!” Az oroszok azonnal kezdtek, hogy három lelkészt megöltek, és tudvalévő dolog volt, mi vár a töb-

biekre. Aki tehetete, elment.

A 18–50 év közötti magyar és német férfiakat is elvitték úgynevezett „*málenykij robotra*”. De nem dolgozni vitték őket, hanem megölni, és hogy ne legyenek itthon, amikor Kárpátalja csatlakozik a Nagy-Szovjetunióhoz. Ezzel az itthon maradtakat is megfélemlítették.

Hány magyar férfit vittek el, és hányan jöttek vissza?

Ötvezret vittek el. Most is folyik a halottak összeírása, negyvenezernél tartanak. Akik hazajöttek, azok is betegen, olyan leromlott állapotban érkeztek, hogy rövid időn belül meghaltak.

Az ébredési mozgalom hatására az emberek ebben a nyomorúságos helyzetben nem estek kétségbe. Most, békeidőben vannak öngyilkosok, de akkor nem voltak, mert Isten ígéje olyan erőforrást jelentett.

Mi lett a templomokkal, gyülekezetekkel?

Igyekeztek mindenféle módon korlátozni az egyház tevékenységét, templomokat zártak be, de az emberekben a hitet nem tudták megölni. Még másik faluba is átjártak, csak hogy hallják az Isten szavát.

Volt olyan törvény, hogy a 18 év alattiak nem járhattak gyülekezetbe?

Az egyháznak nem volt szabad foglalkozni a 18 év alatti fiatalokkal. Engem is azért tartóztattak le, mert Munkácson hittan-tanítással és konfirmációval foglalkoztam. A hivatalos állami vezetők azt mondták, folytassuk tovább az egyházi életet úgy, mint eddig. Így könnyebben kiválaszthaták, kit kell letartóztatni, kit kell megfélemlíteni vagy áthelyezni. A tárgyaláson a bíró kérdésére, hogy megbántam-e bűnemet, az utolsó szó jogán azt mondtam: ez nem bűn, és ha lesz még rá lehetőségem, ezután is ezt fogom tenni.

A keresztelő is gyerekekkel való foglalkozásnak minősült?

Nem, templomba mehettek a fiatalok. Aki viszont állami beosztásban dolgozott, annak döntenie kellett, hogy lemond az állásáról, vagy templomba jár. Például a tanítókat, tanárokat így tudták kényszeríteni, hogy ne járjanak. Nem mondták, hogy nem szabad, csak nem volt ajánlatos menni.

Évtizedek óta pásztor a szétszéledt evangélikus híveknek is. Beszéljen kicsit a korabeli munkácsi evangélikus gyülekezetéről! Mi lett a templommal?

1946-ban, amikor odakerültem, a Kárpátaljai Evangélikus Egyházat már felszámolták. A vezetők visszamenekültek Magyarországra, a hívek a református templomba jártak. Az evangélikus templomot elvették az oroszok, és egészen a kommunizmus befejezéséig használaton kívül volt. Amikor az egyháznakak kezdték visszaadni az épületeket, a magyarországi evangélikus püspök kért bennünket, reformátusokat, hogy vegyük át az evangélikus egyház tulajdonait. Az épület papíron a református egyházé maradt, de a baptistáknak adtuk használatra. Most megint minden változás alatt van, lehetséges, hogy azóta már átírták a maguk nevére.

Hány éves volt, amikor letartóztatták, és mennyi időt töltött fogságban?

Huszonötödik évemben voltam, és betöltöttem a harminckettőt, amire hazakerültem. Hálás vagyok Istennek, hogy ezt is megismertem. Igaz, ha akkor megkérdezte volna, hogy akarok-e lágerbe menni, tiltakoztam volna. Most azt mondom, jó, hogy nem kérdezett meg, hanem vitt, mert javamra vált. Többet tanultam ott,

mint bármilyen teológián.

Sokan honfitársaink közül, akik már három-négy éve ott voltak, végtelenül el voltak keseredve. Már szinte beszélni sem tudtak az anyanyelvükön, csak káromkodni. Mikor megtudták, hogy papi ember vagyok, kigúnyoltak, bolondnak tartottak. A hét év alatt ezek az emberek megváltoztak. Amikor legelőször találkoztam velük, gúnyosan kérdezték, hogy hol van az Isten. Mindig azt sorolták, ha hazamennek, hogyan fogják megölni azt, aki feljelentette, elárulta őket. Mire hazamentek, már senkit sem akartak megölni, hanem hálát adtak, hogy megértették Isten vezetését. Ott volt a helyünk, mert ott a vigasztalásra különösen nagy szükség volt.

Evangélikus templom, Munkács (1934)

Milyenek voltak a körülmények a lágerben?

Az első két-három esztendőben, Sztálin haláláig borzalmas volt a lágerélet. Itthon egy macska több ennivalót kapott, mint ott egy ember. Kazahsztánban sivatagi időjárás van, szeptembertől áprilisig mínusz 20–45 fokok a hideg. Amikor a hideg a mínusz 40 fokot meghaladta, nem vittek dolgozni, de nem azért, mert sajnáltak, hanem mert a fegyver már nem működött, nem tudták lelőni azt, aki szökni akart. Nyáron nappal 40–50 fokok meleg van. A legnehezebb az volt, hogy több mint két évig egyetlen pihenőnap sem volt. Örökösen dolgozni kellett építkezésnél

vagy bányában. A börtönben és a táborban az állatnál értéktelenebb lett az ember. Jó két év után megengedték, hogy vasárnap pihenjünk. Mennyire igaz, hogy szükség van a hetedik napon való megpihenésre! Ugyanúgy éhezünk és fáztunk, mint addig, de az egy nap pihenő miatt

...1945 húsvétján például a vályogvető gödörben elbújva úrvacsoráztunk. Kenyerünk volt, bor helyett vizet használtunk.

Gulácsy Lajos 1956-ban

mintha kicseréltek volna bennünket. Még a gyomrunk sem korgott úgy, mint addig.

Volt-e olyan a lágerben, hogy fizikailag vagy lelkileg bántalmazták?

Egy börtönlázadás alkalmával én is a megvezetettek közé kerültem. Teherautókon utaztattak bennünket órákon keresztül az éjszaka sötétjében, hogy fokozzák a halálfélelmet. Két hónap szigorított börtönt kaptam. Túléltem.

Amikor letartóztattak, mindenféle módszert kipróbáltak, hogy megváltoztassanak. Nekem két lehetőséget adtak: a láger vagy a moszkvai pártiskola. A lágert

választottam. Az egyik barátom, akivel együtt végeztük az iratmissziót, Moszkvát választotta.

Őröla tud valamit?

Beteg, nyomorult, kétségbeesett ember. Most már rájött, hogy eltékozolta az életét. Én pedig hálás vagyok Istennek, hogy nem kell siratnom a múltamat.

Csak magyarok voltak ott? Papok, lelkészek hányan voltak?

Nagyon sok magyar volt, lelkészek is rengetegen. Több mint nyolcvan nemzeti-séggel voltunk együtt. Rabtartóink megtanulták Nabukodonozortól, miként kell összevegyíteni a nemzeteket, hogy egymást gyilkolják.

Vásárnapként bibliai előadásokat tartottunk. Nagyon sok mindent tanultam meg ott. Isten nagy ajándékokat adott ott számunkra. A testünk számára hét szűk esztendő volt ez, a lelkünk számára hét bő esztendő.

Az ázsiaiak bennünket, magyarokat közeli rokonnak tekintettek. A koreai keresztények elvitték a vizes ruháinkat, és másnap megszáritva hozták vissza, így mehettünk a munkába. Nem beszédben áll az Isten országa!

Volt istentisztelet vagy úrvacsora is?

Igen, 1945 húsvétján például a vályogvető gödörben elbújva úrvacsoráztunk. Kenyerünk volt, bor helyett vizet használtunk.

Milyen nyelven folyt a szertartás?

A maga módján mindenki beszélt oroszul, így megértettük egymást.

Volt-e olyan, amikor úgy érezte, nagyon közel van az Isten?

Néha nagyon rám szakadt a nyomorúság, de Isten mindig kiemelt ebből. Egyszer volt egy különös álmom: egy nagy, hőmpölygő folyón egy vízikerek forgott, amire a raboknak sorban rá kellett állni, az levit-

te őket a mélybe, és meghaltak. Én is ott haladtam köztük a sorban, és amikor odaértem, választhattam, hogy kiugorjak, vagy rálépek a kerékre. Ráléptem, és abban a pillanatban megállt. Olyan hatással volt rám ez az álom, hogy még ébredés után is dobogott a szívem a félelemtől, de megértettem, hogy nem fogok meghalni. Ez még a rabság elején volt, és attól kezdve biztos voltam benne, hogy hazakerülök.

Amikor hazakerült, hogyan élte meg a szovjet éveket?

Szinte nem ismertem rá az emberekre, meg voltak félemlítve. Bizalmatlanság, céltalanság, közönyösség uralkodott. Lelki rabságban éltek.

Az államhatalom sokáig nem engedte, hogy befejezzem a tanulást, emiatt nem engedték az egyházi szolgálatot. Miután a Szovjetunió aláírta a helsinki szerződést, megengedték, hogy az egyház elkezdje a lelkészképzést. Persze csak a meghaltakat lehetett pótolni, többet nem képezhettek.

Jól tudom, hogy a lelkészeknek még személyi igazolványuk sem volt?

Igen, abban az időben egyik faluból a másikba is csak külön engedéllyel volt szabad átmenni. A regisztrált lelkészek kaptak igazolvást, hogy a szolgálati helyre átmehessenek. Abban az időben hat helyen szolgáltam, a sofőröm megállt a falu határában, és gyalog kellett bemennem, mert neki nem volt engedélye.

Mikortól szolgált püspökként?

Ez már a nyolcvanas évek elején kezdődött, amikor az egyház kezdett helyreállni. A kilencvenes években már így fogalmaztunk: „Letelt a babiloni fogság.” Akkor már megindult a kapcsolat Magyarországgal és a Nyugattal, sok segítséget kaptunk. 1989-től a kilencvenes évek végéig felépítettünk nyolc református és hat cigány templomot.

Jelenleg hány gyülekezet és lelkész van?

104 gyülekezetünk van, és a lelkészek száma meghaladja a nyolcvanat.

Sőt intézmények jöttek létre!

Először a szeretetszolgálat indult be. Külföldi segítséggel jött létre 15 évvel ezelőtt az első református gimnázium. Most már négy van.

Állami támogatást kap az egyház vagy a gimnázium?

Eddig a tanárok fizetését az állam adta, de nem fogja tovább biztosítani, mégis fenn kell tartani, mert áldás ez az iskola. Nemcsak tudományt, hanem emberséget is tanulnak itt a fiatalok.

Hogyan látja az egyház távolabbi jövőjét?

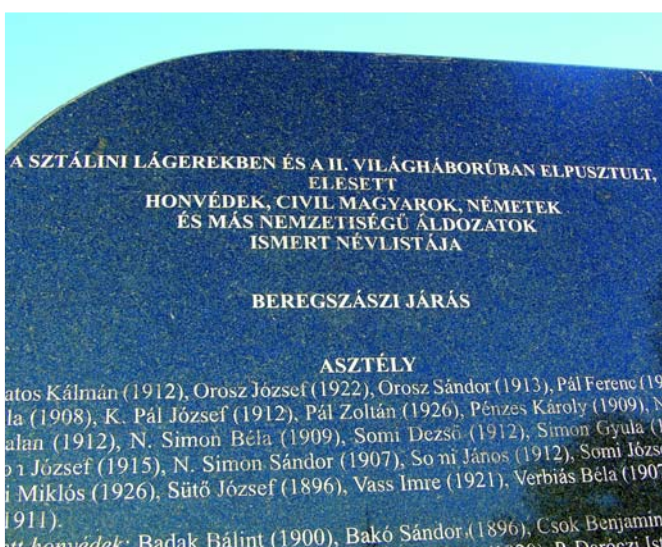
Korábban a félelem összetartotta a gyülekezeteket, most a szabadságban sok a kísértés. A népegyházból hitvalló egyházzá kell nőni. A gyakorlat azt mutatja, hogy könnyebb szenvedni, mint a szabadságban a sokféle lehetőség között a Lélek szerint cselekedni. Emberileg szólva nem valami fényes jövő vár az egyházra és a magyarságra – de csak emberileg szólva. Én hiszem azt, hogy Istennél van megoldás. Bizonyára lesznek még komoly megpróbáltatások, de velünk az Isten. Nemcsak a vihart kell látni, hanem felette az Isten hatalmát, aki a vihart is meg tudja szüntetni.

Milyen bibliai ígék vezették életében?

Az én ígém, ami átfogja egész életemet, és amit akkor kaptam, mikor kilátástalannak láttam a jövőt: „*Ne gyűjtetek magatoknak kincseket a földön, ahol a moly és a rozsdá megemészti, és ahol a tolvajok kiássák és ellopiják, hanem gyűjtetek magatoknak kincseket a mennyben...*”

(Mt 6,19–20) Azóta ez az én életem alapja. Nem a földi dolgokban látom a megoldást, hanem a menyeyieikben, de megbecsülöm a földieket is. Ezt a lágerben tanultam meg: hogy becsüljem meg a kenyeret, a pohár vizet, hogy van hová lehajtani a fejem, hogy van testvéri közösség. Elégedett ember vagyok. Megértettem, hogy nemcsak kenyérral él az ember, hanem Istennek minden ígéjével. Szeretném ezt másoknak is tudtára adni, mert „*mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, a lelkében pedig kárt vall*” (Mt 16,16)!

● SZEVERÉNYI JÁNOS

1944–1945 között Szojván szovjet gyűjtőtábor volt, ahol több mint tízezen haltak meg; a város határában levő tömegsírkuk jeltelen. A városparancsnokságon minden 18 és 50 év közötti német és magyar nemzetiségű hadköteles férfinak jelentkeznie kellett a rendelet szerint. Az összegyűjtött áldozatok többsége a szovjet Gulag poklain halt meg vagy tűnt el.

Pár napja egy gyógyszert reklámozó anyagot kaptam. A címlapon 70 év körüli, kiegyensúlyozott, mosolygó házaspárt látni. A kép azt sugallja, hogy ha a beteg a megnevezett szorongásoldó tablettát kapja,

lesleges érzése, a másik a magány állapota. Az idősek gyakran hangoztatják: „Miért élek még, hiszen semmi hasznomat nem veszik? Terhet jelentek a családom számára, mert nem tudom magam ellátni, segítségre szorulok.”

A történelmi egyházakban a hívők többségét általában az idősorúak adják. Aktív részvétele és szolgálatod nagyon fontos a helyi gyülekezet életében.

Kedves fiatal Testvéreim! Családban és

Az öregségről nem csak öregeknek

minden gondja és problémája megszűnik, élete örömteli és gondtalan lesz. Valóban ez a megoldás? Csak szedni kell a pirulát, és minden rendben lesz? A gyakorlati tapasztalat azt mutatja, hogy a helyzet korántsem ilyen egyszerű, mivel a gyógyszeres lehetőségek önmagukban nem elegendők.

Az előrejelzések szerint az orvostudomány fejlődésével egyre több ember fog magas életkort elérni, amely egyre nagyobb megterhelést jelent majd a társadalom, s ezen belül az egészségügy számára. 2200 főből álló háziiorvosi praxisomban a 60 éven felüliek aránya közel 30 százalék. Ennek ellenére ez a korcsoport adja a napi betegforgalom 60–70 százalékát. Kijelenthetjük: az életkor előrehaladásával a betegségek, s ezen belül a lelki bajok nagyarányú növekedésével kell számolnunk. Kiemelkedő jelentőséggel bír a depresszió, amely korunk népbetegségévé vált.

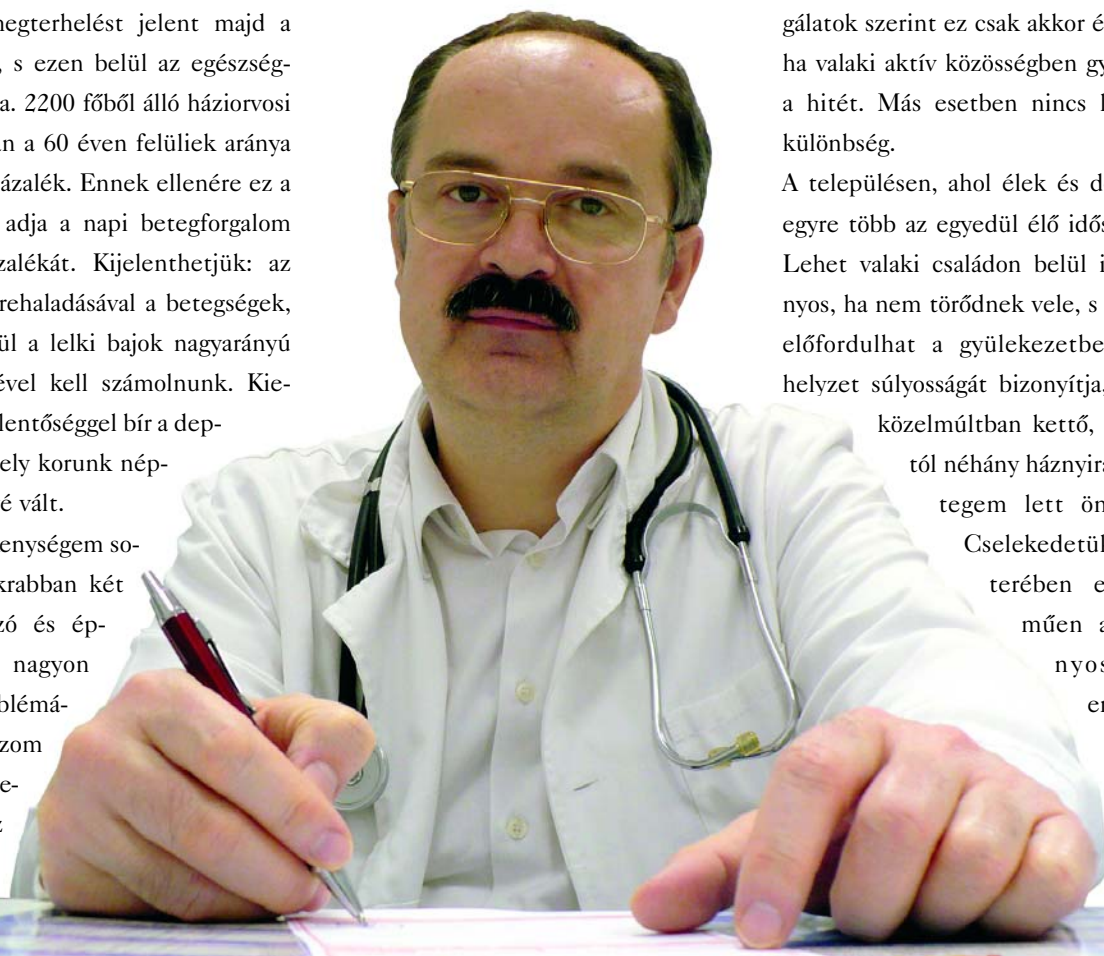
Napi tevékenységem során leggyakrabban két meghatározó és éppen ezért nagyon fontos problémával találkozom az öregek esetében. Az egyik a fe-

Kedves megfáradt, betegségekkel küzdő, idős Testvérem! Ne érezd magad feleslegesnek, mert az Istennek tervei vannak veled! Szükség van rád a családban, elsősorban a fiatal generáció nevelésében. Az ige segítségével türelemre és szeretetre taníthatod a körülötted élőket. Békességet hirdethetsz, és hitet adhatsz olyan élethelyzetekben, amikor „*az ördög mint ordító oroszlán jár szerte, keresve, kit nyeljen el*” (1Pt 4,8).

ket, megelégedett, boldog, kevesebb gyógyszert igénylő, egészségesebb öregeket. Bizonyított tény, hogy az örömteli életet élő emberek szervezetében aktív hormonok, úgynevezett *endorfinok* termelődnek, amelyek az immunrendszert erősítve fokozzák a betegségekkel szembeni ellenálló képességet. Tudományosan igazolt továbbá, hogy a hívő emberek ritkábban betegszenek meg, mint a nem hívők. A vizsgálatok szerint ez csak akkor érvényes, ha valaki aktív közösségben gyakorolja a hitét. Más esetben nincs lényeges különbség.

A településen, ahol élek és dolgozom egyre több az egyedül élő idős ember. Lehet valaki családon belül is magányos, ha nem törődnek vele, s ugyanez előfordulhat a gyülekezetben is. A helyzet súlyosságát bizonyítja, hogy a közelmúltban kettő, egymástól néhány háznyra élő betegem lett öngyilkos.

Cselekedetük hátterében egyértelműen a magányosságból eredő súlyos depresszió állt. A

probléma megoldásában kiemelt szerepe van a családnak és a lelki közösségnek. Ha nincs lehetőség az otthoni háttér biztosítására, intézeti elhelyezésben kell gondolkodni. Ez még mindig jobb, mint az idős embert teljesen magára hagyni. Akkor a legnehezebb a helyzet, ha a beteg ezt is elutasítja. Ilyen esetekben a sorsa legtöbbször sajnos reménytelen. Minden késlekedés számos további értelmetlen tragédiához fog vezetni.

A megoldás kulcsa lehet – és gyakran egyedüli lehetőség – a minél gyakoribb beteglátogatás és lelkigondozás. Máté evangéliumában olvashatjuk: „...beteg voltam, és meglátogattatok, börtönben voltam,

és eljöttek hozzám. (...) Bizony, mondom néktek, amikor megtették ezeket akárcsak eggyel is a legkisebb atyámfiai közül, velem tették meg.” (Mt 25,36.40) A rendszeres beteglátogatás nem könnyű, ugyanakkor roppant hálás feladat. Olyan kapcsolatot jelent, amely lelkileg mind a két felet erősíti. Gyakorlati tapasztalataim alapján elmondhatom, csodálatos érzés látni a beteg őszinte örömét. „Jöjjön máskor is, minél gyakrabban!” – szokták mondani. A két látogatás közötti időszak boldog várakozás a beteg számára. Célt adhat a reményt vesztett állapotban is. A magányból eredő, gyakran súlyos depresszió kezelése igazi missziói feladat. A személyes kapcsolatot semmi

sem pótolhatja.

A kor előrehaladásával a biológiai életfolyamatok az öregedés irányába viszik az emberi szervezetet. Ezzel a ténnyel előbb-utóbb mindenkinek szembe kell néznie. A mai fiatal generáció, a család és a keresztyén gyülekezet komoly felelőssége, hogy milyen életkörülményeket biztosít öregjei számára. Ha ezt nem ismeri fel, szembesülhet azzal, hogy a következő nemzedék vele is ugyanazt teszi.

Rengeteg a tennivaló, de sokszor kevés a szolgálattevő. Kérjük az aratás Urát, küldjön munkásokat az aratásába!

• DR. KOCH BÉLA
családszakorvos

Kegyelem és békesség

„Hiszen kegyelemből van üdvösségetek a hit által, és ez nem tőletek van: Isten ajándéka ez.” (Ef 2,8)

Az én bizonyágtétel kulcsszava: a **kegyelem**. Gyönyörűen és tömören fogalmazza meg ennek lényegét egy

XVIII. századi énekköltő, Philipp Friedrich Hiller, és ez az én személyes vallomásom is: „**Átölelt Isten nagy kegyelme / Méltatlanul, érdemtelen, / Csodák csodáját látom benne, / És hála tölti el szívem. / Boldogan ujjong énekem, / Ha kegyelmét dicsérhetem.**” (Evangélikus énekeskönyv 327,1) A kegyelem Istennek az a nagy csodája, szent titka, hogy a porszemnyi embert, az

ellene lázadó bűnös, méltatlan teremtményét gyermekének nevezi, és tenyerén hordozza.

Ez az én életem is. Nyolcvanegy esztendeje hordoz, éltet Istenem testi-lelki egészségben. Nincsenek benne különleges, színes történetek, egyszerű, hétköznapi élet, mely azonban annál inkább tanúsítja Isten irgalmas szeretetét. Reményik Sándor költőnk két verse illik ide: a **Csendes csodák** és a **Kegyelem** című. Csak két rövid idézet belőlük: „**A mindennap kicsiny csodái / Nagyobb és titkosabb csodák**”, mint akár a Sodomát elnyelő tüzeső. S amikor csak úgy „**magától**” oldódnak meg dolgok: „**Ez a magától: ez a kegyelem.**”

Ebben a felgyorsult, rohanó-kapkodó világban, melyben az emberek annyi mindent szeretnének még megnyerni, Isten időt ad nekem, bölcsességet, hogy végig-

tekintsem életemet, emlékezzem, hogy ez mind az ő ajándéka. Semmit nem tudtam volna megtenni én magam. A zűrzavaros, kaotikus XX. század emberi erőfeszítései mind elbuktak, Isten pedig elhalmozott, megajándékozott múltó és örökkévaló értékekkel. Tisztasággal és reménységgel, hogy mulandó életünknek értelme, célja van, amit még ugyan fátyol takar, de Megváltónk vére, érdeme szabaddá tette az utat a vele való teljes közösségre. Ezért utolsó lehettemig boldogan éneklek, dicsérem kegyelmét magam is.

• KOVÁCS PÁL
nyugalmazott evangélikus lelkész

Kovács Pál több gyülekezetben végzett segédlelkészi szolgálat után 1965-től Szarvason, majd 1980-tól Békéscsabán volt parókus lelkész egészen 1994-ig, nyugdíjba menetelig. Azóta is fizikai és szellemi értelemben aktív életet él a békéscsabai gyülekezet levtárának vezetőjeként. Emellett alkalmanként istentiszteleti szolgálatot is vállal. Felesége 2004-ben meghalt, azóta egyedül él. Fenti soraiból is érezhető hite, belső békéje élő példája annak, hogy Isten ma is képes megajándékozni a benne bízókat.

Lélektől lélekig

Bár számos esetben problémák vannak, és megoldásra van szükség, az életben sokszor inkább tragédiák vannak, és irgalomra van szükség. (Pilinszky János után szabadon)

Gerontológia a hívő orvos szemszögéből

Az idős emberekkel való foglalkozás különösen együttérző és személyre szabott szemléletet igényel. Gyakorta sokféle betegség sújtja őket, mindez a szociális elszigetelődéssel, a halmozódó veszteségekkel és az egészségi állapotukból adódó kiszolgáltatottságukkal együtt megnehezíti a megfelelő életminőség elérését és fenntartását. Legtöbb esetben csak részlegesen gyógyuló betegségekben szenvednek, mint például Parkinson-kór, vérkeringési zavarok, egyes daganatok. Életvitelüket egészségi állapotuk és személyes tulajdonságaik mellett környezeti tényezők is jelentősen befolyásolják. Az orvoslás során egyrészt az egyén fizikai és lelki teljesítményét fokozzuk különböző módszerekkel, másrészt ezzel párhuzamosan a környezet feltételeit is javítanunk kell. Idős embereknél az egyéni teljesítőképesség fokozásának lehetősége limitált, tehát különösen fontos a külvilág, azon belül is a humán környezet adaptálása. **Az idősbarát emberi környezetre azért van szükség, mert a legtöbb gyógykezelés ebben az életszakaszban a helyes bánásmód keretében nyújtott humán, tehát nem gyógyszeres és/vagy eszközös segítség nélkül bizony gyakran kevésnek bizonyul.**

Évekkel korábban az Egészségügyi Világszervezet nemzetközi részvétellel, nagy létszámú mintán az idős emberek életminőségének standard felmérését kezde-

ményezte. A kutatásban hazánk is részt vett, és fontos tanulságokat szerzett. Az életminőség elemzése nem csupán a mindennapi idősellátási gyakorlat szempontjából nézve bizonyult fontosnak. A haladottabb korú emberek sematikus túlzó leértékelése legtöbbször a korosztály hiányos megismeréséből adódik. Ezért az életminőség mérésére szolgáló eszköztől (kérdőíves módszer) azt is várjuk, hogy szomatikus és lelki problémáik mellett feltárja az idős emberek élethelyzetének nehézségeit és azok társadalom-lélektani hátterét, egyszersmind segít az idősellenes szemlélet visszaszorításában.

A módszer hat tárgykört vizsgál. A **fizikai egészség** terén az idős ember gyakran néz szembe életvitelének feltételeit rontó károsodásokkal. Az erőnléti állapot változása, a fizikai fájdalmak, a mozgási nehézségek, az alvás zavarai, az orvosi ellátásra való rászorultság olyan negatív jelenségek, melyek a legtöbb esetben együtt járnak az időszedéssel. A megváltozott érzékelés, főleg a hallás és a látás nehézségei az előrehaladottabb korú egyént gátolhatják a kapcsolatok teremtésében.

A **pszichológiai tárgykörbe** tartozik többek között az összpontosító képesség, az egyénnek önmagával való elégedettség, negatív érzései. Az életminőség több-

oldalú megközelítéséből adódik, hogy a fizikai egészség megváltozásával járó veszteségek nem kizárólagos meghatározói az életről kialakított értékítéletnek. A fizikai egészség gyakran negatív irányú változásait ugyanis nem mindig követik ugyanolyan irányú pszichés természetű változások. A saját állapot szubjektív megítélése sokszor eltér az objektív képtől. Ennek egyik példája lehet az idősebbek olykor megváltozott fájdalomküszöbe, mely nemritkán észlelhető szenvedéstűrő magatartás részeként.

Az **egyén önállósága, függetlensége** kapcsán a másokról való gondoskodni tudás, a mozgási, helyváltoztatási, döntési, valamint a munkaképesség változására kell gondolnunk. Az idős emberek gyakori önértékelési zavarainak hátterében sokszor önálló életvitelük korlátozása, emberi méltóságuk elmaradt tisztelete áll. Az idős emberektől tudjuk: közérzetüket javítja, ha meghallgatják őket, ha a múltjukról beszélhetnek.

A **szociális tárgykörben** a barátokkal, családtagokkal, más személyekkel való kapcsolatok szerepelnek. Az idős emberek szempontjából ez a témakör nagyon fontos, mert ők gyakorta kerülhetnek magányos, elszigetelt élethelyzetbe. Gyakran adódik olyan helyzet, amikor a sok panasszal élő idős ember értelmetlennek érzi saját életét. Soha nem szabad elmulasztanunk ilyenkor annak közlését, hogy mennyire fontos számunkra már pusztán létezése is, és hogy még most, betegen is segíthet fiatalabb felebarátainak, például jó tanácsok és útbaigazítás által.

A **környezet** értékelése az idős emberek

Testi és főleg lelki szenvedések azonban nehezen enyhíthetők spirituális szempontok nélkül.

életének környezetfüggő testi és lelki állapota miatt kiemelt jelentőségű lehet, akár segítő, akár veszélyeztető körülmények között élnek. Az idősbárát környezetben fokozódik a tevékenységi kedv, nő az önbizalom, és az önbecsülés javulása számtalan fizikai és lelki megnyilatkozásban megmutatkozhat.

A lelkiség tárgykörébe a személyes hit és az élet értelmét kereső kérdésekre adott egyéni válaszok sorolhatók. Az emberi öregedés – számtalan negatív velejárója mellett – legtöbbször egy igen kedvező tulajdonságot is kiformálhat, nevezetesen a tapasztalások hozta, bölcs belátással kísért érettséget. Ehhez kapcsolódva említhetjük, hogy Erikson szerint a személyiség fejlődése előre meghatározott lépcsőfokokon halad keresztül, és valamennyi korszak lehetőség az egyre teljesebb önazonosság kialakulására. Az értelmes öregkor annak az egyesített örökségnek az igényét szolgálja, amely az életciklushoz nélkülözhetetlen távlatokat nyújtja. A korosodó emberben érik meg fokozatosan az emberi életnek az a gyümölcse, amelyre nincs jobb szavunk, mint a teljesség.

Az idősek embereket több munkafázisban vontuk be vizsgálatainkba. Fókuszcsoportokban az alá- és fölérendeltség kötöttségeinek látszatától is mentesítve, lehetőleg a hivatalos egészségügyi ellátáson kívül lévő helyszínek oldott légkörében folytatott beszélgetéseket szerveztünk. A kiterjedt nemzetközi együttműködés eredményeképpen az életminőségüket vizsgáló kérdőíveket szerkesztettünk. A konkrét válaszokon túl a velük való kapcsolattartásból is tapasztalatokat szereztünk. A hazai megfigyelések szerint az idősek emberek nagy része szükségét érzi, hogy élethelyzetének sajátosságaival szembenézzen, és erre a kérdőívek megválaszolásához biztosított, általuk megfelelőnek talált társalgási helyzetekben is lehetőséget találtak. Az életük minőségét

megítélésük szerint a betegség és fájdalom hiánya, a családi összetartozás, a segíteni tudás és segítségben részesülés, a szeretet és emberi kapcsolatok, a mással folytatott beszélgetési helyzetek és a külső és belső békesség előnyösen befolyásolja. Az idősödéshez való hozzáállás, az attitűdök is fontos szerepet játszanak az idősek emberek életének minőségében.

Az idősek betegek ellátásának módszereiről sok használható útbaigazítás áll rendelkezésre. Testi és főleg lelki szenvedések azonban nehezen enyhíthetők spirituális szempontok nélkül. Az idősek emberekkel folytatott eszmecserék azt mutatják, hogy az évek számával legtöbbször erősödik a végső kérdések felől való higgadt meggyőződés igénye, amely őket igen súlyos élethelyzeteken segítheti át. Feladatunk, hogy ebben is segítsük őket, mert a lelki ségi, közösségben megélt élmények, hit-tapasztalatok számukra lelki erősödést adó kapaszkodókat jelenthetnek. Közlések (Kopp Mária és munkatársai) szerint a közösségben megélt vallásgyakorlat egészségvédő hatású, túlélést segítő tényező.

Kalkuttai Teréz anya a nagybeteg ember egyik kínzó tünetéről, a keresztben szenvedő Jézus kínjainak analógiájaként többek között a szomjazásról is beszél. Ez olyan emberi szenvedésnyomás, amely mindent magába foglal, és amelyen **fizikai, lelki és transzcendens értelembe is segíteni lehet és kell.** A fizikai módon gyakorolt szolgáló szeretettel jelképesen a keresztfán szenvedő Jézus

szomját oltjuk, ha enyhítjük a súlyosan beteg ember testi és lelki fájdalmait, vagy rendezzük a folyadékháztartás kényes egyensúlyát. A lelki szomjúság orvoslása az együttlét, a szeretet és a megbocsátás hármasából áll, a transzcendens, tehát az Istenre való szomjazás enyhítése pedig a hitbeli meggyőződés támogatásából vagy a megtéréshez való segítségéből.

• DR. TRÓZNAI TIBOR

A szerző a belgyógyászat és az orvosi rehabilitáció szakorvosa.

1992-től az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézetben stroke-on átesett betegek rehabilitációjával foglalkozik. 1998-tól a SOTE Gerontológiai Központjában a tudományos kutatás mellett medikusok és ápolónők geriátriai képzésében vesz részt, ennek átszervezését követően pedig szaktanácsadó a nyugdíjasok érdekvédelmi szervezetében. 2001-től idősek életminőségének vizsgálatára specializált WHO-projekt tudományos munkatársa. Egyházközösségében nyugdíjas hallgatóknak tart évekig egészségvédő és tanácsadó előadásokat. Idősek életminőségéről szóló tanulmányát 2008-ban a

Lege Artis Medicinae (LAM) folyóirat LAM-díjjal jutalmazza.

Egy idős földi zarándok bizonyoságtétele

Örömmel teszek eleget a kedves felkérésnek, hogy bizonyoságot tegyek hosszú zarándok-életutamról. De mindenekelőtt Istennek adok hálat, dicsőséget, aki ilyen hosszú földi élettel ajándékozott meg, melyben derűs és borús napok váltakoztak, s melyet sok próba, betegség, fájdalom szegélyezett. Áldom az Urat, aki ezek által tisztogatta, formálta és alakította életemet. Áldom őt Fiáért, Jézus Krisztusért, aki szív-istállómat templommá avatta, Szentlelke templomává tette. Kiskőrösön születtem 1919-ben iparos szülők első gyermekeként. Huszonhárom

éves koromban szólított meg az Úr Jézus a nagytarcsai népfiskolán. Azóta rendszeresen olvasom a Bibliát, legdrágább olvasmányommá vált. Harmincöt éves koromban kötöttem házasságot, hitvesemmel negyven évig élhettünk együtt Isten jóvoltából. Házasságunkat Urunk két leánygyermekkel áldotta meg. Jelenleg fiatalabb lányommal élek, immár tizenhatodik éve özvegyen. Foglalkozásom sokféle volt. Voltam pásztorfiú, béres, diakónus, mentőápoló, vasgyári munkás, egyházi alkalmazott és temetési kántor. Hatvanéves koromban mentem nyugdíjba, harminc éve vagyok nyugdíjas.

Urunk kegyelméből hatvankét éve írok evangéliumi üzenetű verseket, eddig 4750-et. Mindezért Istennek adok hálat, mert ezek nem az enyéim, hanem az övéi, én csak leírom, miként a próféták a Biblia könyveit, Isten Szentlelke által. Eddig hat verskötetem jelent meg, és egy életrajzi könyvem. Írtam egy verses passiót, a 150 zsoltárból ötvenet versformába írtam át. Megjelent egy szerény énekfüzetem négyszáz példányban bibliaórai használatra. Eddig több mint száz énekszöveget írtam különböző énekek dallamára. A Magyar Evangéliumi Rádió Alapítványnál (MERA) is szolgálhatok

már tizenhatodik éve minden kedd este rövid bizonyágtételekkel és versekkel. Isten iránti hálával és örömmel mondhatom, hogy életem kicsiny csodák sorozatából áll.

Bízást mondhatom: Isten „a csodák Istene”. Azt gondolom, kevés volna a *Híd magazin* a csodák felsorolására. De

melyeket éjjel intézett Nikodémushoz: „*Bizony, bizony, mondom néked: ha valaki nem születik újonnan, nem láthatja meg az Isten országát.*” (Jn 3,3) Ahogyan beleszületik a gyermek a családba, ugyanúgy kell beleszületnünk Isten nagy lelki családjába is! A Szentlélek által. A keresztyén ember nem élhet Istennek is, a világnak

versszakát idézem: „S ha véget ér a földi út, Atyám nyit nekem majd kaput. Öröklet vár és nyugalom, ó drága égi otthonom, ó drága égi otthonom.”

● PECZNYÍK PÁL

Voltam pásztorfiú, béres, diakónus, mentőápoló, vasgyári munkás, egyházi alkalmazott és temetési kántor.

ezt minden keresztyén testvérem elmondhatná. Múlt év őszén Isten egy súlyos betegséggel látogatott meg, de örömmel mondhatom: talán egész életemben nem énekeltem annyit, mint betegségem idején, a másfél hónap alatt. Lányom dolgozott, én meg itthon, a négy fal között egyedül, hangosan énekeltem egyik éneket a másik után Isten dicsőségére! Megtapasztalhattam, hogy beteg is lehet az Urat dicsőíteni énekszóval. Isten nagy kegyelmét látom abban, hogy kilencven évvel a hátam mögött még most is fiatalos lendülettel közlekedem, utazgatok. Néhány évvel ezelőtt mindkét szememet megműtötték, azóta a jobb szememmel nem látok. Bal szememmel azonban tökéletesen olvasok, közlekedem. Hála érte az Úrnak! Jó a hallásom is, pedig ezt ebben a korban már nagyon kevesen mondhatják el. Ahogy telnek az évek, egyre sürgősebbnek és fontosabbnak látom a lélekmentés szolgálatát. Felhígt a keresztyén élet! Fülemben csengenek Jézus szavai,

is. Istennél nincs is-is, csak vagy-vagy. Az Úr Jézus egész életet adott értünk a kereszten, ezért tőlünk is egész életet vár!

Isten gyermeke a világban él ugyan, de nem a világ szerint. Isten népe az ő számára elkülönített, vagyis szent nép. Nem ok nélkül írja a Biblia: „*Szentek legyetek, mert én szent vagyok.*” (1Pt 1,16) Összeszorul a szívem, ha látom, sokan hogyan nyargalnak a széles úton a kárhozat felé. Nem törődnek halhatatlan lelkükkel. Pedig egy váratlan napon ők is kilépnek majd ebből a mulandó földi világból, és nem mindegy, hogy a fény és a sötétség országa közül melyikben fog folytatódni örökkévaló életük. Abban a boldog reménységben járom tovább földi zarándokutam, hogy minden múlt nappal közelebb jutok a hőn óhajtott aranyvároshoz, a mennyei Jeruzsálemhez, melyben – hitem szerint – Megváltóm nekem is helyet készített kegyelméből, jóvoltából. Övé a dicsőség örökké! Befejezésül egyik kedves énekem utolsó

Vallomás

Népi költő vagyok, népünk munkás fia, olvasókönyvem rég az írott Biblia.

Verseimet én nem tudósoknak írtam, munkásoknak, kikkel dolgoztam és sírtam.

Egyszerű embernek egyszerű szavával, de aki nem úszott sohasem az árral.

Ki üdvösség útját ifjon megismerte, bár próbák vihara tépte, eső verte.

Megtérésem óta Jézusról éneklek, gyermeknek, ifjúnak, idős embereknek.

Gondoljanak arra, életük itt véges, jaj, ha keserű lesz az, ami ma édes!

Előbb-utóbb eljön az utolsó óra, itt hagyjuk test-ruhánk égi hívó szóra!

Vagy fény, vagy sötétség örök hona készen, döntésünkön múlik, mienk melyik lesz.

Csak addig dönthetünk, míg e földön élünk, fényben vagy sötétben lesz-e örökségünk.

Égi Atyám, versben, imádságban kérem, jusson fény-honába próbált magyar népem!

Pecznyik Pál

Celldömölk, 2009. december 28.

„Ha a légy megszólalna...”

Eszméltető és személyes emlékezés az elhunyt Gáncs Aladár lelkészre

Öt évvel ezelőtt ezt írtam róla: „Nekem úgy tűnik – sommásan szólva –, hogy a lelkészi szolgálata mellett Gáncs Aladár az orgonát kapta »szószékül«, majd az *Evangélikus Élet* rovatában »az ország szószékét« kapta meg hétről hétre.” S amikor a hetilapunkból összegyűjtött írásait olvastam, ezt írtam lelkész testvéremnek: „Aki ezeket a sorokat írta, az nemcsak a Biblia felszínét ismeri, hanem mélyen benne él annak tartalmában is. Persze ilyenek többen is vannak, de nem biztos, hogy mindenki meg is tudja fogalmazni a sokszor igazán mélyből kapott üzeneteket. A sorozat elolvasása után alakult ki bennem a gondolat: Te Isten eszköze voltál ebben. Családi örökség is? Lehet, miért is ne? De Nálad a hit gyakorlásának kérdései kerültek úgy elő, ahogy másutt én erről nem olvastam. Mert minél mélyebbre megy valaki a tartalomban, annál szélesebben tudja megszólaltatni az üzenetet.”

Ő már itt a földön nem szólal meg, az előtte ment hívő lelkészekkel, orgonistákkal és sokakkal dicséri Urát. De szólaljon meg még egyszer az egyik írása, melynek a fenti furcsa címe is elgondolkoztató!

„Zeng az orgona. Ülök az orgonapadon. Egy ötszólamú Bach-fúgát játszom. Kezem a billentyűkön, lábam a pedálokon. Egyszerre öt szólamra figyelek, mintha öt ember énekelne, vagy öt hangszer játszana a maga szólamát. Egy légy repül arra. A kottán mászkál. Mi lenne – gondolom –, ha tudna beszélni és megkérdezné: – Mit csinálsz? – Orgonálok... – Ez nem lehet igaz... Ilyen nincs... – felelné. Hiszen ő képtelen erre. Mít tud ő? Mindenhová odamászik. Beszennyez mindent. Terjeszti a bacilusokat.

Eszembe jutnak a bibliai csodák. Azt mondjuk: Jézus a vizet borrá változtatja, a kenyeret megsokasítja, halottat támaszt fel. Mai ember már nem tud mit kezdeni ezekkel a csodákkal. Hányszor hallottam ezt! Aki ezt kérdezi, olyan, mint a légy. Közben a tudomány egyre több csodára bukkan. Nagy tudású, komoly kutató tudósok hányszor nyilatkozzák: Ezt nem értjük. Nincs rá magyarázat.

Sok ember azonban eltökélten tagadja, hogy Isten van minden mögött. Ő a Teremtő. Róm 1,18-ban olvassuk: »...feltartóztatják az igazságot.« Majd: »Aki az állították magukról, hogy bölcssek, bolondokká lettek.« Ezek az okoskodások nem az értelemből, hanem a lázadó értelemből fakadnak. A csodák azért vannak, hogy az ember gőgös önteltségét megalázzák.

Utoljára az orgonánál Dunaharaszttiban

Kicsoda vagy te? – kérdezte Heródes Jézust. Ő azonban hallgatott. Nem állt szóba azzal, aki csak szenzációt várt tőle.

De akkor mi a megoldás? Amit Jézus mond Mártának: »Nem mondtam-e neked, hogy ha hiszel, meglátod Isten dicsőségét?« Aki nem hisz, az szántsándékkal beköti a szemét, hogy ne lássa Isten dicsőségét. És nem látja meg! »Ki kételkedőn boncolja őt, annak választ nem ad, de a hívő előtt az Úr megfejtí önmagát.« A megoldás: »Csendesedjete el, és tudjátok meg, hogy én vagyok az Isten!«

Lám, Gáncs Aladár így orgonált, eszmélkedve. És eszmélkedéseit leírta. Bennünket is eszmélkedésre indítva. Aki elment, ezt hagyta ránk: Emberek, eszmélkedjete, ébredjete, amíg nem késő! Ahogyan édesapja könyvének címében is olvassuk: „*Serkenj fel, aki aluszol, és felragyog néked a Krisztus.*”

● KEVEHÁZI LÁSZLÓ

Láb helyett szárnyakon...

Ungár Aladár imádsága két héttel halála előtt

Én Uram, én Istenem!

Az éjszaka csendjében Reád gondolok. Nem tudom, hogy amikor majd elszólítasz, teljes öntudatnál leszek-e, el tudom-e mondani mindezt. Ezért most leírom.

Hálát adok azért, hogy egy napon elém álltál, és elzártad utamat. Nem kerestelek, de Te megtaláltál. Köszönöm azt a gazdag és szép életet, amit a Te követésed nyújtott. Köszönöm a bizonyosságot, hogy bár halandó testem felbomlik, ama napon szemtől szembe látlak majd Téged. Micsoda öröm lesz az! Minden reményem várakozáson felül beteljesül akkor.

Azon a napon lepel nélkül látják majd szemem a Királyt. Akkor ujjongani fogok: érdemes volt Érted élni, sok mindenről lemondani. Nem volt hiábavaló a hit, a bizalom, a küzdelem. Azon a napon nem fogom sajnálni azt, amit odaadtam Érted, de fájlalni fogom azt, amihez ragaszkodtam. Meg nem érdemelt, felfoghatatlan kegyelem volt minden. Köszönöm Neked, hogy most és halálom órájában megpihenhetek ebben. Nem tekinted majd életem kudarcait és a szégyent, amit itt-ott nevedre hoztam. Életem minden árnyoldala eltűnik a feledés tengerében. Örök életem sem lesz elég zengnem dicséretedet.

Uram, az éjszaka csendjében szívem megpihen Benned.

Nagyon szeretlek, és nagyon vágyódom utánad! Semmit sem hozhatok Neked – de Te mindenem vagy, és ez elég. Áldom a Te nevedet. Tarts közel magadhoz, hogy amíg ki nem lobban az öntudatom, mindig áldhassalak és magasztalhassalak!

Hítvány, nyomorult féreg vagyok, de Te könyörültél rajtam, s ez örökre elég. Uram, köszönöm, hogy itt vagy melletttem!

Ámen.

Életút (1905–1970)

Zsidó családból származott, bár szülei nem ragaszkodtak a tradíciókhoz. Tizennyolc évesen baleset következtében elvesztette egyik veséjét. Ezután meg volt győződve arról, hogy rövid életű lesz. Az időt minél jobban ki akarta használni, belevetette magát minden élvezetbe.

Egy este hazafelé menet a Deák téri templom előtt hirtelen rászakadt az érzés, hogy élete teljesen értelmetlen és céltalan. Be nem tette volna a lábát keresztyén templomba, de az Üdvhadsereg összejöveteléről kihallatszó vidám éneklés hangjára bement egy összejövetelre. Azt hitte, valami fiataloknak való katonai szervezetbe tévedt. A vezetővel való beszélgetés során megtért, és élete döntő fordulatot vett. Isten elhívásának engedelmeskedve az Üdvhadsereg missziója után a Krisztus-hívő zsidók mozgalmában tevékenykedett. A zsidóüldözés idején hétszer vitték el munkaszolgálatra, de csodálatos módon mindig hazakerült.

1945-ben létrejött a Szabadegyházak Szövetsége, melynek titkára lett. Nevét akkor már az egész ország protestánsai ismerték. Krisztus-hívő zsidó volt, nem

kötődött felekezethez. Az Állami Egyházügyi Hivatal előadójának „jóindulatú figyelmeztetése”, hogy hagyja el az országot, egybecsengett az Isten által kijelölt új iránnyal. Németországban folytatta a szolgálatot. 1957-ben súlyos rákműtéten esett át, majd egymás után mindkét lábát amputálni kellett. „Nem az a fontos, ami velünk történik, hanem az, hogy mi hogyan fogadjuk azt” – mondta. Élete végéig rendszeres ígéhirdetője lett a Monte Carlo Rádióknak, és sokat dolgozott a *Vetés és aratás* című folyóirat szerkesztésében. Nem engedte, hogy a betegség uralkodjon rajta. Kihasználta az életet, de nem a maga, hanem Isten országa számára.

LEHETŐSÉGEINK

U. A.-nak második lábamputációja után

Lehet láb nélkül bejárni a világot, s lehet ép lábon magunk körül forogni és maradni.

Lehet láb nélkül elvesztett keresni, s lehet ép lábon ráérősen, tempósan sétálgatni.

Ép lábbal beszűkülni, és láb nélkül távlatokat kutatni!

Lehet... lehet Krisztustól láb helyett szárnyakat kapni.

Túrmezei Erzsébet

„(Villő, arany szív, nem akarlak bántani. De te még mindig nem gondolkodsz el soha, hogy mi történik veled a halál után? Villő hallgat. Majd felel, csendesen: Én azon tépelődöm, veled mi lesz, ha én meghalok. Mária a hokedlre letottyán.) Passz. Erre nincs ríposzt. Megszégyenültem.” (Jókai Anna: *Ne féljetek*)

Hogyan készüljön fel a keresztyén ember a földi életének lezárására? Érdemes áttekinteni Luther 1519-ben írt, húsz pontból álló, tanulságos igehirdetését!

1. Mivel a halálban búcsút kell vennünk a földi javaktól, szükséges, hogy a keresztyén

kat, melyekkel szemben adatott: a halált, a bűnt és a poklot.

7. Szinte mindent fordítva cselekszünk! Az életben, ahol a halálnak, a bűnnek és a kárhozatnak a képét szüntelen magunk előtt kellene látnunk – ahogy az Írás is mondja: „...*xétkem mindig előttem van*” (Zsolt

Készítsd magad, kedves lélek!

Ahogy Luther tanította

Szép, ha a halálba menőt önző módon nem az esetleges halál utáni életének mikéntje foglalkoztatja, hanem az élők sorsa, ahogyan Jézus a Golgotán anyját és Jánost egymásra bízta. A nagy kérdés azonban nem a „Mi lesz velem?”, s nem is a „Mi lesz veletek?”, hanem a kérdések kérdése: Fölkészültem-e az elmenetelre?

Senki nem vitatja el tőlünk a szereteteinkért aggódó kérdést: mi lesz veletek, ha én meghalok? Krisztus első szava azonban a kereszten így hangzott: „*Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.*” (Lk 23,34) Jézus felkészül a halálra. Ha lett volna bűne, nyilván bocsánatot is kér. Mivel nem volt, neki „csak” megbocsátania kellett. Ezzel szemben nekünk mind a két kérdést tisztáznunk kell. Felkészülten távozni tehát annyi, mint bocsánatot kérni és megbocsátani.

Legjobb tudomásom szerint Luthert nem foglalkoztatták az időskorúak napjainkban sokat tárgyalt különféle kérdései. Olyan korban élt, amelyben az életet, főleg a keresztyén életet nem rőfre mérték. A hívő ember jobban örült az üdvösség bizonyosságának, mint a hosszú életnek, mert jobban félt a kárhozattól, mint a haláltól.

ember időben végrendelkezzék, nehogy a halálával – kétségeket hagyva a hozzátartozókban – családi perpatvart okozzon.

2. A halálban a lélek is búcsúzik, ezért a keresztyén ember megbocsát az ellene vétkezőknek, illetve bocsánatot kér azoktól, akiket megbántott.

3. Aki pedig így búcsút mondott már a világnak, annak teljes egészében az Istenre kell hagyatkoznia, hiszen hamarosan az ő trónusa elé fog járulni.

4. Az elmenetelre felkészülni annyi, mint gyónni, feloldoztatni, az úrvacsorával élni, az utolsó kenetet felvenni. Ha valamilyen oknál fogva ezekre már nem kerülhet sor, maga az óhajtasuk is elégséges, mert „*minden lehetséges annak, aki hisz*”.

5. Az oltáriszentség felé fordulunk, és teljes szívvel rá hagyatkozunk. Máriával együtt kell mondanunk: „*Történjék velem a te beszéded szerint!*” (Lk 1,38)

6. Úgy ismerhető fel a szentség igazi ereje, ha figyelembe vesszük azokat az ártalma-

kat, ott becsukjuk előttük a szemünket. A halálban viszont, ahol már az életre, kegyelemre és üdvösségre kellene figyel-nünk, ott folyamatosan e három szörnyűség-től ijedezünk!

8. Az örök kárhozat ugyanis éppen attól válik félelmetessé, minél többet foglalkozunk vele; hasonlóan a bűn és a halál is. Aki viszont a tőlük való félelmeit legyőzte, diadalmaskodott rajtuk. Ne féljetek!

9. Hogyan lehetséges ez? Úgy, ha a halállal az élet, a bűnnel a kegyelem, a pokollal az üdvösség „képét” állítjuk szembe.

10. A halált ne önmagában, a maga rettetésében szemléljed, hanem azokban, akik Isten kegyelmében hunytak el, mindenekelőtt a Krisztusban és az ő szentjeiben. Ha őrá nézel, a halál többé nem lesz félelmetes, mivel Krisztus csupa élet!

11. Hasonlóan a bűneidet se a lelkiismereted, hanem a Krisztus kegyelmének a mérlegén vizsgálód, aki neked is mondja: „*Jöjjetek éhhezám mindnyájan, akik*

megfáradtatok és meg vagytok terhelve, és én nyugalmat adok nektek.”

12. S ugyanúgy a poklot sem az elkárhozottak örök kínján kell szemlélned. Ez a rettenetes kép hamar a padlóra küldi az embert, főleg, ha arra gondolsz, hogy Isten sokkal többet tud rólad, mint te önma-

14. Jézus mindezeket nemcsak legyőzte, hanem – még nagyobb vigasztalásunkra – el is szenvedte. A Golgotán mindhárom ellenségünk harsogva szájalt: „Másokat megmentett, magát nem tudja! Ha Isten Fia, szálljon le a keresztről! Bízott Istenben, lássuk, megszabadítja-e!” – S mit tett Jézus? Hallgatott!

élőkön Isten igéjének szentsége?

18. Egyetlen keresztyén ember sem marad egyedül a halálban, mert aki Isten igéjében bíz, arról Isten nem feledkezik meg, ahogyan megíratott: „...*rajtad lesz a szemem.*” (Zsolt 32,8) S akire Isten rátekin, arra néznek szent angyalai is!

19. Senki ne gondolja, hogy mindezt a saját erejével teljesítheti. Ezért kell a közbenjárók segítségét kérni, legfőképpen a Szentlélekét: „*Jer, kérjük Isten áldott Szentlélekét / Legfőképpen az igaz hitért. / Hogyha jön a végóra, mellénk álljon, / Hazatérésre készen találjon!*”

gadról! Krisztus alászállt a poklokra, és érte is hallatja sóhajtását: „*Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?*”

13. E három képre mint harci cselekményre utal Gedeon példája, aki három oldalról támad ellenségére, mégpedig nem karddal vagy más harci eszközzel, hanem kürttel, korszóval és fáklyával. Isten igéjének kürtszavára fölbátorodott és megerősödött a serege, és győzött. Ahogyan Ézsaiás prófétája: „*Mert terhes igáját, a hátát verő botot, sanyargatójának vesszejét összetöröd, mint Midján napján.*” (Ézs 9,3) Terhes igáját, azaz népe bűnét; a hátát verő botot, azaz népe halálát; a sanyargatás vesszejét, azaz népe poklát. Hol, hogyan és mikor? A kereszten!

15. Most visszatérünk az úrvacsora eredetéhez, hogy jól megértsük, miért is adott. Krisztus legyőzte ellenségeidet: élete halálokat, engedelmissége bűnöket, szeretete poklodat! A hívők boldogan énekelik: „*Igéd lábam szöveteke!*”

16. Fontos, hogy az úrvacsora szentségében az Isten igéjét vegyük nagyon komolyan, mert aki kételkedik benne, elveszett!

17. Sokan szeretnék, ha bizonyosságra juthatnának, ha Isten valamilyen jelet adna nekik. Ha kapnának is, de nem hisznek, az talán segítene rajtuk? Segíthet-e bármely „bizonyíték” – hit nélkül? Segített-e a zsidókon Krisztus és az apostolok sok csodája? Segít-e napjainkban a góggel

20. Tehet-e többet érted az Isten? Lásd, Krisztusban az élet, a kegyelem és az üdvösség ajtaja immár nyitva van előtted is! Ahogyan Zsolt 111,2 mondja: „*Nagyok az Úr tettei, kikutathatják, akiknek csak kedvük telik benne.*”

Mi lesz velem és veled a halál után? Nem tudom! Mint ahogyan azt sem, hogy ki lesz velem és veled a halál előtt. Azt viszont igen, hogy felkészülni rá annyi, mint Jézus Krisztusban hinni. Ezért éneklis az úrvacsorázók gyülekezete: „*Készítsd magad, kedves lélek, hit legyen szent ékeséged!*”

● WELTLER SÁNDOR

„Öregkoromban se vess el engem, ha elfogy az erőm, ne hagyj el!”

Bizony könnyebb volt megőregedni olyan korokban, amikor az élet kellemes, nyugodt ütemű volt. Magától értetődőbben kapta meg az idős ember a tiszteletet gazdagabb tapasztalatai és nagyobb tudása révén. Ez indokolta előjogukat a fiatalokkal szemben. S ha emellé még érettség, kiteljesedett emberség is társult, az idős ember számíthatott környezetének tiszteletére is.

A Biblia, amikor az *idősek tiszteletét* tanítja, indoklásában nem elégszik meg az öregkorral járó tapasztalatokra, érdemekre való hivatkozással, hanem mélyebbre ás. Az élet forrása Isten, aki lényének teljes sze-

mélyességével – „kezével” formálva és „leheletével” keltve életre – alkotta meg az embert. Összehasonlíthatatlanul magasabb módja ez a teremtésnek, mint a „legyen” paranccsal történő előhívás, ahogy azt egyéb teremtmények esetében olvassuk. Az embernek ez a méltósága felelősséggel és kötelezettséggel jár: élete csak akkor teljesedhet ki, ha a teremtői szándékot komolyan véve, erkölcsi vonatkozásban Isten kiábrázolójává lesz. Mindez azt jelenti, hogy az idős ember tapasztalati gazdagsága is csak a hit talaján állva, csak a kegyesség erőterében nemesül bölcsességgé. „*A bölcsesség kezdete az Úrnak féltelme*” – olvassuk a Példabeszédek könyvében.

Az emberi élet, bár a halál fenyegetése vetül rá, mégis Isten *ajándéka*, ezért a magas életkor és a szép öregség *kívánatos*. Ez feltételezi az Isten iránti szeretetet és engedelmséget, az irgalmasság gyakorlását. A hosszú élet, melyre az kap ígéretet, aki tiszteli szüleit, „korona” az igazak számára. Ezek így abban az örömben részesülnek, hogy megláthatják gyermekeik gyermekeit. Amint Ábrahám, úgy az igaz ember is boldog és termékeny öregség után, békében és abban a tudatban halhat meg, hogy élete teljes volt.

De miért élhetnek sokáig az istentelesek? – teszi fel a kérdést a zsoltáros. Erre a megnyugtató feleletet 2Pt 3,9 adja meg: A hosszú élet nemcsak ajándék, a kegyes élet jutalma lehet, hanem Isten

hosszútűró kegyelmének a megnyilvánulása is.

Az öregkor nagy kincse a hitből fakadó bölcsesség és a tapasztalat, amelynek birtokában a hagyomány tanújaként az idős ember tekintéllyel szólhat. A fiatalabbnak tisztelettel illik az idős emberre tekintenie. A bölcs öregek áldásul vannak: tanácsuk megfogadása élet, megvetése pusztulás. Nem csoda hát, hogy az öregek állnak a közösségek élén.

Izraelben ők voltak a törzsek és a nemzetségek vezetői, velük közölte Mózes Isten parancsait. Hetvenet kiválasztott közülük, és Isten Lelkét adta rájuk.

A honfoglalás után a települések vezetői lettek, és fontos tevékenységet fejtettek ki a közigazgatásban és a jogszolgáltatásban.

A királyság korában az uralkodó közülük választotta ki tanácsadóit. Érdemes megjegyezni: Izrael állam első tragédiájának, az ország kettészakadásának kiváltó oka az volt, hogy Roboám király nem vette komolyan a vének tanácsát, inkább a fiatalok javaslatát követte adóügyi kérdésekben. A fogságban a vének tekintélye megnövekedett. Ők lettek a nép vezetői. A fogság utáni korban pedig a vének közül választották ki a nagytanács, a Szanhedrin tagjait, akik a főpap vezetésével, bizonyos relatív autonómia keretein belül intézték Isten népének ügyeit. Ők voltak a zsidó törvények magyarázói, akik a törvényt magyarázat egész rendszerét hagyták az utókorra.

A Biblia nem hallgatja el az öregkor nehézségeit sem. A Prédikátor könyve költői erővel tárja elénk az idős korról járó testi és mentális gyengeségeket:

„Gondolj Téremtődre ifjúságod idején, míg el

nem jönnek a rossz napok, és el nem érkeznek azok az évek, melyekről ezt mondod: nem szeretem őket! Míg el nem sötétedik a napvilága, meg a hold és a csillagok, és újra felhők nem érkeznek az eső után. Akkor reszketni fognak a ház őrizői, támolyognak az erős férfiak; megállnak az órló lányok, mert kevesen vannak, és elhomályosulnak az ablakon kinézők. Bezárulnak az utcára nyíló ajtók, elcsendesül a malom zúgása. Fölkelnek a madárszóra is, és elhalkul minden énekszó.

Az öregkor nagy kincse a hitből fakadó bölcsesség és a tapasztalat.

Még egy kis emelkedőtől is félnek, és ijedeznek az úton.” (Préd 12,1–5a)

Az is előfordulhat, hogy az idős ember nem tudja élvezni javait, nem tud örülni a jónak. Elveszítheti ítélőképességét, nem tudja kormányozni családját. Isten különleges ajándéka, amikor időskorban is megtartja az erőt, egészséget. Ezért a hívő ember így imádkozik: „*Öregkoromban se vess el engem, ha elfogy az erőm, ne hagyj el!*” (Zsolt 71,9) Azzal a veszéllyel is számolni kell, hogy az öregek könnyen bezárulnak minden újdonság előtt ahelyett, hogy nyitottak ma-

radnának az igazság számára. Ez a bezárt-ság úgy jelenik meg, mint hamis hagyományhűség, amely rettenetes utakra képes vezetni. Hiszen Izrael vénei ott vannak a gúnyolódók között Jézus megfeszítésénél. Az évek száma tehát önmagában még nem elégséges ahhoz, hogy az öreg ember méltó legyen a tiszteletre. Meg kell őrizni az új jelenségek megértése iránti igényt és az igazságra irányuló nyitottságot is. Jézus ennek fontosságára figyelmeztet, amikor példaként kisgyermeket állít hallgatói elé.

Az Újszövetség gazdagítja a kinyilatkoztatást azzal, hogy a keresztyén ember életében egy új idővonal érvényességéről tanít. Amit

Nikodémus nem értett, azt pünkösdtől minden hívő keresztyén személyesen tapasztalja: benne a Szentlélek újjászüelő munkája nyomán új élet indul a megtéréssel, azaz Krisztusnak a szívbe való befogadása nyomán. Ennek az új életnek természete a hitben és szeretetben való növekedés: a hitben kiskorúságtól a hitben érett korig. A spirituális fejlődés és érettség nem koherens a biológiai életkorról. Az Újszövetség kegyesei ezért már nem a magas korban és a szép öregségben reménykednek, hanem abban élik meg életük beteljesedését, hogy találkozhatnak Krisztussal, és elvégezhetik tőle kapott szolgálatukat. Természetesen tudják ők is, hogy a hosszú élet Isten ajándéka, de a gyülekezetek vezetőit a tanításra alkalmas, hitben érett férfiak közül választották ki, akik életkoruktól függetlenül méltók a „vén” (*presbiter*) elnevezésre.

• LÁZÁR ATTILA

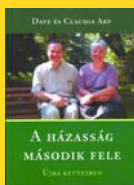
Könyvajánló

Szabó Lajos: Bölcs szív – 50 + meditáció és imádság

Luther Kiadó, Budapest, 2009
Elsősorban az 50 év feletti korosztálynak szól a Luther Kiadó sorozatának ötödik kötete, de szeretettel ajánljuk mindenkinek, aki a felnőttkor éveiben tudatosan keres erőforrást az élet további szakaszaira.

Dave és Claudia Arp: A házasság második fele – újra kettesben

Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány (KIA), Budapest, 2005
A könyv segít abban, hogy az olvasó szembenézzen az új kihívásokkal, hogyan válhat az eddig családközpontú házasság társaközpontúvá, és megélhessék, hogy együtt megöregedve az élet második fele még sok örömet tartogat.

Dr. Gyökössi Endre: „Siess segítségemre, Uram, Szabadítóm!” – Imák betegek számára

Kálvin Kiadó, Budapest, 2001
Életünk második szakaszát kisebb-nagyobb betegségek, szenvedések kísé-

rik. A könyvecske segít tudatosítani, hogy Teremtőnk tudta nélkül semmi sem történhet velünk, mindig minden helyzetben velünk marad.

Dr. Erdélyi Judit: „Legyen az életkora 120 esztendő” – Népünk egészségi állapota

A Bibliai Házassággondozó Szolgálat és az Ébredés Alapítvány közös kiadása, Pécel, 2006

A szerző azokat az okokat keresi, hogy vajon miért nem közelíti meg földi élettartamunk az Isten által génjeinkbe kódoltat, hiszen a mai orvostudomány mellett erre minden esélyünk meglehetne.

Dora Rappard: Boldog öregkor

Evangélimi Kiadó, 1995
A szerzőt éppen a könyv írása közben támadta meg egy hosszan tartó, súlyos betegség, így első kézből tapasztalta, a próbák nem azért érnek bennünket, hogy hitünket gyengítsék, hanem hogy megerősítsék és megtisztítsák.

Cseri Kálmán: Öregem is gyümölcsöző – Igehirdetések
Budapest-Pasaréti Református Egyházköz-

ség, Budapest, 2001
„Mit ér az ember, ha vén? Sokat, nagyon sokat érhet, ha nem a maga keserűségének a szagát, hanem Krisztus jó illatát árasztja ebbe a világba.”

Hermann Vorsatz: Az öregség keresztyén arculata

Evangélimi Kiadó, Budapest

Hogyan lehet felkészülni az élet utolsó szakaszára? „Az öregség lehet meghitt barátunk is! Ha idejében elfogadjuk – Isten kezéből.”

Henri J. M. Nouwen – Walter J. Gaffney: Időskor – az élet beteljesedése

Ursus Libris, 2008

Az öregedést nem kell elrejtőnünk, letagadnunk, hanem olyan növekedési folyamatnak foghatjuk fel, amelyben az élet misztériuma bontakozik ki.

A. L.

A könyvek megrendelhetők a kiadóknál, illetve megvásárolhatók keresztyén könyvesboltjainkban.

Rejtvény

Összeállította: A. L.

Istennek terve van az időségekkel is, sőt van olyan elhívás, Istentől kapott feladat, amelyhez szükséges egy bizonyos érettség, tapasztalat. Lapozzuk fel Bibliánkat, és nézzünk utána, hogy az ismert ó- és újszövetségi szereplők hány évesen is kaptak új ígéretet, kezdtek új feladatba!

Hány éves volt Ádám, amikor fiai, Káin és Ábel tragédiája után új kezdetet kapott, és Sétet nemzette?

A 70 B 150 C 130

Hány évet élt Nőé összesen, ebből mennyit az özönvíz utáni időben?

A Teljes életkora 135 év, ebből 40 az özönvíz után
B Teljes életkora 355 év, ebből 150 az özönvíz után
C Teljes életkora 950 év, ebből 350 az özönvíz után

Ábrahám és Sára mennyi idős volt, amikor az Úr Izsákot ígérte nekik?

A 100 és 90
B 80 és 70
C 130 és 120

Amikor Mózes elindult Izrael népével az ígéret földjére:

A 40 éves volt
B 80 éves volt
C 120 éves volt

Jób mennyi ideig örülhetett még az életnek, miután az Úr megjutalmazta őt hűségéért?

A Még 140 esztendeig élt
B Még 80 esztendeig élt
C Még 120 esztendeig élt

Ki az az újszövetségi pap, aki idős kora miatt hitetlenkedve fogadta az Úr ígérését, hogy fia fog születni, és ezért egy időre megnémult?

A Keresztelő János
B Zakariás
C Pál apostol apja

Kinek írja Pál: „Azt hirdesd, hogy az idős emberek legyenek mértékletesek, tisztességesek, józanok, a hitben (...) egészségesek.”

A Titusznak
B Timóteusnak
C Szilásznak

A helyes megfejtőknek jutalmat küldünk.

A megfejtéseket a következő címre várjuk: Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38-40.

Ötletbörze

a 2009-es missziói pályázatok alapján

Minden évben előnyben részesülnek azok a pályázatok, amelyek direkt missziói tartalmat hordoznak, megszólítják a templomba nem járókat, illetve a meglévő közösséget olyan módon építik, hogy a tagok tudatosabban, hatékonyabban vegyék ki részüket a szolgálatból.

A *Győr-Mosoni Egyházmegye* családos hétvégét szervezett, ahol komplex módon hívták fel a figyelmet azokra az értékekre, amelyekre az egészséges családi élet épül. A mottó: „Hit, Haza, Hűség, Humor”. Előadásokat hallgattak a mottóban felsoroltakról, volt kirándulás, focimeccs, közös étkezések, humoros előadások az esti tábortűz mellett.

A *Budai Egyházmegye* nagy fába vágta a fejszéjét, felismerve az óriási igényt: evangélikus mentálhigiénés családkísérő központ szervezésébe kezdtek.

Több gyülekezetben (például *Buda-várban, Budafokon, Hódmezővásárhelyen*) pünkösdi ünnepe vagy a tanévzáró válik évről évre missziós alkalommá, ahová eljönnek azok a családtagok, barátok is, akik az istentiszteleteket nem látogatják. Ilyenkor a rendhagyó istentisztelet után

kiértékelik a korábban meghirdetett rajzpályázat eredményét, együtt főzik a bográcsgulyást, s helye van a közös játéknak, humornak. A gyülekezeti nap családi nappá változik, és a „kívülállók” is megbizonyosodhatnak arról, hogy a keresztyénség nem valami idejétmúlt, életidegen dolog.

Nyíregyházán a gyülekezeti tagokat születésnapjuk apropójából látogatja meg a lelkész. Ilyenkor van idő komoly, személyes beszélgetésekre, missziós irodalmat kapnak és meghívót a következő családi istentiszteletre. A többéves gyakorlat eredményeként jelentősen megnőtt az aktív gyülekezeti tagok száma.

Ahol a lelkész négy-öt faluban is szolgál, nagy segítséget jelent a gyülekezetek közötti információáramlásban, közös programokra készülésben egy-egy praktikusan szerkesztett kiadvány, újság. *Ambrózfalván* minden postaládába kerül ilyen,

nem csak a gyülekezeti tagok kapják. Akik idén még csak messziről nézték, hogy például mi történik nyáron a parókia udvarán szervezett napközis táborban, képes beszámolót kapnak róla, és lehet, hogy jövőre már résztvevők lesznek maguk is.

Gyülekezeteink figyelmébe ajánljuk az *Életműhely* programot, mely első sorban a „kívülállók” szólítja meg, de a „bent lévőket” is megmozgatja, mert igazi csapatmunka egy ilyen missziós alkalom megszervezése és lebonyolítása. Idén *Vecsésen* tartottak nyolcestés sorozatot vetített képes előadással, közös vacsorával és csoportbeszélgetéssel a keresztyénség alapvető kérdéseiről.

Bakonycsernyén havonta egyszer, az úrvacsorás istentiszteletre „templombusz” viszi a távol lakó és mozgásukban korlátozott testvéreket, így ők is részt vehetnek a gyülekezet életében.

• A. L.

Dr. Lothar Gassmann a Reformáció ma – 95 tétel az egyház és a társadalom helyzetéről irat kezdeményezője. A tételeket 1996. október 27-én szögezték ki a wittenbergi vártemplom úgynevezett „tételkapujára” a *Megtérésre és vitára való felhívás* címmel tartott előadás során.

Az aláírók között szerepel az Evangélikusok Közössége az Evangéliumért (EKE).

REFORMÁCIÓ MA

95 tétel az egyház és a társadalom helyzetéről

A tételek sorrendje

Felhívás megtérésre

A társadalom jelenlegi helyzete

Az egyház csődje

A Biblia feladása

Az Istenről szóló bibliai tanítás felbomlása

A Jézus Krisztusról szóló bibliai tanítás felbomlása

A bűnről és megváltásról szóló bibliai tanítás felbomlása

Idegen szellemek behatolása az egyházba

Az egyház szekularizációja (elvilágiasodása)

A hívők magatartása a jelen ítélettel szemben

Ragaszkodás a missziói megbízatáshoz

Az egyházból való kilépés kérdése

Az egyház reformációjának alapjai

Igazi és hamis egység

A teológia megújulása

Az egyházi fegyelem gyakorlása

Az egyes hívők megbízatása

Az egyház megbízatása

Az állam és a társadalom megbízatása

Előrettekintés

4. Isten a megtérőnek *bűnbocsánatot és új kezdést* ígér. „*Ha majd bezárom az eget, és nem lesz eső, vagy parancsolok a sáskáknak, hogy leegyék a földet, vagy ha dögvésvész bocsátok népemre, de megalázza magát népem, amelyet az én nevezemről neveznek, ha imádkoznak, keresik az én orcámat, és megtérnek gonosz útjaikról, én is meghallgatom a mennyből, megbocsátom vétkeiket, és meggyógyítom országukat.*” (2Krán 7,13–14)

A társadalom jelenlegi helyzete

5. Napjainkban az emberek sokféle bűnben merültek el, mint például: istentelenség, gőg, szeretetlenség, okkultizmus, engedetlenség, magzatelhajtás, erkölctelenség, házasságtörés, homoszexualitás, kábítószerrel való élés, hazugság, fősvénység és rablás (2Móz 20,2–17; Róm 1,18–31; 1Kor 6,9–10; Gal 5,19–21).

6. Kétségtelen, hogy ilyen bűnök mindenkor léteztek, ma azonban közülük a legtöbbet nyíltan eltűrik, sőt piedesztálra emelik. „*Nemcsak maguk cselekszik ezeket, hanem azokkal is egyetértenek, akik ilyeneket művelnek.*” (Róm 1,32)

7. Sok államban azokat a *törvényeket*, amelyek megtiltották az istenkáromlást, pornográfiát, magzatelhajtást, eutanáziát (gyógyíthatatlan betegek megölését), homoszexualitást, kábítószer-élvezetet és más hasonló bűnöket, már nem veszik komolyan, vagy el is törölték.

8. Az a társadalom, amely eltűri, sőt nyíltan támogatja azokat a cselekményeket, amelyekre a Szentírás azt mondja: „bűn” vagy „utálatos” Isten előtt, saját sírját ássa. Megérett az ítéletre. „*Az igazságosság felmagasztalja a népet, a bűn pedig gyalázatukra van a nemzeteknek.*” (Péld 14,34)

9. Napjainkban számos nemzet hasonlít a Római Birodalomhoz bukása előtt. Szétesésének belső oka az *erkölcsi romlás* volt.

10. Csak idő kérdése, és azok az állami és

társadalmi rendszerek, amelyek napjainkban megvetik Isten törvényét, *össze fognak omlani.*

Az egyház csődje

11. Ebben a helyzetben mind a helyi gyülekezeteknek, mind a nagy egyházaknak világszerte komolyan kellene venniük azt a megbízatásukat, hogy „világosság” és „só” legyenek, és így szegüljenek szembe ezzel a negatív folyamattal (Mt 5,13–16; Róm 12,2; Ef 5,11).

12. Ha ezt nem teszik, Isten ítélete sújtja őket éppúgy, mint a *hűtlen órállót*: „*Ha azt mondom a bűnösnek, hogy meg kell halnia, és te őt nem figyelmezteted, és nem szólsz neki, figyelmeztetve a bűnöst, hogy ne járjon bűnös úton, és így életben maradjon: akkor az a bűnös meghal ugyan bűne miatt, de a vértől téled kérem számon.*” (Ez 3,18)

13. Az egyházon belül egyes személyek és csoportok bátran harcolnak ugyan a korszellem ellen, de az egyház mint egész igen sok országban egyre jobban elszakad a rendeltetésétől: nem hirdeti az evangéliumot, és nem védelmezi Isten törvényét.

14. A korszellem ideológiáinak kiszolgáltatottan az egyház *elveszíti tájékozási képességét.*

15. Az irányát vesztett egyház *nem tud irányt mutatni* az egyes embereknek sem.

A Biblia feladata

16. Az irány nélkülség a minden hit és ismeret alapjának, a Bibliának feladásával kezdődött.

17. Még ha külsőképpen használja is az egyház a Bibliát, gyakran aláveti az ember öntelt értelmének zsarnokságának, amellyel ízekre szedi tartalmát, és tagadja az ige Istentől való ihletettségét.

18. Joggal imádkozott így Nikolaus Ludwig von Zinzendorf: „Ha a Tè igéd nem érvényes, akkor ugyan min alapuljon a hit?

Engem nem érdekelnek a világok ezrei, csak a Te igéd fontos nekem.”

19. Az egyház a reformáció nézőpontjából „Isten igéjének a teremtménye”. Ha feladja Isten igéjét, megszűnik egyház lenni.

20. Ha Isten igéjét feladják, senki ne csodálkozzék annak következményein. Mert az Isten igéjének feladását nyomon követi az ige tartalmának feladása, azaz a bibliai tanítás és a bibliai életvitel felbomlása.

Az Istenről szóló bibliai tanítás felbomlása

21. A bibliai tanítás felbomlása a biblikus istenismeret felbomlásával kezdődik. A Szentírás világos, érthető tanításával szemben sok „teológus” tagadja vagy a felismerhetetlenségig félremagyarázza Isten hármasságát, az ő mindenhatóságát, szentségét és igazságosságát.

22. Akik tagadják, hogy a Bibliában levő csodák és próféciák valóban megtörténtek, vagy még meg fognak történni, Istentől „erőtlen elvet” csinálnak, jelképesen szólva „kar és láb” nélküli figurát. Az ilyen „isten” ember alkotta bálvány, a racionalista filozófia istene, nem pedig „Ábrahám Istene, Izsák Istene és Jákób Istene és Jézus Krisztus Atyja” (Blaise Pascal).

A Jézus Krisztusról szóló bibliai tanítás felbomlása

23. Számos „teológus” jelenti ki napjainkban, hogy Jézus Krisztus *csupán ember* volt, szociális forradalmár, békeprédikátor, szabadító vagy valami efféle, de nem Isten. Továbbá: nem született szűztől, nem támadt fel test szerint a halálból, nem ment fel a mennybe, és nem jön vissza – szintén testben – egykor majd hatalomban és dicsőségben. Még tovább: keresztben való halálával nem tudott megváltani bennünket a bűneinkből. Megállapítható, hogy a híres eretnek, Arius, akit elítéltek a Kr. u. IV. században, jobban tanított, mint sok mai „modern teológus”, mert ő még Jézust a „természetfölötti Logosznak” (Ige) tartotta, nem pedig pusztán embernek. De a történelemből tudjuk, hogy minden tévtanítás növekvő tendenciát mutat, ahogyan az idő múlik.

24. Mindazzal szemben, amit Arius és amit sok „modern teológus” mond, Jézus Krisztus nem csupán ember, nem Isten teremtménye, hanem egyszerre igazi ember és igazi Isten, Isten örök Fia. Ez azt jelenti, hogy ő maga Isten, a Szentháromság második személye. „*Akié a Fű, azé*

az élet; akiben nincs meg Isten Fia, az élet sincs meg abban.” (1Jn 5,12; 1Jn 2,22; 1Jn 4,2–3)

A bűnről és a megváltásról szóló bibliai tanítás felbomlása

25. Ahol a Krisztusról szóló bibliai tanítást megüresítik, ott üressé lesz a bűnről és a megváltásról szóló tanítás is. Mert az „erőtlen” Krisztusnak hogyan is lenne hatalma megváltani bennünket a bűntől, a haláltól és az ördögtől?

26. Ennek következménye vagy az, hogy a bűnt ártalmatlannak tekinti az ember, és tagadja Isten parancsolatainak érvényességét, vagy pedig az, hogy a megváltás részben vagy egészben az ember kezébe kerül (*önmegváltás vagy szünergizmus*).

27. A bűn eljelentéktelenítése vagy a biblikus értelemben vett bűn tagadása napjainkban a társadalomban és az egyházban különböző formákban jelenik meg, például abban a megállapításban, hogy a gyakorlott homoszexualitás sem nem bűn, sem nem betegség, hogy a pornográfia, a magzatelhajtás és az eutanázia nem elítélendő dolgok, és hogy a kábítószer-élvezet legálissá tétele csökkenti a bűnözést. „*Jaj azoknak, akik azt mondják, hogy a rossz jó, és a jó rossz, és akik azt állítják, hogy a sötétség világosság, és a világosság sötétség; azt állítják, hogy a keserű édes, és az édes keserű!*” (Ézs 5,20)

28. Az önmegváltás propagandája nyíltan vagy burkoltan jelenik meg a különböző „divatos teológiákban”. Így például a feminista „vérteológiában”, amely az üdvösséget az asszonyoktól és a menstruációs vér erejétől várja, nem pedig Jézus Krisztustól. Vagy a „felszabadítási és forradalmi” teológiákban, amelyeknek reménysége a társadalmi csoportosulások ereje és a forradalmi harc. Vagy a „pszichoteológiában”, amely a gyógyulást emberi erőttől és megfelelő technikáktól reméli, amelyek az önmegváltást szolgálják.

29. Pedig ma sincs „*üdvösség senki másban, mert nem is adatott az embereknek az ég alatt más név, amely által üdvözülhetnek*”, mint az Úr Jézus Krisztus neve (ApCsel 4,12).

Idegen szellemek behatolása az egyházba

30. Minél jobban alkalmazkodik az egyház a korszellemhez, annál nagyobb a veszedelem annak, hogy nem csak *Isten Lelkét* űzik ki az egyház központjából, hanem *idegen szellemeket engednek be* a hátsó ajtón.

31. Ezek az idegen szellemek uralkodnak *e világ ideológiáiban és vallásaiban* (Ef 6,12).

32. Ha azt állítják, hogy az idegen szelle-

mek azonosak Isten Lelkével, úgy ez megmutatja, milyen nagy korunk sötétsége (Róm 1,19–23). Mert igaz: „*...amit a pogányok áldoznak, azt ördögöknek* (démonoknak) *áldozzák, és nem Istennek.*” (1Kor 10,20)

33. Ha felekezeti ima-összejöveteleken újra meg újra „Assisi szelleméért” könyörögnek (vagyis a vallások 1986-ban Assisiben tartott „békeimádságának” szelleméért), akkor az összejövetelek szervezői hallgassanak erre az igére: „*Én vagyok az Úr, a te Istened (...). Ne legyen más istened rajtam kívül!*” (2Móz 20,2–3)

Az egyház szekularizációja (elvilágiasodása)

34. Sokan – köztük politikusok is – várják az egyház Biblián alapuló világos üzenetét.

35. De minél „modernebb” és a világ felé minél nyíltabb kíván lenni az egyház, annál inkább fenyegeti az a veszély, hogy *elfeledkezik a saját szaváról*, amellyel tartozik a messzemenően ateista és elbizonytalanodott társadalomnak.

36. Az az egyház, amely alkalmazkodik az idő szellemiségéhez és a jobboldali vagy a baloldali politika napi jelszavaihoz, nem tud immár pozitív befolyással lenni a világra, hanem elsodorja a világra. Az elvilágiasodás áldozata lesz, és *önmagát fölöslegessé teszi*.

37. Ebből az egyetlen *kivezető út: bűnbánatot tartani, újra Isten igéjére figyelni, és ezt hirdetni* a világnak szóval és tettel.

A hívők magatartása a jelen ítélettel szemben

38. Önmagában az a tény, hogy a mai egyházban hiányzik az erő és az egyértelműség a biblikus tanítás és életvitel terén, már Isten ítélete (1Pt 4,17), és annak következménye, hogy az egyház az utolsó időkben elszakad az üdvözítő hittől (Mt 24,12; 2Thess 2,3).

39. Az egyház, amely egyre inkább paráznává lesz, egyre hasonlabb lesz a világhoz, és elegyíti a pogány isteneket a Biblia Isteneivel. Anyagi gazdagságra, hatalomra és világi elismerésre törekszik. Kevésre becsüli Isten parancsolatait és a Jézus Krisztus által való megváltatást, és egyre inkább szorongatja az igazi hívőket (Jel 17,18).

40. Mindennek ellenére az ige felhívja a hívőket, hogy továbbra is higgyenek, szeressenek és reménykedjenek, valamint imádkozzanak azokért, akik szidalmazták és üldözik őket (Mt 5,44), hogy azok is el-

jussanak a megtéréshez.

41. Mindenekelőtt pedig felhívja a hívőket, hogy *maradjanak hűségesek* Urukhoz és Megváltójukhoz, Jézus Krisztushoz, és *álljanak ellent minden elegyedésnek* és elvilágiasodásnak. Hívjanak az Úr Jézus követésére annyi embert, amennyit csak lehet: „*Menjete el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet.*” (Mt 28,19)

Ragaszkodás a missziói megbízatáshoz

42. A hitetés párhuzamosan halad a missziói megbízatással, és ez csak akkor ér véget, amikor az Úr Jézus Krisztus eljön hatalommal és dicsőséggel (Mt 24,14). A sokféle félrevezetésre a hívők pozitív válasza a misszió (azaz a hitetleneknek Jézus Krisztushoz való megtérése).

43. A misszió jelenti az egyház lélegzetvételét. Misszió nélkül az egyház meghal. Csak két lehetőség létezik: „*misszió vagy halál.*” (Otto Riecker)

44. Ha az egyház a maga egészében nem tudja vagy nem akarja többé tudomásul venni missziói megbízatását, akkor az egyes hívők megbízatása az, hogy *bibliahű, szabad missziói szervezetek* alapításával vagy támogatásával végezzék ezt a szolgálatot.

45. Bibliahű missziói szervezetek által új gyülekezetek és egyházak keletkezhetnek, amelyek adott esetben helyettesítik azokat az egyházakat, amelyek elszakadtak a keresztyén hittől.

Az egyházból való kilépés kérdése

46. Minden egyes hívőnek meg kell vizsgálnia, hogy a Biblia tanításának megfelelő-e az a közösség vagy egyház, amelynek tagja, Isten ígéjének alapján áll-e vagy sem.

47. Ahol az ígétől való eltávolodást és visszaéléseket tapasztal, ott ezt nyíltan a gyülekezet elé kell tárnia. Ha súlyosan visszás állapotokról van szó, és azokat többszöri tiltakozás ellenére sem szüntetik meg, akkor választania kell: vagy vállalja a szenvedést, vagy pedig kilép az egyházból. De ameddig csak lehetséges, nem kilépnie, hanem „*fellepnie*” kell.

48. A visszás állapotok oly mértékűt ölthetnek, hogy a hívő számára lelkiismereti okokból és a Jézus Krisztus iránti engedelmességből *elkerülhetetlenné válik* a kilépés. Ezt kell tennie akkor, ha az egyház egésze nemcsak hogy elfogadja, hanem *törvényezővé teszi a tévtanítást és a bűnt.*

49. Ha a hívő ember kilép egy olyan egy-

házból, amely alapszabályaiban és életvitelében nagyon messzire eltávolodott a Szentírástól, akkor bizonyos lehet abban, hogy *nem* Jézus Krisztus egyházából állt ki, hanem egy olyan intézményből, amely jogtalanul nevezi magát egyháznak.

50. Az igazi egyház, amely szintén nem tökéletes, de amelynek tagjai Jézus Krisztus ereje által és a Biblia tanítása alapján akarnak élni, továbbra is létezik ezen az intézményen *kívül*, csak éppen új formát keres közösségi életének felépítésére. Csak ez utóbbira érvényes: „*...a pokol kapui sem fognak diadalmaskodni rajta.*” (Mt 16,18)

Az egyház reformációjának alapjai

51. Legyen a hívő bármelyik egyházban, minden egyháznak szüksége van reformációra a szellemi megújulás értelmében. Ez csak az *egyéneken kezdődhet* meg: személyes vétkük és alkalmatlanságuk felismerése és Jézus Krisztus kegyelmében és hatalmában való bizalom által.

52. *Egyedül Jézus Krisztus* az Úr, nem más urak, vallásalapítók vagy ideológusok.

53. *Egyedül Istennek* a Bibliában lefektetett ígéje érvényesüljön, semmiféle más szöveg, kijelentési forrás vagy ideológia.

54. *Egyedül Isten kegyelméből és hit által igazulunk meg.* Nem önmegváltó technikák és reinkarnációs elképzelések által vagy olyan bűnös kísérletekkel, amelyek Isten eljövendő országának üdvösséges állapotát, a világ-békebirodalmat rajongó vára-kozással és emberi erővel előre meg akarják valósítani.

55. Jézus Krisztus, ahogyan arról a Szentírás nekünk tanúságot tesz, Istennek egyetlen Igéje, akire hallgatunk kell, akiben bízunk kell mind életünkben, mind halálunkban, és akinek engedelmeskednünk kell. „*Elutasítjuk azt a tévtanítást, amely szerint az egyház ígéhirdetésének forrásaként Isten egyedüli Igéje mellett el kellene ismerni más eseményeket, erőket, személyeket és igazságokat Isten kijelentésének*” (az 1934-es Barmeni teológiai nyilatkozat I. cikkelye).

Igazi és hamis egység

56. A lelki megújulás értelmében történő igazi reformáció számos egyén bűnbánatán és megváltozásán keresztül lélekben új közösséghez vezet el, amely eleinte láthatatlan, de egyre inkább láthatóvá válik.

57. A hívők szétszakadása sok egymással harcoló csoportra és csoportocskára

engedetlenség Istennel szemben, szégyenteljes dolog a világ előtt és a missziói megbízatás megbénítása (Jn 17,20–21). Nem legyőzhetetlen azonban ez az akadály, ha a hívők szem előtt tartják az evangélium központi igazságát, a bűnösök egyedül kegyelemből, hit által való megigazulását, és felfedezik *az alapvető dolgokban való egységüket*: a lényeges dolgokban egység, a lényegtelen dolgokban szabadság és mindenek fölött a szeretet.

58. A hívőknek a bűnbánat által munkált egysége azonban nem a bibliai igazság kárára, hanem a *Krisztus igazságában megvalósuló egység* (Jn 14,6; 17,11; Ef 2,14).

59. Az igazi egység csak azokat foglalja magában, akik hisznek Jézus Krisztusban, akik az ő szavát igazságként megtartják, akik a világban vannak, de nem a világból valók (Jn 17). A hamis egység azonban magában foglalja az egész emberiséget, „*paráználkodik*” valamennyi ideológiával, vallással és megkülönböztetéssel, megfélemlítéssel, és végül erőszakkal üldözi mindazokat, akik hűségesek maradnak az Úr Jézushoz mint egyetlen Urukhoz, Megváltójukhoz és a Békesség Fejedelméhez (Jel 13 és 17–18).

60. Az igazi egységet Isten ajándékozta valamennyi népnek evangelizálás és misszionálás által, az üdvözítő hitre és a Jézus Krisztusnak átadott életre való világos felhívás által (Mt 28,18–20; Jn 17,20–21). A hamis egység megkerüli a megtérésre szólító eme felhívást azáltal, hogy politikai problémákat és a magát autonómnak tartó emberiség önmegváltási kísérleteit helyezi előtérbe, egy Isten nélküli emberiséget, amely nem fogadta el „*az igazság szeretetét üdvösségére*”. Ez az Antikrisztus személyében csúcsosodik ki, aki „*beül az Isten templomába is, azt állítva magáról, hogy ő isten*” (2Tessz 2,4.10).

61. Az igazi egység nem tűri meg a tévtanítást (Gal 1,6–10; 2Jn 9–1; Júd 3–4). A hamis egység megtűri a tévtanítást, sőt előmozdítja azt az ideológiák keveredése miatt.

A teológia megújulása

62. A reformációhoz mint szellemi megújuláshoz szükséges a teológia megújulása.

63. A teológia csak akkor újulhat meg, ha a teológiai oktatásban *újra komolyan veszik azt, hogy a Biblia Isten ígéje*, és az emberi értelmet alázatosan és tisztelettel alája rendelik.

64. A Biblián alapuló képzés, *bibliahű intézetek és intézmények* alapítása és elisme-

rése (iskolák, bibliaiskolák, főiskolák, szemináriumok stb.) rendkívül fontos.

Az egyházi fegyelem gyakorlása

65. A teológiában és az egyházakban sok problémát okoz az a tény, hogy számos helyen nem gyakorolják az egyházi fegyelmet.

66. Az egyházi fegyelem magában foglalja annak a személynek a megbüntetését vagy kizárását, aki nyilvánvalóan bibliaellenes tanítást vagy életmódot hoz be a gyülekezetekbe (1Kor 5; 2Jn 9–11).

67. A hathatós egyházi fegyelem *az egyházi hierarchia minden rétegét érinti*, tehát nem tehet különbséget a gyülekezet vénei és az egyházak vezetői között sem, amennyiben tévtanokat vallanak, illetve támogatnak, vagy bűnben élnek.

68. Mert „*egy kicsiny kovász az egész tésztát megkeleszti*” (1Kor 5,6), és még súlyosabb a helyzet, ha a „kovász” szerepében befolyásos személyekről van szó.

Az egyes hívők megbízatása

69. Minden egyes hívőnek be kell töltenie az „*általános papság*” tisztét (1Pt 2,5). Ez azt jelenti: megbízatását mint keresztyén ember a Szentírás alapján gyakorolja a tanítás és az élet területén.

70. Mindehhez járul az a megbízatás, hogy *ellene álljanak* a korszellemnek, és *ne hallgassanak* bibliaellenes folyamatok esetén. „*Nem erőszakkal, hanem az igével harcolunk*” (Luther Márton).

71. Minden egyes hívő ember tartson kapcsolatot Istennel naponta *bibliaolvasás* és *imádság* által, így nyerjen erőt és útbaigazítást.

72. Hirdesse az Úr Jézus Krisztusról szóló üzenetet a Biblia szerint, abból semmit el nem véve, és ahhoz semmit hozzá nem téve.

73. Vegye komolyan a Bibliát erkölcsi és a korszellemnek ellentmondó kijelentéseiben, és éljen azok szerint.

74. Munkálkodjék ébresztő, misszionáló gyülekezetépítésen.

75. Álljon az egyház olyan munkásai, például a lelkipásztorok mögött, akiknek problémáik támadtak az egyházi vezetőkkel bibliahű, ébresztő igehirdetésük miatt, s ezért elszigetelték vagy elbocsátották őket.

76. Ne támogasson anyagilag olyan szervezetet, amely evangéliumellenes célt szolgál (például a feminista szervezeteket, a szórakoztató köröket, szükkretista összejöveteleket és ezekhez hasonlókat).

77. Működjék közre bibliahű szervezetek-

nél, eseményeknél, összejöveteleknél, iskoláknál, tájékoztató eszközöknél, illetve látogassa azokat.

Az egyház megbízatása

78. Az egyház feladata, hogy egyedül és kizárólag a Biblia mint *Isten igéje szerint tájékozódjék*, és elutasítson minden bibliaellenes tanítást, hogy *világos tájékozódást nyújthasson* az egyéneknek és a társadalomnak.

79. Hivatva van arra, hogy nagyobb lehetőséget nyújtson a misszionáló gyülekezetépítésnek, mint ahogy ez sok helyen történik.

80. Fogadjon be biblia- és hitvalláshű munkatársakat, biztosítson számukra élet- és munkálkodási lehetőséget, ne fenyegetse őket szankciókkal vagy kizárással.

81. Ne rendezzen kényszergyűjtéseket olyan rendezvények érdekében, amelyeket a bibliahívő keresztyén nem támogathat jó lelkiismerettel.

82. *Az erkölcsi kérdésekre adjon világos válaszokat*, amelyek egybehanganak a Szentírással, és nem mondanak ellent neki. Például a házasság, a család, a magzatelhajtás, az eutanázia és a homoszexualitás kérdésében.

Az állam és a társadalom megbízatása

83. Az állam nem azonos az egyházzal (Jn 18,36), mégis az állam hasznára és áldására szolgálhat, ha figyelembe vesz *alapvető bibliai mértékeket*, amelyeket voltaképpen az egyháznak kellene közvetítenie a számára (ami sajnos egyre kevesebb államban történik meg).

84. Az ilyen alapvető bibliai mértékek kiváltképpen a *Tízparancsolatban találhatók* meg (2Móz 20,2–17): Isten és a szülők tisztelete, az ünnepnapok megszentelése, a gyilkosság, házasságtörés, lopás, rágalmozás, idegen tulajdon kívánásának tilalma.

85. Ha ezeket az alapelveket már *nem veszik komolyan*, akkor kikerülhetetlen a *káosz és az anarchia*.

86. Bizonyos társadalmi csoportosulások és pártok számos államban előmozdítják a káoszt és az anarchiát azzal, hogy harcolnak – nyíltan vagy titokban – a Tízparancsolatban lefektetett alapvető isteni igazságok ellen.

87. A Szentírás a következőképpen jellemzi az ilyen embereket: „*Azt pedig tudd meg, hogy az utolsó napokban nehéz idők jönnek. Az emberek ugyanis önzők,*

pénzsóvárak lesznek, dicsekvők, gógósek, istenkáromlók, szüleikkel szemben engedetlenek, hálátlanok, szentségtelenek, szeretetlenek, kérlelhetetlenek, rágalmozók, mértéktelenek, féktelenek, jóra nem hajlandók, árulók, vakmerők, felfuvalkodottak, akik inkább az élvezeteket szeretik, mint az Istent. Az ilyenek a kegyesség látszatát megőrzik ugyan, de annak az erejét megtagadják.(...) Ezek mindig tanulnak, de az igazságot soha nem ismerik meg.” (2Tim 3,1–7)

88. Számos országban már ilyen emberek – a „törvénytípró” előfutárai (2Thessz 2,3) – kezében van a hatalom, vagy pedig közel vannak hozzá. Egyre nagyobb lesz a befolyásuk a politikai életre, a jogszolgáltatásra, a tömegtájékoztató eszközökre, főiskolákra, iskolákra és az egyházakra.

89. Ezért fel kell szólítani a politikusokat, jogászokat, újságírókat, tanárokat, egyházi tisztségviselőket és mindenféle hivatású embereket, hogy álljanak ellen Isten parancsolatai ilyen aláaknázásának, biblikus-keresztyén értelemben vett imádság és munka által.

Előretékiítés

90. Az egyház és a társadalom jelenlegi fejlődési iránya ki van jelölve a Bibliában.

91. Az előttünk álló korszakban a világ fölött a sátáni Antikrisztus fog uralkodni.

92. Az Úr Jézus Krisztus azonban visszatér hatalommal és dicsőséggel, és véget vet „*a törvénytíprónak, a kárhozat fiának*” (2Thessz 2,3).

93. Mivel senki nem tudja, mikor jön vissza az Úr Jézus, ezért munkálkodnunk kell, amíg „nappal” van.

94. Jézus Krisztus értünk való kereszthaláláért hálából munkálkodunk érte és egyháza építésén, iránta való szeretetből, abban a bizonyosságban, hogy övé a győzelem.

95. „*Az Isten által vetett száldárd alap azonban megáll, amelynek a pecsétje ez: »Ismeri az Úr az övét, és hagyja el a gonoszt mindenki, aki az Úr nevét vallja!*»” (2Tim 2,19) Ámen.

A fenti felhívást a *Christen für die Wahrheit (Keresztyének az igazságért)* szervezet bocsátotta ki és jelentette meg sok nyelven, hogy tekintettel (elsősorban) a németországi protestáns egyházak helyzetére bűnbánatra és megtérésre hívja azokat.

A szerző honlapja:

<http://www.l-gassmann.de/index.php>

élő víz hogyan tovább, egyház?

Ha eddig elviselték ezt a rovatot, akkor a mostani témával azt kockáztatom, hogy sokak nemtetszését vívom ki. A keresztyén ember pénzhez való viszonyáról és az adakozásról lesz szó. Elképzelhető, hogy többen így szólnak: „Ne tessék a zsebemben és a pénztárcámban kutakodni, ez azért mégiscsak magánügy!” Mások arra gondolhatnak: „Ebben a válságos és gazdaságilag nehéz időben igazán lehetne tapintatosabb a rovat szerzője vagy legalább a magazin szerkesztősege, hogy majd máskor, alkalmasabb időben szóljon erről!”

Megtért szívből adakozva

„Adj egy bélást!”

A 60–70-es években a kétforintost hívták így a fiatalok. Időnként a templomban kértünk egy „bélást” egymástól, hogy a perselybe dobhassuk, és ne kelljen lehajtott fejjel imádkozást imitálni, amikor a presbiterek a záróének alatt összegyűjtik az offertóriumot. Iskolások voltunk, és ezzel letudtuk az adakozást. Sokáig felnőttként sem tulajdonítottunk jelentőséget az adakozásnak, nem éreztük, hogy ennek lelki vonatkozása lenne. Érdekes, hogy komoly hívő szüleim, akik aktív szolgálók voltak a gyülekezetben, soha nem beszéltek erről. Bibliaórákon és egyéb alkalmon sem volt téma az adakozás és a lélek

kapcsolata. Legfeljebb a presbitériumban és a számvevőszék ülésén, amikor az éves költségvetést fogadták el, ilyenkor is kizárólag közgazdasági alapon. Így azután a többség nem is tudja, hogy a keresztyén ember pénzhez való viszonyának másnak kellene lennie, mint a nem keresztyéneké.

Válságtól, anyagi helyzettől nem függ

Mármost az adakozás készsége és aránya, a szív hozzáállása. Abszolút mértéke különböző lehet. Jézus maga igazít el ebben a kérdésben, amikor azt az özvegyasszonyt teszi példává, aki nem fölöslegből adott, hanem azt a két fillérjét dobta a

perselybe, mely az összes vagyona volt (Mk 12,41–44). Magas ez a mérce? Van ennek ma aktualitása? Kinek szól ez a történet? Ma, amikor a gazdasági helyzettel, az elszegényedéssel kapcsolatban annyi kérdés „éget”, még az egyház is ezzel jön? Könnyen érheti az egyházat, a gyülekezetet a vád, hogy csak magára gondol. A történelemből ismert fényűző, nagybirtokkal rendelkező középkori egyház képét nem lenne jó a mára kivetíteni, ugyanakkor az adakozás lelki indíttatásáról beszélni kell.

Enyém, vagy nem az enyém?

A pénzem nem az enyém! De az időm sem, képességeim sem, vagyonom sem! Még az életem sem az enyém. Mindenem Istené! Mindent neki köszönhetek. Eből kell kiindulnunk. Azért van pénzem,

mert ő adott olyan szülőket, és nekik anyagiakat, hogy taníttatni tudtak. Ő adott olyan szakmát és állást, hogy kereshetek. De ha valakinél a szülők nem is tudtak segíteni, Isten adott olyan lehetőségeket, képességeket, egészséget, történelmi kort, hogy van jövedelme. Nyugdíjként a korábbi évtizedek lehetőségéért és annak mai gyümölcseért, a nyugdíjért adhatok hálát. A kevést is. Testvérem, mindegy, hogy abszolút értékben mennyit adsz, nem ez a fontos, hanem az, hogy amivel bírsz, azt kiéneked tartod. Ezt kell mindenekeelőtt tisztáznod magadban!

Nem kevesebb lesz, hanem több

Hitből adakozni nemcsak annyit jelent, hogy abból adunk vissza, amit kaptunk, hanem azt is, hogy hisszük: ettől nekünk nem kevesebb lesz, hanem több. Ez az isteni matematika sokaknál „ki szokta verni a biztosítékot”. Mondhatják egyesek: „Itt van ez a pénztárca, benne 1000 Ft. Ebből a perselybe bedobok 100 Ft-ot, marad 900 Ft. Nekem ne mondja senki, hogy a 900 több, mint az 1000!” A látszat valóban ez. Azonban aki kipróbálja, hogy Isten hogyan gondoskodik az övéiről, az megtapasztalhatja, hogy a szívből és hitből való adakozásnak az az eredménye, hogy a

„*Ízszesfazék nem ürül ki, és az olajoskorsó nem fogy ki*” (1Kor 17,14). Mert az adakozás nem más, mint bizalom abban az

Istenben, aki nem el-

méletileg és
nem álta-
lában,
hanem

konkrétan és személyre szólóan gondoskodik. Aki kipróbálja ezt, tapasztalhatja, hogy nem kell besegíteni Istennek, magunkat, életünket, pénztárcánkat, szereteteinket, nyugodtan rábízzhatjuk. Ő megad mindent idejében, ha hittel fordulunk hozzá. Ezért a szív kérdése az adakozás, és nem a pénztárcáé.

A tized és a szektásság

„Csak a szektáknál van tized” – halljuk gyakran. Meg azt is, hogy „az Ószövetség követelte meg a tized fizetését, az Újszövetség nem”. A hitből történő adakozás révén Isten formálja szívünket. A mi Atyánk 3000 évvel ezelőtt ugyanúgy formálni akarta az Ószövetség népét, mint ma téged és engem. Ma sem érvénytelen az Írás ide vonatkozó tanítása. Legfeljebb a szervezeti egyház nálunk, evangélikusoknál nem teszi kötelezővé. Sajnos ajánlani sem meri, mert akkor sokan azt mondják, hogy hazabeszél, neki kell a pénz. Valójában azonban neked és nekem van szükségünk az adakozásra, a tized fizetésére is.

Néhány évvel ezelőtt Szebik Imre püspök mesélt amerikai tapasztalatairól: „Az egyik evangélikus gyülekezet szóránya önállósult. Százan (!) meghívtak egy lelkeszt, és állami, valamint központi egyházi támogatás teljes hiányában (az USA-ban nincs ilyen) maguk tartják el lelkészüket, tartják fenn istentiszteleti helyüket és egészében új gyülekezetüket.” Ezt nagyon példaértékűnek tartom, de hadd mondjam el, hogy Budaörsön a

kult meg a városban a baptista gyülekezet. Mára már Isten gazdagon megáldotta az alapítók hitét, és jól működő, élő gyülekezet szolgál Budaörsön.

Ma az evangélikus egyházban össze kell vonni gyülekezeteket, mert nem tudják fenntartani magukat, eltartani lelkészü-

Hitből adakozni nemcsak annyit jelent, hogy abból adunk vissza, amit kaptunk, hanem azt is, hogy hisszük: ettől nekünk nem kevesebb lesz, hanem több.

ket. Az eredmény, hogy egy lelkészre még nagyobb körzet jut, melyben a híveket nem tudja úgy pásztornálni, mint amikor közöttük él. Ezért tovább csökken a gyülekezetbe tartozók száma. Tehát újabb gyülekezeteket kell hozzá csatolni. Ez öngerjesztő folyamat, mely nemcsak az elvándorlásnak róható fel, hanem a misszió és a hitből jövő adakozás hiányának.

Ellentmondások a tükörből

„...*legyen meg a te akaratom...*” (Mt 6,10) – De ez ne terjedjen ki a pénztárcámra.

„*Tebenned bízunk eleitől fogva...*” (Református énekeskönyv, 90. ének) – Meg a bankbetétünkben.

„*Az Úr gondoskodik.*” (1Móz 22,14) – Azért adott észet, hogy besegítsek neki.

„*Nem az Úr keze rövid ahhoz, hogy megsegítsen...*” (Ézs 59,1) – Tudom, de a kettőnké együtt mégis hosszabb.

„*Hol van a ti hitetek?*” (Lk 8,25) –

Ne keverjük a dolgokat: hitünk a szívünkben, pénzünk a zsebünkben.

Testvérem! Nézd csak meg, hogy a tükörben, a háttérben valaki kajánul röhög! De ha a szívünk és a pénztárcánk is megtér, nem éri el a célját. Ne okozunk neki örömet, bízzuk életünket Krisztusra! Életünknek azt a területét is, amelybe eddig nem engedtünk beleszólni – mert ő gondoskodik rólunk.

• GARÁDI PÉTER

közelmúltban négy baptista család hívott meg egy lelkipásztort. Így ala-

Régi és új templomok

Szép és értékes templomok épültek az elmúlt években egyházunkban. Kiadvány is megjelent róluk.

Most induló sorozatunkkal egy angol építész munkásságába tekintünk be, aki új templomok tervezése mellett régi egyházi épületeket alakít át a mai közösségi igényeknek megfelelően.

Negyvenévi építészeti munkásságom elmúlt húsz évében főként új egyházi épületek tervezésével, felújításával, újjáépítésével foglalkoztam. Feladataim között a műemlék épületek felújítása éppúgy szerepelt, mint a belső terek újrendezése, vagy a teljesen új istentiszteleti helyek kialakítása. A *Híd magazin* következő né-

hány számában szeretnék ilyen projekteket bemutatni, s mindezen keresztül azt illusztrálni, hogy régi épületek hogyan haladhatják meg saját korukat, illetve hogy jelenleg milyen elvárások merülnek fel az egyes gyülekezetekben, valamint a tágabb egyházi közösségekben az új egyházi központokkal szemben.

Az első példa az Assisi Szent Ferenc-templom az angliai Ingleby Barwickben.

Ingleby Barwick a legnagyobb privát fejlesztésű új város Európában, ahol mindemellett a fiatalok lakossága is rohamosan növekszik. Itt várostervezőként, illetve néhány lakó- és közösségi épület építészeként munkálkodtam.

Az egyházi központ több szakaszban épült fel. 1997 márciusában kezdetnek a nagyterem mint ideiglenes istentiszteleti hely, a gyülekezeti terem, a sekrestye, a konyha, a mellékhelyiség és az előcsarnok készült el. 1998-ban felépült mellette a parókia, 2000-ben pedig a harangtorony. A fő istentisz-

teleti tér néhány hozzá csatlakozó helyiséggel 2004-re lett kész.

Az épületegyüttes olasz jegyeket hordoz, ugyanakkor – egyszerű mai értelmezésben – utal a hely védőszentjére is. Az istentiszteleti helyiség nyolcszög alapú, fókuszpontja a keleti oromfalra irányul, melynek Szent Damiano-i keresztet formázó festett üvegablaka elüt az egyszerű, halvány zöldesfehér vakolt faltól. A többi belső fal barnás árnyalatú, egymással kötésben rakott rusztikus téglából készült, míg az ablakokat, ajtókat, szalagpárkányokat színben hasonló *csiszolt* téglák szegélyezik. A festett üvegablak – Alan Davis festőművész alkotása – azt a jelenetet ábrázolja, amikor Szent Ferencen megjelennek a stigmák.

Minden belső asztalosmunka alapanyaga fehér kőris, beleértve a fehér menyegyzetszelvényeket tagoló tetőgerendákat, az ajtókereteket, az egyéb burkolatokat, az emelvényeket, az oltár körülvevő korlátot és a szentély berendezését, melynek darabjait Whitby püspökének közreműködésével tervezte meg az építész. A szentély berendezését a szembemiséző oltár, a felolvasópult, a térdeplő, a kredencia (úrvacsorát előkészítő asztal), a szentségtartó, az énekszámítábla és a szenteltvíztartó alkotja. Külön érdekesség, hogy az oltár talapzatában egy Assisiben gyűjtött köveket tartalmazó, lepecsételt üvegdoboz is helyet kapott.

A főhajó „open plan” jellegű, azaz egyetlen tagolatlan térből áll, mely a 180 szék tetszőleges elrendezésével könnyen és rugalmasan alakítható. Nyitható fal

kapcsolja a főhajót a Szűz Mária-kápolnához és a gyülekezeti teremhez, ahol szükség esetén további hatvan istentiszteleti résztvevő is helyet kaphat; ide vonulhatnak vissza a kisgyermekes szülők, de meghittebb elmélkedésre, úrvacsoravételre is alkalmas lehet ez a tér. Az új sekrestyét és a kórust üvegajtó választja el a főfolyosó bejáratától, és üvegajtó veszi körül az előcsarnokot is. Az előcsarnok és a főfolyosó központengelye a keleti oromfal festett üvegablakára mutat.

A különböző anyagok kombinációja, mint például a zöld szőnyegek és székhuzatok kontrasztja a fehér kőris asztalosmunkával, a bronz ablakkeretekkel és a halvány zöldesfehér díszítményekkel igyekszik a belső térnek kellemes, elmélkedést, dicsőítést segítő légkört biztosítani.

A külső fal vörös árnyalatú, egymással kötésben rakott téglából épült; az ablakokat, az ajtókat és a kereszt formájú ablakot itt is színben harmonizáló *csiszolt* téglák szegélyezik, az oromfalat pedig római stílusú kék-barna szegélydísz foglalja keretbe. Különösen is látszik Assisi hatása a harangtornyon, amely erősen elüt az új templom egyszerű formájától, és karakteres

építészeti jelként áll a város egyik főútjánál.

Az új város folyamatosan növekszik, a túlnyomórészt fiatal lakosságnak egyre nagyobb az igénye az egyházi központ nyújtotta lehetőségek és a programok széles választéka iránt. Az istentiszte-

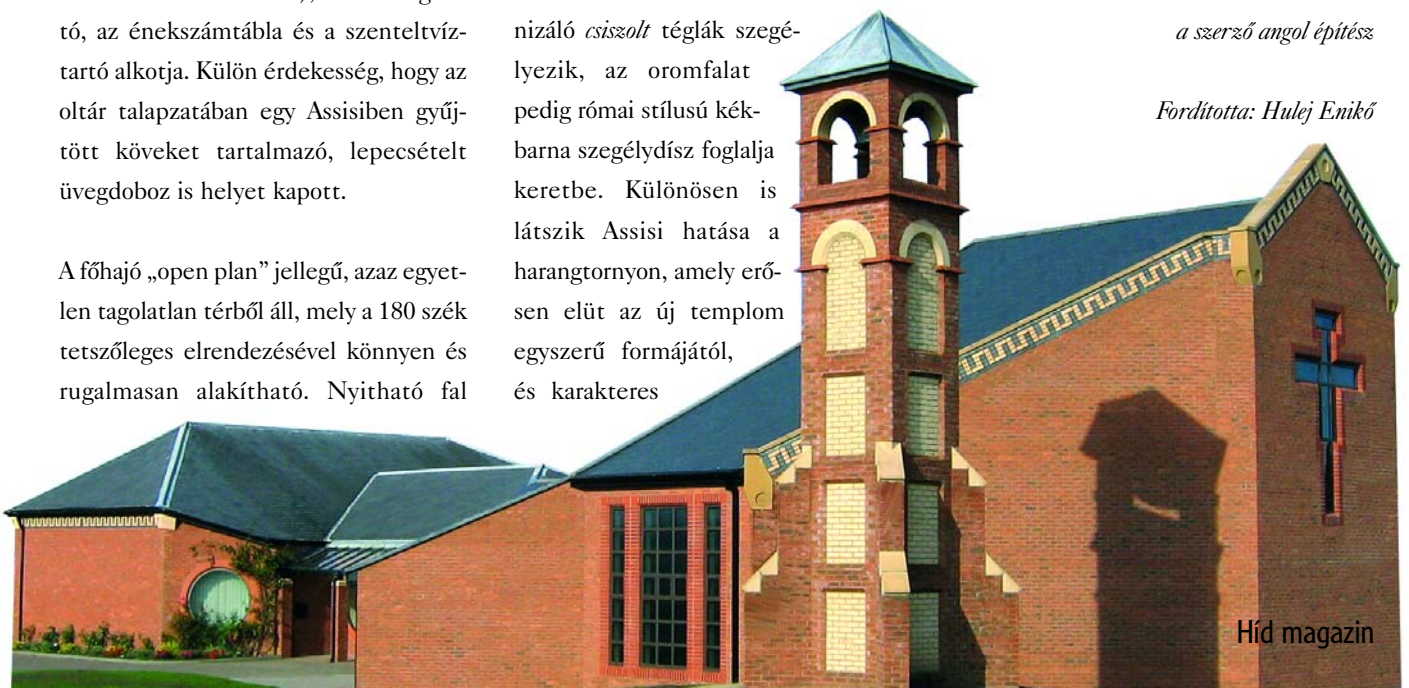

leti hely bővítésének szükségességét veti fel az a körülmény, hogy az istentiszteletekre, esküvőkre, temetésekre és a nagyszámú keresztelőre érkező résztvevők számára már nem mindig képesek helyet biztosítani.

A felszentelés óta már a Szűz Mária-kápolna is kiegészült egy festett üvegablakkal és egy új elektromos orgonával. És a közösség igényeinek megfelelően a további bővítés is napirenden van.

● MALCOLM CUNDICK
a szerző angol építész

Fordította: Hulej Enikő

Zsidók Jézusért

Nem is olyan régen valaki megkérdezte tőlem: Milyen régóta létezik a *Zsidók Jézusért* szolgálat? Egyszerű volt a válaszom: Majdnem kétezer éve!

A keresztyének gyakran elfelejtik, hogy

stílusunk is ilyen: kis traktátusok osztogatása az utcán, szóba elegyedés a járókelőkkel, lélektől lélekig való beszélgetések, az internet és a világi média csatornáit – ezeken keresztül jelenítjük meg szeretetteljesen, de nyíltan az

örömhírt. Elsősorban zsidó népünk felé, de természetesen mindazok felé is, akik meghallgatnak minket. Tudjuk, az evangélium nem csak a zsidóké. Hiszen az örömhír – Isten szeretet – teljes üzenete mindenki felé irányul. A bűnbocsánat meghirdetése azoknak szól, akik megbánják bűneiket, és hiszik, hogy Y'shua meghalt a bűneinkért, és feltámadt a halálból. Ez jó hír

Testvéreink Izraelben néhány évvel ezelőtt indítottak útnak egy evangélicációs sorozatot „*Itt van Istenetek!*” (Ézs 40,9) címmel, amelyet Izrael 12 régiójában 6 éven keresztül évente kétszer szervezünk meg. Két éve kezdtük el ezt a szolgálatot, és a napokban fejeztük be a negyedik utcai evangélicációt. Ennek eredménye csodálatos meglepetés és áldás volt számunkra. Több mint 180 ezer füzetecskét osztottunk szét, 40 ezernél több zsidó családnál kezdeményeztünk beszélgetést telefonon, és több mint 6000 zsidó ember válaszolt így: „Igen, beszéljetez nekünk többet Y'shuáról.” S talán a legbiztatóbb: több mint 200 zsidó és több mint 50 nem zsidó vallotta meg nyilvánosan az Úr Jézusban való hitét.

Miért is tesszük mindezt? Igazából két okunk van. Először is azt szeretnénk, hogy népünk meghallja az evangéliumot. Tudjuk, hogy – Pál szavaival – egyedül az evangélium „*az Isten ereje, minden hívőnek üdvösségére, elsőként zsidónak, de görögnek is*” (Róm 1,16). Szenvedélyünknek azonban van egy másik oka is. Szeretnénk látni, hogy népünk betölti küldetését, melyre Isten rendelte: hogy a népek világosságává legyen. Ez az az elhívás, amelyet Izrael kapott, és amelyről Pál azt írja, hogy visszavonhatatlan (Róm 11,29). Természetesen mi, zsidók nem tudunk bizonyosságot tenni az evangéliumról, amíg

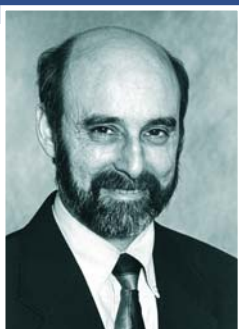

Avi munkában

Jézus első követői zsidók voltak. Természetesen abban az időben nem Jézusnak szólították őt, hanem héber néven: Y'shua (Jeshúa). Az emberek hajlamosak azt is elfelejteni, hogy az első misszionáriusok is zsidók voltak. Ezek vagyunk mi, a *Zsidók Jézusért*: zsidó misszionáriusok. Egyetlen ellenállhatatlan vágyunk van: azért élünk, hogy Jézus Messiás voltát zsidó népünk számára világszerte kikerülhetetlen kérdéssé tegyük. Lelki őseink, az I. századbéli zsidó misszionáriusok nagyon direkt és konkrét módon végezték szolgálatukat. A mi evangélicációs

mindenkinek – nekünk, zsidóknak is. Egyrésztől mi, Jézust követő zsidók közül 2000 éves tradícióval rendelkezünk arról, hogyan hirdessük az örömhírt. Másrésztől ez a különleges szolgálat, a *Zsidók Jézusért* aránylag újnak mondható. Mint missziós szervezet körülbelül 40 évvel ezelőtt jött létre az Egyesült Államokban. Isten kegyelméből ma már a világ 11 országában szolgálnak misszionáriusaink: USA-ban, Kanadában, Brazíliában, Angliában, Franciaországban, Németországban, Ukrajnában, Oroszországban, Dél-Afrikában, Ausztráliában és természetesen Izraelben.

nem hiszünk benne; nem tudunk hinni benne, amíg nem halljuk; és nem halljuk

meg addig, amíg valaki el nem hozza számunkra.

És Magyarország? Bár korábban már küldtünk rövidebb időszakokra evangelizáló csoportokat Budapestre, itt még nincs szolgálatunk, de hisszük, hogy az Úr megadja a lehetőséget, hogy a jövőben hosszú távú munkába kezdhesünk. Tudom, sok magyar keresztyén érez mély és biblikus szeretetet népem iránt. Szeretetet, amely vágyik arra, hogy meglássa: Izrael népe hisz Krisztusban. És tudom, hogy sok magyar keresztyén osztja azt a reménységünket is, hogy Magyarországon zsidók tesznek majd bizonyosságot a Megváltóról, és hogy zsidók és magyarok együtt fogják hirdetni az evangéliumot. Micsoda bizonyossága lehetne ez Jézus Krisztus szeretetének és az ő keresztye megbocsátó és kiengesztelő erejének! Imádkozz velünk, hogy Istennek ez az akarata megvalósulhasson!

● AVI SNYDER

a Jews For Jesus (Zsidók Jézusért)

szervezet európai igazgatója

<http://www.jewsforjesus.org/>,

<http://www.judenfuerjesus.de/>

Fordította: Endreffy Géza

Daniel Juster és Peter Hocken:

A messiási zsidó mozgalom

Fordította Simonyi Andrea, lektorálta dr. Tatai István és Koncz Attila, kiadja a Segítség az Élethez Alapítvány.

Részlet a bevezetőből: „A modern idők messiási mozgalma az eklézsia zsidó formájának újbóli megjelenése. A kereszténység történelmének nagy részében nem engedte, hogy életében olyan nyilvánvalóan zsidó elemek jelenjenek meg, amelyek lehetővé tették volna a zsidó követők számára, hogy hívő életükben zsidó identitásukat megőrizzék.

Éppen ezért ma a zsidók gyakran úgy tekintenek magukra, mint a halottak közül való feltámadás gyümölcseire, Róma 11,15 értelmében.

A keresztény egyháznak azonban csak akkor van lehetősége elismerni a messiási zsidók mozgalmának legitimitását, ha megismeri azt, és a messiási zsidók közösségeivel pozitív kapcsolatokat épít ki. Ezért a »Jeruzsálem 2« (»A második jeruzsálemi gyűlés felé« kezdeményezés) elsődleges feladata az, hogy a messiási zsidók mozgalmát megismertesse a keresztény világgal, a keresztény vezetőkkel és teológusokkal: Kik is a messiási zsidók? Mi jellemzi őket? Hogyan jött létre ez a mozgalom? Mit hisznek és milyen a hitgyakorlatuk?»

Megvásárolható a Sorsfordító keresztyén könyvesboltban.

Tel.: 06 1 342 4429

Az Evangélikus Külmissziói Egyesület (EKME) munkáját figyelemmel kísérő testvérek számára talán kevésbé ismert, hogy Nairobi árvái mellett egy másik afrikai or-

kozások még inkább segítettek, hogy elmélyüljön a testvéri kapcsolat, és egymásért felelősséget érezzenek a kongói és a magyar evangélikusok. A Sumaili püspöktől az EKME százéves

árvákat támogatja. Rendszeres adományukból száz kongói kisdíák számára válik lehetségessé, hogy tanuljon, s ezáltal megszabadulhasson a nyomortól.

Testvéreink Kongóban

szágot is támogat egyesületünk. Négy esztendeje tart a kapcsolat a kongói Tanganyika-tavi Egyházkerülettel. Mwamba Sumaili René püspökkel 2007-ben sikerült személyesen megismerkednie az

jubileumára érkezett ünnepi köszöntés bátorító sorai ezt az őszinte, krisztusi szeretettel átítatott odafigyelést tükrözték. A püspök az egyesület beszűntetésének esztendeit Izráel népének negyvenévi vándorlásához hasonlította. Azt írta: a pusztában minden sivár és kilátástalan, mégis ott van Isten, aki vezet, és készíti a hazaérkezést.

A Magyarországra küldött sorok különös módon vigasztaltak, amikor a Kongói Demokratikus Köztársaságban uralkodó mérhetetlen szegénységről olvastam. Az ország

Míg a fiatalok jövőjére így reménységgel tekinthetünk, addig az idős emberek sorsa kilátástalan Afrikában. Igaz, ott egészen más az „öreg ember”. Az AIDS terjedése miatt 45 évre csökkent a várható élettartam. „Ha fehéredik a hajad, már nem számíthat, kivet magából a közösség” – idézte egyik beszámolójában a kongói püspök szavait Reinhard Hansen, a Bajor Misszió Afrika-referense.

Milyen távol van ez a valóság attól az idillikus képtől, amelyet mi feltételezünk a harmadik világ országairól! Úgy gondoljuk, ott, ahol a nyugati civilizáció még nem rontotta meg a gondolkodást, az idős embernek megbecsült szerepe van. Egy afrikai író jegyezte le egykor: *„Ha az idős meghal, az olyan, mintha egy egész könyvtár égett volna le.”* Szavaival arra utalt, milyen pótolhatatlan veszteség éri azt a közösséget, ahol az öreg nincs többé jelen bölcsességével, emlékeivel. Egykor tehát Afrikában is így gondolkodtak. Ma azonban éppen Kongóban tartják úgy, hogy az öregek, az „ingyenélők” minden bajokai. Kinshasában a főváros forgalmasabb útjai mellett kolduló idősektől a legtöbben elfordulnak, mert „gonosz szellemeknek tartják őket, akik rontást hoznak környezetükre” – írja Reinhard Hansen.

„A pusztában minden sivár és kilátástalan” – jutnak eszembe a kongói püspök sorai. – „Mégis ott van Isten, aki vezet, és készíti a hazaérkezést.”

• B. PINTÉR MÁRTA

Sumaili püspök

EKME elnökeinek. Mivel Magyarország akkor még nem tartozott a schengeni övezetbe, a „hivatalos találkozási” oldott légkörben, egy bécsi étteremben került sor.

Egy évvel később azonban már hazánkban láthattuk vendégül egyháza küldötteit: Solange Yumba Wa Nkulu esperes asszonyt és országos pénztárosukat, Umba Ndolót. A személyes talál-

gazdasága hatalmas inflációval küzd. Elégtelen az egészségügyi ellátás, nincs infrastruktúra, s időnként polgárháborús övezetté válik a legbékésebb vidék is. Nincs munkalehetőség, s akinek mégis jut, az boldog, ha napi egy dollárt megkeres. Sok család havi kétezer forintnak megfelelő összegből tengődik.

Az EKME a Tanganyika-tó mentén élő

● Gyűjtötte: Kis Ferenc Balázs

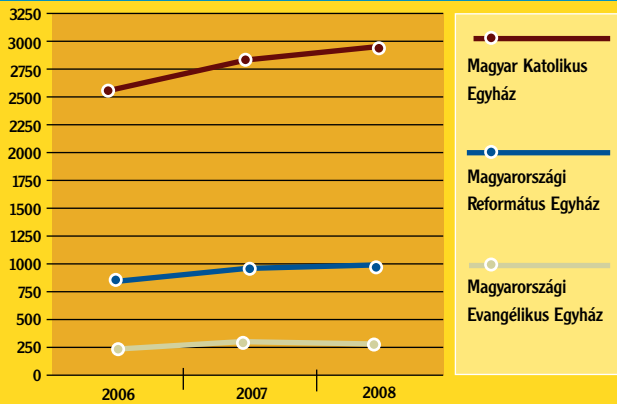
Beszélő számok

Az interneten található első 1%-felajánlások hivatalos jelentése alapján

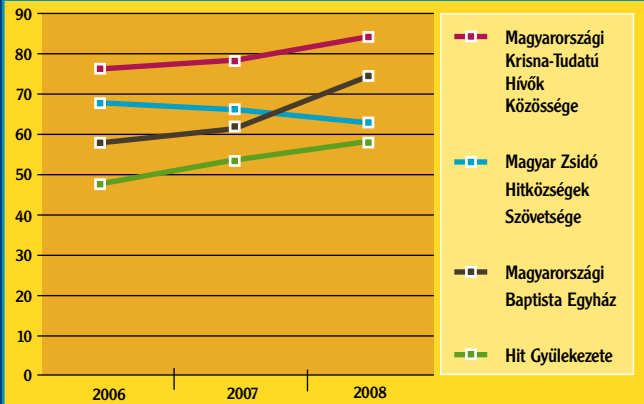

Az APEH évről évre közzétesz adatokat az egyházak számára történt SZJA 1% felajánlásokról. Több ilyen jelentést egymás mellé téve egész érdekes következtetésekre juthatunk arról, hogy milyen trendek mentén változik, rendeződik át Magyarországon az egyes egyházakhoz köthető keresőkorúak száma. Ha az élbolyban nem is, a 4–7. helyen találhatók közöttük már kiélezettebb a küzdelem.

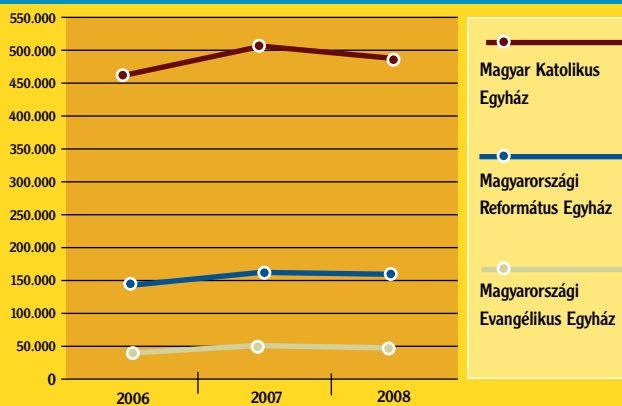
Az adó 1%-ából felajánlott összeg az első 3. helyezett számára (millió Ft)

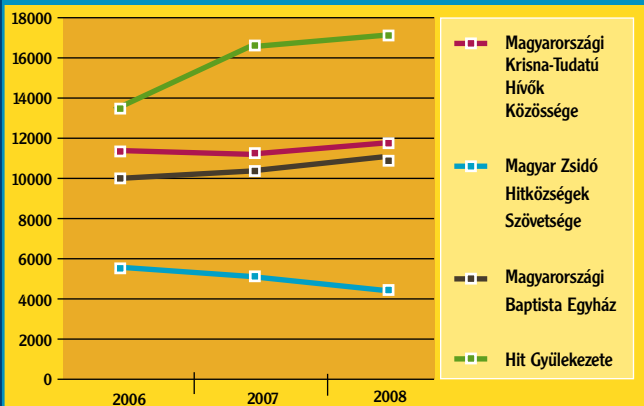
Az adó 1%-ából felajánlott összeg 4–7. helyezett számára (millió Ft)

Az adó 1%-át felajánlók száma szerint

Az adó 1%-ából felajánlók számának 4–7. helyezett számára (millió Ft)

A 2008-as adatok alapján alsó becslés az egyes nagyobb egyházak „átlagtámogatójának” bruttó havi fizetésére¹:

Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége	376 293
Magyarországi Unitárius Egyház	301 927
Gyémánt Út Buddhista Közösség	236 753
Magyarországi Krisna-Tudatú Hívók Közössége	239 644
Magyarországi Evangélikus Egyház	230 204
Magyarországi Baptista Egyház	223 589
Magyarországi Refomátus Egyház	218 852
Magyar Katolikus Egyház	213 050
Közösség a Születés Méltóságáért	182 868
Magyarországi Jehova Tanúi Egyház	155 270
Hit Gyülekezete	151 907

¹ Az összesen felajánlott összegből és a támogatók létszámából könnyen kiszámolható, hogy mennyi az átlagtámogatás. Ennek számszorosa a teljes, megfizetett SZJA, amiből – ismervé az adott év adókulcsait – számítható a teljes jövedelem. Azért alsó becslés, mert a módszer nem veszi figyelembe az esetlegesen igénybe vett adókedvezményeket, valamint a rendszeres jövedelemnél kisebb kulccsal adózó jövedelmeket. Az pedig már a sorrendet is megváltoztathatná, ha a fentiekkel nem hasonló módon élne az egyes egyházak támogatói. „Átlagtámogató” természetesen nem létezik.

NÉHÁNY EGYHÁZSZOCIOLÓGIAI KÖVETKEZTETÉS A FENTI (KÖZEL SEM TELJES) ELEMZÉS ALAPJÁN:

- A három „nagy” egyház közül az evangélikusok keresnek a legjobban, bár a különbség nem számottevő.
- A támogatói létszám alapján az evangélikusok kb. tizedannyian vannak, mint a katolikusok, és harmadannyian, mint a reformátusok.
- Magyarország negyedik legnagyobb egyháza a Hit Gyülekezete, és a hozzájuk tartozó „átlaghívó” keres a legrosszabbul.
- Támogatói létszámában csak a Hit Gyülekezete és a Magyarországi Baptista Egyház növekedett kétszer is az előző évhez képest 2006–2008 között.
- A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének támogatása mind összegben, mind támogatói létszámában folyamatosan csökken, bár az átlagtámogató fizetése a főbb egyházak összehasonlításában itt a legmagasabb.
- Az adó első 1%-a az egyházak mellett két kiemelt költségvetési előirányzatra is adható. Ezek külön-külön kb. egy magyarországi református egyházi támogatói tömeget és támogatási pénzt mozgatnak meg. Az egyik a gyermekszegénység elleni program, a másik a parlagrafúmentesítés.

Csoóri Sándor

költészetének belső gazdagságáról a költő 80. születésnapjának fényében

Az alkotó életművek igazi értékeit figyelmen kívül hagyva a jelenkor ítései kizárólag a közéleti hovatartozás felületi megnyilvánulásai alapján döntenek el, hogy mi támogatandó vagy tiltandó. A jelen az örökkévalóságnak szeretne jósólni! Az az érzésem, hogy ez a klasszikus igény önmagában veszélyes.

Csoóri Sándor műveinek oratorikus megzenésítésére Szakolczay Lajos hívta fel a figyelmemet. Megszólítása nyomán minden fellelhető Csoóri-versre szert tettem. Február végén, a költő születésnapjának hónapjában hangzott el a bemutató.

Arról a felfedezésemről szeretnék beszélni, amely e költő – Nagy László-i kifejezéssel – „versben bujdosó” soraiban rejlik. Egész életemet a költészet bűvöletében éltem. Több mint harminc magyar költeményt zenésítettem meg. Erről a

kivételesen gazdag művészi világról most úgy kell vallanom, hogy ezúttal nem kell a „szavak szolgálová” válnom, hanem a verssorok lüktetésére bízhatom magam. Képszerű kifejezések, szótalálmányok özöne vesz körül. Most a verssorok önmagukért fognak szólni. Héttételes oratorikus látomásoknak neveztem el a *Télvégi tavaszváró* című darabot, melyhez nem adtam mindig verscímet, így a mű inkább egy kiállítás képeire emlékeztet. A tételek gyakran több versből váltak egységessé zenedramaturgiailag.

No.1. Kiáltások a hóesésbe

„Január játszik jégsípon, pásztori ujjá jéghideg, félrehúzódva hallgatom, ne legyek útjában senkinek.” Ehhez a „fagyos, fanfáros” hangulathoz illettek a következő sorok: „Hideg vasak reggele ez, hideg szemek reggele ez, siető

lábak hétköznapija – fejem fölött a hó harangja a szél tornyában meg-meg-konduul.”

„Boldog vagyok, mert nincsen másom, csak ez a zúzmarás szegénység, e szívet zaklató kivertség, egy kiáltás a hóesésbe, kétkedők első nevetése, jókedvű őrült, aki békül, hogy fogadják el ellenfélül, országos vad, akit ha űznek, hideg szemhéjak fölhasadnak s loboncos, zöld fák üszkösödnek.” Több helyről kerültek össze e sorok, s a zenésítés dramatikailag adódott. Ezek a költői nagyság metaforikus változatait látatják, s kínálják a műhöz a zenésítést.

No. 2. A hosszú tél zoltára

„Hosszú ez a tél, nem akar elmúlni soha! Elmúlt húshagyókedd, elmúlt hamvazószerda, de hamvas barkabomlás helyett inkább havazik.”

„Emlékszem még minden tavaszra,

minden nyárra, ezer évre elég madár-csicsergést őrzök a párnám alatt.” – „Ideje jött, Uram, hogy kiüljek ide eléd a dombtetőre. Látom, borul az ég már templomaid fölött. Szervezkedik a romlás ellenünk, kár volna letagadnunk. Mi lesz vízceppjeiddel, Uram? Mi lesz ájulásba zuhant, zsoldáros méheiddel?” Új rész megint: „Szakadhat nagy hó: tonnás égi férc, beállítok hozzátko éjszakáig; faparazsatok fénye a óra kivilágít.”

„Hosszú ez a tél, nem akar elmúlni soha.” Ez a negatív „soha” a mű végére pozitív értelmet nyer: „Soha le nem roskadok. Soha, soha, soha, csobogja a Duna.” Ezt a dramaturgiai kettőséget maguk a versek kínálták. A tételhez kíváncsozott egy békés havazás is, hisz ez is a tél: „Hullnak a pelyhek egyre, egyre, fehér körökben keringőzve, csendes az este, menjél be, hullongó álom hintsen be, öröm száll a pelyheken; hóhullás a szerelem.” A tél több variánsát rejtik e versek.

No. 3. Motyogók

A vers tömör szegénység-karakterét e sorok zenésítésre kényszerítik: „Mit beszéltek ki, motyogók: hajnal-csípejű asszonyok? Miket motyogsz ki, nagy színész? A régen írt tragédiák időzített döbbsenétét? Melytől a letérdelt lélek lázadóvá magasodik? Mit beszéltek ki, motyogók? Mit beszélsz ki te, néni, míg a piacról még haza: pénzod osztoz be télire? Ne legyen vődnek panasz a nyolcszáz forintból jusson is ruhára, szénre, kosztra is?” Gunyoros, de inkább szomorkás sorok.

No. 4. Virágvasárnap

Szinte játék a jeles napokkal e kis drámatörődék: „Váhalol most egy tulipán-szájú kicsi számárka ordibál, hátára odaképelem magam s vagyok Jézus király. Hozsannázó bokrok fölött apos-

tol-felhő jön velünk.” Majd: „Szent István, térdepelj közénk, magyarok térítő királya, nagyobb király térített minket, időnk vasából koronája.”

Befejezésül: „Parasztok és Jézus király egymást karolva mulatunk.”

No. 5. Illatos nagypéntek-napon

Több versből bomlik ki az ének a tavaszi záporban: „Menedékhelyet hajszol minden ég alatt élő.” A befejező sorok villantják fel nagypénteket, a passiót: „A mennydörgésben zene zúg, minden zenében fájdalom; a szenvedés is jöhet még illatos nagypéntek-napon.”

No. 6. Húsvét másnapján

„Húsvét másnapján is kiált a kakas, pedig te azt hitted már: túlvagyunk minden ámuláson, túl péteri s júdási éveinken.” A befejezése: „Mintha az ezüsttel bebolyhozott olajfák, leánderek másnak illatoztak volna a hegyen.” A háttérben felvillan: „Krisztus feltámadott”.

No. 7. Pünkösöd jön, szép borzas ünnep (gyors scherzo-finale)

A fenti énekkel kezdődik, majd: „Jönnék a gyerekek, jönnek favirággal, fújja őket a szél. Hozzák magukban márciust: elérvezhetetlen, zöld örökségüket.” Ezután: „Templomi falak, köztetek emelkedtem a szegények együgyűbb egébe. Orgona szól, mintha az ég ereszkedett volna közénk.” „Jejenyék, zöld szökőkútjaim, záporoztatok tavaszt a magasba!”

A gyors scherzo: „Árkokon, bokrokon, páfrányos dombokon most borzong át a tavasz. Busa pünkösödvirág vetközteti magát, szél, légy hozzá irgalmas. Hajam töve izzik, arcom megpiroslik, s ingem már dombon lobog. Tulipán-erővel most, most tölt a föld fel, soha le nem roskadok. Soha, soha, soha, csobogja a

Duna, s veri vissza a Börzsöny. Ágak suhorásszák, belém dudorásszák, hogy így legyen örökkön.”

Ezt a formát Csoóri Sándor verseiben így nem találjuk meg, de azok sok száz variánsban magukban rejtik mégis, s ezt köszönöm néki! Éltesse az Isten sokáig! Sokáig? Örökkön-örökké! Úgy legyen!

Utóiratként

1 Csoóri versei tömör zenésítési rövidítésekre alkalmasak, mert sorai nem szövevényesek, hanem „jelenítők”.

2. A szakralitás-spiritualitás és a profán ábrázolás jól összesimul soraiban.

E kettő ötvözésére – ami nekem is egyre fontosabb szándékom – igen alkalmas poétikája.

3. Szeretem szóeleményeit.

A „borzas ünnep”, a „suhorásszák”, „dudorásszák”, a „záporoztatok tavaszt a magasba” vagy a „most borzong át a tavasz” – ezek mind az éneklés ízét, zamatát fokozzák.

„Szél, légy hozzá irgalmas!” A népi gyökerűség jeleinek tárházát találtam meg verseiben.

4. A verszenésítés számomra nem tűri a vitatkozási formát. Az a próza feladata. Megragadó képessége nagy költői többletet ad mondandójának. A versei felerősítő szerepük miatt kíváncsoznak megéneklésre...

5. Végül magyar gondolkodásmódja minden ízében szélső értékek hangsúlyozására való.

A „bánata-keserősége”, az „eufórikus tombolásra” való hajlama s eredetisége szinte kikiabál a verseiből. Ezek teszik különösen alkalmassá nagy ívű muzikalitását a megzenésítésre.

Szervezetünk mottója: „A találkozás Jézussal megváltoztatja az emberek és a közösségek életét.” Hisszük-e, hogy Jézus jelenléte valóban fel tudja forgatni, új irányba tudja fordítani az ember életét? Hisszük-e,

hatalom, és többségben vannak a helyi vallások képviselői. Fő munkaterületünk a Közel-Kelet, Ázsia és Észak-Afrika, de vannak Interserve-projektek olyan nyugati nagyvárosokban is, ahol a világnak ezen részeiből érkezett menekültek, bevándorlók élnek.

Szervezetünk immár Magyarországról is keres

az életük. A halálból életre jussanak.

Fontos, hogy legyenek küldöttek, de talán még fontosabb, hogy legyenek küldők is!

Célunk, hogy növeljük a protestáns egyháztagok között azoknak a táborát, akik részt vesznek a kiküldöttek imádságos és anyagi támogatásában. Alapelvünk, hogy a missziót az egyház végzi, szervezetünk csak a szükségleteket közvetíti,

Interserve

Misszió nehéz terepen

testvéreket e szolgálatba. Szeretnénk jól képzett, Krisztusnak szentelt életű misszionáriusokat kiküldeni, hogy szakterületükön dolgozva és a helyi egyház munkáját erősítve Jézus követői legyenek. Szükség van orvosokra, nővérekre, mérnökökre, tanároknak és még számtalan más területen munkálkodó testvérré. A misszióban ismert hagyományos munkaterületek mellett lehetőség van izgalmas, újszerű szolgálatra is, ilyen új terület az informatika, a menedzs-

és a kint szolgáló testvéreknek biztosít lelki és szakmai háttérrel. Eddig is jó kapcsolatot áptunk a Magyarországi Evangélikus Egyházzal és az Evangélikus Külmissziói Egyesülettel, a továbbiakban is várjuk a jelentkezéseket akár az egyházon keresztül, akár közvetlenül szervezetünknel. A szolgálati és támogatási lehetőségekről kérjük, tájékozódjon honlapunkon:

www.interserve.eu/Magyar

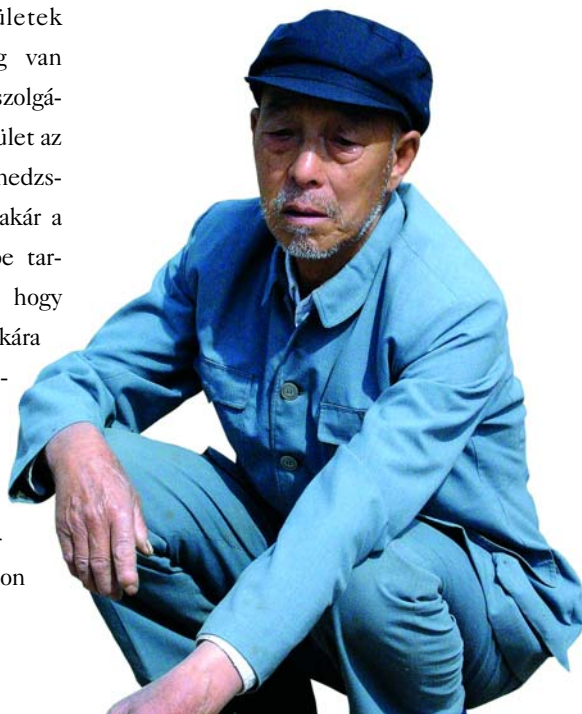
E-mail: interserve.hu@google.com

• JÓ ANDRÁS

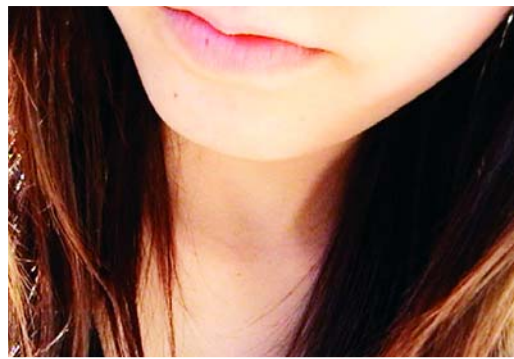
hogy akik nem ismerik Jézust, az örök pusztulás felé haladnak? Ha igen, akkor ez a hit felelőssé tesz bennünket embertársunk iránt, éljenek akár a közelünkben, akár a távolban.

Az Interserve több mint 150 éve küld misszionáriusokat olyan országokba, ahol a kegyelmet a legkevésbé ismerik, és ahol a legnehezebb az evangélium hirdetése. Nehéz, mert ellenséges az állam-

ment, a környezetvédelem vagy akár a „vállalkozás mint misszió” körébe tartozó kezdeményezések. Fontos, hogy nem pusztán humanitárius munkára keresünk embert, hanem az evangélium szolgálatára. Célunk az, hogy akik munkatársainkkal találkoznak, velük együtt dolgoznak, vagy munkájukat látják, megismerhessék Jézust, és megváltozzon

Marika

Gyula bácsi, az egészségügyi gyermekotthon néhai gondnoka egyszerű, de mélyen hívő ember volt. Meghívott, megnézném-e, hol dolgozik. A hűvös-völgyi intézmény bizony alapos felújításra szorul, ám mégsem a karbantartói munkájáról beszél. Végigvezet a termeken. Én akkor jártam először ilyen intézményben. A látvány először megriaszít. Vékonyka, torzult gyermektestek, sápadt, beesett, kifejezéstelen arcok, meggyötört életek. Az orrokból lógnak a műanyag csövek. Közeledik az ebédidő. A táplálás csak orron át lehetséges.

Egy másik teremben tinédzser korú lánybetegek laknak. Gyula bácsi bemutatja őket. Közülük az egyik, Marika, tolószékben ül. Szinte teljesen béna. „Marika szépen énekel” – súgja nekem Gyula bácsi. „Énekelnél valamit, Marika?” – kérdezi a gondnok. És Marika elkezd énekelni. A szája nem mozog, az is béna. A hangszálai még igen, így hát csak a dallam hallatszik, az is lehet vékonyan. Amit akkor átéltem, leírhatatlan. „Ledöntött”. Felismerem a dallam alapján a dalt. Talán egy éve, hogy Isten megajándékozott velem. Hogyan juthatott hozzá ez a drága kicsi lány, hogyan tanulta meg, miért pont ezt az éneket választotta, és miért pont nekem, egy számára ismeretlen embernek énekelte? A könnyeimmel küzdöttem, és néztem az arcát. A szemével mondta el a szöveget. Ami onnan sugárzott, az rendkívüli fény, az rendkívüli szépség. Csak különleges kegyelmi állapotban adatik. Tudta és értette a szöveget, a szívéből jött: „Keresztfádnak titkait mondtad el, és meg is értette szívem.” Isten Lelkének kiadását soha nem éreztem ennyire!

Mint egy holdkóros mentem haza az utcán. Hála töltötte be a szívemet: „Köszönöm, Úr Jézus, hogy használtál engem!” Mert hát végül is az én dalom is munkálkodott benne. Este eligazítást kaptam: „Dalokat bízok rád, énekelned kell, és nem teheted le a gitárt! Te láttad Marika arcát!” És ekkor megértettem: Nem én adtam Marikának, hanem ő adott nekem. Mit? Végérvényes megerősítést szolgálatomra nézve. És erőt, hogy egyéni programjaimat, elképzeléseimet hátrébb tudjam helyezni. Mindig Isten ügye mögé. De kaptam védeltséget is: már nem fáj a hűvös esztéták és teoretikusok legyintése a „gitáros zenére”. Elhordozom azon lelkészek, felügyelők és kántorok kritikáit, bármely felekezettől legyenek is, akik számára az idő megállt századokkal ezelőtt, s a mai embert megszólítani képtelenek. Elhordozom, mert láttam Marika arcát! És talán a leglényegesebb: az az arc – testi kiszolgáltatottságával és hitbéli sugárzásával együtt, igen, együtt – egészen krisztusi arc volt. Golgotai Krisztus-arc. Mindig van nyitott ajtó, amelyet senki sem zárhat be. Annak az egy templomnak az ajtaja mindenképpen ilyen, amelyiket Jézus építi fel. Talán a láthatók világában is vannak ilyenek. De ha nem is lennének, Marikára gondolva elmondhatom: megérté!

Játszhattam volna Bach-inveniót, Beethoven zongoraszonátáit vagy Mendelssohnt. Elbűvölhettem volna Chopin keringőivel a hallgatót. Megtehettem volna. De tetszett az Istennek, hogy nekem máshogy látott meg Marika arca.

LÁZÁR ATTILA

Kegyelmed, Úr Jézus

Lázár Attila

Lázár Attila

Ke- gyel-med, Úr Jé- zus, oly vég - te - len, Nem hagy- tál el -

vesz - ni a bűn mélyé - ben. Kereszt - fád - nak tit -

kait mondtad el, és meg is ér - tette szí - vem, Hogy drága vé - red

folyt a bűne - i - mért. Szentség - ben él - ni veled, U -

ram, Szol - gál - ni té - ged, nincs bol - dogabb.

Küldd reánk ál - dott Lel - kedet, Töltsd be, Úr Jé - zus, a szí - veket,

Hogy magasztal - juk drá - ga, szent neved. Oly közel az

ó - ra, s mi vá - runk rád, Hogy elvidd ma - gad - dal

ek - lé - zsiád, Ott soha nem lesz már fájdalom, és könny sem

csorog az ar - cokon, Csak zeng az é - nek: gló - ri halle - luja.

Szentségben élni veled, Uram,
Szolgálni téged nincs boldogabb.
Küldd reánk áldott Lelkedet,
Töltsd be, Úr Jézus, a szíveket,
Hogy magasztaljuk drága, szent neved!

Oly közel az óra, s mi várunk rád,
Hogy elvidd magaddal eklézsiád.
Ott soha nem lesz már fájdalom,
És könny sem csorog az arcokon,
Csak zeng az ének: glóri halleluja!

Sréter Ferenc

ZSARNAI KRISZTIÁN Evangélikus lelkész, aki Sréter Ferencről írta diplomamunkáját, a nagy hatású evangélikus igehirdetéseit tartalmazó CD megjelenésekor kérdeztük. – Györe Balázs interjúja

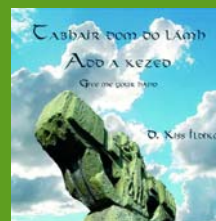
Nem volt jó beszélőképessége, a teológián többször elmarasztalták, amiért nem tudta jól kifejezni magát. Ezért meglepődött, amikor evangélikus szolgálatra kérték fel, de elvállalta, és Isten megnyitotta az ajkát. Az első ilyen szolgálata Nagytarcsán volt a '30-as évek végén. Missziói lelkészként rengeteg helyen megfordult,

az ország minden részére hívták. Isten fantasztikus eszköze volt az ébredési munkában.

Miért vált ki az evangélikus egyházból? Dezséry püspök azt mondta, erre az irányzatra nincs szükség. Több ponton volt köztük konfrontáció, a legjelentősebb a Benczúr-féle konfirmációs kátével kapcsolatban. A felszólításra, hogy vonja vissza észrevételeit, azt felelte, nem teheti, hiszen a Szentírás tükrében igyekezett megfogalmazni álláspontját. 1954-ben ki kellett lépnie az egyházból. 1957-ben ugyan rehabilitálták, de végleg elváltak útjaik...

A teljes interjú letölthető:
<http://misszio.lutheran.hu/2006/radioadasok/letoltes.php?modul=radioadasok&id=162>

Megjelent!

„Az ír énekesek körében van egy szokás: ha az ember el szeretne énekelni egy dalt, felemeli a

feje mögé a kezét, és várja, hogy megfogja valaki. Az én kezemet Isten fogta meg, és azóta neki énekelek.”

A *Tabhair dom do lámh – Add a kezed* című lemezen D. Kiss Ildikó (ének) és barátai (hegedű, hárfa, furulya, gitár, buzuki, bodhrán) tradicionális ír dicsőítő dalokat adnak elő ír, magyar és angol nyelven.

A lemez első dala letölthető a YouTube-ról. A videón láthatók a CD-hez tartozó füzetben lévő képek is.

<http://www.youtube.com/watch?v=X6tuTOwcb9E>

A CD magánkiadásban jelent meg. Ára 2500 Ft.

Kapható a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1054 Budapest, Deák tér 4.) és a Luther Kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.).

Megrendelhető az Evangélikus Missziói Központnál

(1164 Bp., Batthyány Ilona u. 38–40.; evmis@lutheran.hu)

és a Kérügma Kiadónál (1032 Bp., Bécsi út 189.; 06 1 436 9868; info@kerugma.hu),

valamint a kiadónál: D. Kiss Ildikó (06 20 770 3087; ildiko.d.kiss@gmail.com).

Megjelent!

Újabb archív hangfelvételek

Sréter Ferenc: *Jöjjetek hozzám!*
 „A hit hallásból van...” 5.

A missziói központ legújabb kiadványa Sréter Ferenc (1894–1988) evangélikus, majd szabadegyházi lelkész, evangélikus, az Evangélikus Testvérgyülekezet alapítója tizenöt igehirdetését tartalmazza. Csak mp3-formátum lejátszására alkalmas készülékkel hallgatható meg. Ára 1200 Ft.

Megrendelhető az Evangélikus Missziói Központ címén:
 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.
 Tel.: 06 1 400 3057 (munkanapokon 8 és 13 óra között).
 E-mail: evmis@lutheran.hu

További iratmissziós, evangélikus és rádiómissziós anyagainkról honlapunkon tájékozódhat: <http://misszio.lutheran.hu>. H. E.

MISSZIÓI PERCEK IX–X. (2009)

A Kossuth Rádió *Evangélikus félórájában* elhangzó *Missziói percek* rövid jegyzetei és interjúi egyéni elcsendesedésben és gyülekezeti alkalmakon egyaránt használhatók. A dupla CD ára 2400 Ft. A korábbi négy év anyaga is megvásárolható CD-n és kazettán. Egy dupla kazetta ára 700 Ft.

Megrendelhető az Evangélikus Missziói Központban:

1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40. Tel.: 1 400 3057 (hétköznap 8 és 13 óra között). E-mail: evmis@lutheran.hu.

Folyt. köv.

„Beszéljünk jövő időben!” – e mottóval tartott rendezvény-sorozatot a Magyar Evangéliumi Keresztény Diákszövetség (MEKDSZ) számos budapesti egyetemen és főiskolán 2009 novemberében. – Győri Gábor Dávid interjú

DÁNYI-NAGY MÁRIÓ, főszervező:
Sokféle programot vonultattak fel a négy nap során. Mi

szerepelt a kínálatban?

A napot mindig áhítattal kezdtük, majd szórólapokat osztogattunk. Délben „gondolatmorzsákat” kínáltunk. Vendégünk volt például Erdős Eszter, egy drogosotthon vezetője.

A *Tabuk nélkül* fórumon bárki bármilyen kérdést feltehetett, és elmondhatta a véleményét a keresztyénséggel kapcsolatban. Az *Őtörái teán* híres emberekkel beszélgettünk, például a Gryllus-testvérekkel.

Számtalan kreatív programot is szerveztetek.

Az egyik legsikeresebb a *Négy érzék színház* volt. Sok emberre nagyon mély hatást tett, ahogy végiggondolta az életét a születéstől a halálig. Egy másik a *Rajzolj egy csokiért!* – itt azt kértük az emberektől, hogy rajzolják le a jövőképeket.

Interaktív színdarabjaink is voltak: egy körülbélül tizenöt fős amatőr csapat eljátszotta Márk evangéliumát. Az *Érdeklődő vagyok* csoportban hívők a nem hívőkkel együtt tanulmányozták a Bibliát.

BOLYKI ANDRÁS, a Bolyki Brothers együttes tagja, a teaház vendége:

Evangelizáció a kocsmában

Folyt. köv. – „Beszéljünk jövő időben!” Ez volt a mottója a Magyar Evangéliumi Keresztény Diákszövetség (MEKDSZ) által szervezett négynapos rendezvénysorozatnak. Estként a Kamra klubban tartottak zenés evangelizációkat keresztyén együttesek és Szeverényi János szolgálataival.

Fotó: Kalocsai Richárd

Isten úgy szereti a világot, hogy Fiát adta érte, és bűneinkre ez ad bocsánatot. Ha ezt nem élem át, és nem vagyok közösségben az Úrral, akkor mindegy, mit énekelek.

Egy egyetemi karon sokféle filozófiát ütköztetnek. A keresztyénség versenyképesebb alternatíva, mint a többi irányzat?

Minden, amit a Biblia mond, igaz. Innentől kezdve szerintem a keresztyénség nem alternatíva, hanem axióma. Ma az a

divat, hogy ütköztessük a vallásokat, és majd kijön belőle valami. Az én hitembe ez nem fér bele.

Hogy látod a jövőnket?

Zűrés világban élünk. Fogalmam sincs, mi felé tartunk. Mindenkinek magának kell az adott pillanatot megszentelni. Hajrá azok, akiknek van Krisztusuk, és ott van a Lélek a szívükben!

A teljes riport letölthető:

<http://misszio.lutheran.hu/2006/radioadasok/letoltes.php?modul=radioadasok&id=166> • H. E.

„Nagy az ereje az igaz ember buzgó könyörgésének.”
(Jak 5,16b)

Dicsérjük és magasztaljuk Istent

- az imádság lehetőségéért, hogy legtitkosabb gondolatainkat is elmondhatjuk neki,
- mert nem úgy bánik velünk, ahogyan megérdemelnénk,
- hogy nincs olyan mélység, ahonnan ne kiálthatnánk hozzá,
- gondviselő szeretetéért, hogy semmilyen körülmények között nem hagy magunkra!

Valljuk meg,

- hogy sokszor vagyunk hűtlenek, Isten helyét sok más dolog foglalja el az életünkben,
- hogy Jézus nevére gyakran szégyent hoztunk, eltakartuk őt embertársunk szeme elől akadályozva megtérését,
- hogy hallgattunk, amikor szólni kellett volna, és a magunk bölcsességét szóltuk, amikor hallgatni kellett volna!

Adjunk hálát

- nagyszüleinkért, szüleinkért, akik felneveltek, hitre tanítottak,
- gyülekezetünkért, ahol Isten igéjét hirdetik, ahol lelki otthonra találunk,
- a nagyvilágban szolgáló misszionáriusokért, akik nehéz körülmények között hirdetik az evangéliumot!

Könyörögjünk

- hitben való erősödésért, személyes életünkben isteni vezetésért,
- a családjukban és a környezetükben élő idős emberekért,
- lelkipásztorainkért, gyülekezetünk vezetőiért, hogy felelősen végezzék szolgálatukat,
- a Kórházi Lelkigondozói Szolgálatért, szeretetotthonainkért, az ott dolgozókat,
- az ökumenikus Lepramisszió szolgálatért, a világ elesettjeiért! • A. L.

Derű

GYŐRI GÁBOR DÁVID:

TÖRTÉNETEK

„Aki hisz, az derűs, és derűje Istentől származik.”

(XXIII. János pápa)

Konfirmandusok készülnek a káté kérdéseiből:

- Mi történik a konfirmációi istentiszteleten?
- A lelkész a kezét fejünkre teszi, és azt mondja: Majd jövőre!

Öröklakás – telekkel

A mai nehéz ingatlanpiaci helyzetben az ember jobban teszi, ha inkább a lelkiekre koncentrál. De mit kezdjen azzal, ha a napi üzenetben ez szerepel: „...Krisztus ellenben Szenttelket ad...” Jogosan vetődik fel a kérdés: vajon ez a mennyországra vonatkozik-e?

KÖZÉPKEDÉS VELED...

SZÉLRÓZSA
8. ORSZÁGOS EVANGÉLHUS IFJÚSÁGI TALÁLKOZÓ

2010. július 14 – 18. Szarvas

www.szelozsatalakozo.hu
szelrozsatalakozo@lutheran.hu

A MISSZIÓI IRODA, A MISSZIÓI KÖZPONT ÉS A RÁDIÓMISSZIÓ HÍREI

Események, szolgálatok

2009

NOVEMBER

- *Folyt. köv.* – négyestés evangelizáció a Magyar Evangéliumi Keresztyén Diák-szövetség (MEKDSZ) szervezésében a budapesti Kamra Klubban
- Pásztorköri imareggeli
- Munkamegbeszélés kórházlelkészekkel
- Franklin Graham 2012-es budapesti evangelizációjának előkészítő értekezlete a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) székházában
- EBBE-Maek-rendezvény: *Evangélikus testvér-gyülekezeti kapcsolatok a Kárpát-medencében* – Muravidék (Szlovénia)
- Áhítat és előadás a misszióról gyülekezeti munkatárs-képzőn Piliscsabán
- Előadás a belmisszióról Kiskunhalason
- *Hűség mindörökké...* – igehirdetés CE ifjúsági konferencián Piliscsabán
- *Út, igazság, élet* – evangelizáció Rohodon Igehirdetés, előadás gyülekezetimunkatárs-képzőn Piliscsabán
- *A misszió szükségessége és lehetősége a Budapest környéki településeken* – missziói nap Maglódon a Dél-Pest Megyei Egyházmegye és az EBBE szervezésében
- *Templomépítő és templomban épülő gyülekezet* – evangelizáció a budapest-józsefvárosi gyülekezetben (Karácsony Sándor utca és Üllői út)
- Munkamegbeszélés Gáncs Péter püspökkel
- Előadás és evangelizációs igehirdetések a kárpátaljai Tivadarfalván, a Máramaros-Ugocsi Egyházmegye csendesnapjain

- Zsinati ülés
- *Testi-lelki egészségünk* – előadás a Bács-Kiskun Egyházmegye csendesnapján
- Igehirdetés Dudaron
- EBBE vezetőségi értekezlet

DECEMBER

- *Ég valami* (2Móz 3,1–15) – igehirdetés adventi esten, a pesterzsébet-szabótelepi református gyülekezetben
- Útitársak missziós bibliára
- *Hívásod van* – evangelizáció Gergelyi-ugornyán
- Csendesnapi szolgálatok a ráckeresztúri drogrehabilitációs intézetben
- *A Lélek gyümölcse a szelídség* – előadás az Evangéliumi Fiatal Felnőttek Keresztyén Társaságának alkalmán – Budapest, Kálvin tér
- EBBE-Maekrendezvény: *Evangélikus testvér-gyülekezeti kapcsolatok a Kárpát-medencében* – Őrvidék (Ausztria)
- *„Boldogok a szelídek...”* – igehirdetés az oroszleányi evangélikus énekkar karácsonyi koncertjén
- *„En vagyok az út, az igazság és az élet”* – evangelizáció Oroszleányban
- Igehirdetés adventi esten a budapest-rákospalotai gyülekezetben

2010

JANUÁR

- A Magyar Evangéliumi Szövetség (Aliansz) imahetének nyitó istentisztelete a budapest-fasori evangélikus templomban

- Pásztorköri imareggeli
- Igehirdetés és három előadás az aszói gimnázium vízkereszt csendesnapján
- Újévköszöntő az országos irodában
- A cinkotai gazdakör bálja
- A MEÖT missziói bizottságának ülése
- Évkezdő lelkészértekezlet a Déli Egyházkerület székházában
- *Mit tanít egyházunk? – A Szentírásról* – EBBE-alkalom
- Igehirdetés a debrecen-csapókerti református gyülekezet Aliansz-imaheti záró istentiszteletén
- Fiúkör Csepelen
- Igehirdetés a Budai Református Egyházközség lelkészgyűlésén
- A *Híd* magazin szerkesztőségi ülése Cinkotán

ELŐZETES

- Március 23–24.: missziói konzultáció
- Május 15.: kerületi missziói nap
- Június 18–20.: férfikonferencia Piliscsabán
- Július 4–7.: missziói konferencia
- Július 8–11.: külmissziói konferencia
- Július 14–18.: Szélrózsa
- Július 30–augusztus 3.: cigánykonferencia Szentetornyán
- Augusztus 18–22.: Balaton-NET Balatonszemesen
- Október 9.: országos evangelizáció

„Ne nyugtalankodjék a ti szívetek...” (Jn 14,1)

AD FONTES – Vissza a forrásokhoz!
NYÁRI KONFERENCIA

az Evangélikus Missziói Központ szervezésében július 4–7-ig a piliscsabai Béthel Missziói Otthonban

A konferencia kínálata: életünk értelmének, tartalmának és céljának keresése – előadás, evangelizáció, bibliaköri beszélgetés, bizonyágtétel, imaközösség, missziói munkaágak bemutatkozása, határon túli magyar testvérek beszámolója, előadó-művészi est...

Szolgálattevők: Gáncs Péter püspök, Dér Denisa színművész, dr. Koch Béla családszakorvos, Széll Bulcsú lelkész, Csákány Mariana énekes (Kárpátalja), Deák László lelkész és az orosházi Immanuel zenekar, Endreffy Géza lelkész, Rolf Heitmann misszionárius, Kulcsár Zsuzsanna kórházlelkész, D. Kiss Ildikó és az Éiri együtt-

tes, akik ír keresztyén zenét adnak elő, Keveházi László egyháztörténész, a Rádiómisszió munkatársai és mások...

Ez alkalommal is lehetőséget kínálunk gyermekes családok részvételére: a felnőtt programokkal párhuzamosan gyermek- és ifjúsági foglalkozások lesznek.

Részvételi díj: 6800 Ft, tízéves kor alatt 3800 Ft. (Támogatással mérsékelt összeg; aki tud, adjon többet, hogy vendégül láthassunk olyanokat is, akiknek nincs lehetőségük a részvételi díj kifizetésére.)

Jelentkezési határidő: 2010. június 20.

Jelentkezni lehet postai úton, telefonon vagy e-mailben az Evangélikus Missziói Központ címén: 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.; tel.: 06 1 400 3057 (délelőtti órákban); e-mail: evmis@lutheran.hu.

Sík Sándor

Hetven felé

Hetven körül

Az ember a világi jónak
Kétszeresen örül.

Halk lesz a szó,
Kettős akkord búg benne mégis,
A szomorú is meg a szép is:
Köszöntő is meg búcsúzó.

„Köszöntelek,
– Szólnék, – te szép világ, szeretlek”,
De a nehéz szók könnyekként perognak:
„Isten veled, Isten veled!”

Hetven felé

Minduntalan búcsúzna már az ember,
És könnyeit szégyenlős szerelemmel
Szemérmes szókba rejtjené.

De megered

A szó patakja s szétveti a mellet:
„Hívlak, szeretlek, kívánlak, öllelek,
Erdők, hegyek, virágok, emberek!”

Hetven körül

Az ember mindennek örül.

Hetven felé,

Mint felhőn át az esti napkorong,
Mindenfelé
Egy fényességes árny borong:
Az Istené.

A 2010.
ÉV IGÉJE

Jézus Krisztus mondja:

*„Ne nyugtalankodjék a ti szívetek: higgyetek Istenben,
és higgyetek énbennem!” (Jn 14,1)*

HÍD EVANGÉLIKUS MISSZIÓI MAGAZIN, az Evangélikus Missziói Központ kiadványa. Az Evangélikus Élet előfizetői részére a magazin ingyenes. Adományokat elfogadunk. Lapszámunk megjelenését a Sanansaattajat (Finnország), a Norea Radio Norway (Norvégia) és a Magyarországi Evangélikus Egyház Missziói Bizottsága támogatja.